

Hennepteelt

Bouwbedrijven zijn vragende partij voor meer hennepteelt in Vlaanderen. ▶ P. 42

Aardappeloogst

Dit jaar vraagt de loofdoding extra aandacht. Zijn één of twee behandelingen wel voldoende? ▶ P. 20

Nick François: *“Door de handen in elkaar te slaan kunnen boeren en jagers elkaar versterken in het beheren van het platteland.”* ▶ P. 7

Boer&Tuinder

Boer in de kijker Ronnie en Annick ▶ P. 48

“De hele familie Perneel deed mee aan Dag van de Landbouw”

**BOEREN
BOND**
informeert

NOTEN GEZOCHT voor de Notenkrakken!

NOTEN
krakken

Onze missie in een notendop

Notenkrakken, dat zijn mensen die streven naar een samenleving waarin iedereen de beste versie van zichzelf kan zijn. Samen zorgen we ervoor dat mensen met een fysieke, psychische of sociale beperking in zorgateliers zinvol werk krijgen waar ze heel trots op zijn.

De krakken in de ateliers kraken inheemse walnoten met de grootste zorg. Daarna gaan ze naar de perser en levert het heerlijke walnootolie op. Zo realiseren we extra inkomsten voor de ateliers en dragen noten bij aan een warme samenleving.

Doe mee!

Ben of ken je iemand met een walnotenboom? Verzamel de noten die je kunt missen en schenk ze aan de Notenkrakken.

Vraag vandaag nog je **gratis raappakket** aan met een geschikte zak, een folder met tips & tricks en een lekker recept erbij.

Al wie noten inlevert, krijgt al meteen een **proefflesje** van 20 ml mee naar huis!

Surf naar www.cera.coop/nl/notenkrakken

Van de week

- 5 Als jager en landbouwer de handen in elkaar slaan is er veel mogelijk

Actualiteiten

- 12 Vakgroep Akkerbouw
13 Europa in 't kort
14 Seizoenarbeid melkveebedrijven
16 Internationale landbouwconferentie

Sociaal nieuws

- 17 Een rijksregisternummer aanvragen voor een werknemer

De markten

- 18 Commentaar bij de prijzen van aardappelen, fruit en groenten

Teelttechniek

- 20 Loofdoding in aardappelen

Evenement

- 35 Werktuigendagen

Klimaat

- 37 De natte zomer in cijfers

Teelttechniek

- 38 Rassenproeven wintertarwe LCG

Multifunctionele landbouw

- 42 Hennep als bouw materiaal

Bionieuws

- 47 Bioconsumptie terug in stijgende lijn

Teelttechniek

- 48 Maatregelen tegen droogte en waterschaarste in fruitteelt

Regio

- 51 Agenda
53 Nieuws uit de provincies

© COVERFOTO: KRIS THIELEMANS

8 Dag van de Landbouw in the picture

De 41ste editie van Dag van de Landbouw was er een om nooit te vergeten. Jong en oud keken hun ogen uit, en onze redactie deed hetzelfde.

24 Dossier Veiligheid in de tuinbouw

Een ongeval is snel gebeurd, maar de risico's op ongevallen zo laag mogelijk houden is heel wat meer werk.

30

© SHUTTERSTOCK.COM

“De schadevergoeding voor de droogte 2022 dien je vóór 30 september aan te vragen.”

Sandra Werix,
consulent Dienstbetoon ▶ P. 55

“Laat landbouw een rol spelen in de oplossingen voor het stikstofprobleem.”

De weg naar stikstofoplossingen ligt open

De Dag van de Landbouw – wat een succes! – is nog maar net achter de rug, of het volgende feest van de land- en tuinbouwsector dient zich al aan. Dit weekend zullen tienduizenden bezoekers afzakken naar de Werktuigendagen in Oudenaarde om er de meest moderne landbouwmachines aan het werk te zien en vooral, om bij te praten over de actualiteit. Naast oogstprognoses en inschattingen van de landbouwmarkten zal het ongetwijfeld ook gaan over een van de onderwerpen die onze sector al geruime tijd in de ban houdt: stikstof.

En dat is goed, want we moeten hierover praten. Het huidige akkoord heeft ervoor gezorgd dat de vergunningverlening in de landbouwsector, en bij uitbreiding de hele economie, muurvast zit. Oplossingen lijken verder weg dan ooit, en toch ben ik er zeker van dat we hier, mits een flinke dosis boerenverstand, uit kunnen geraken. Vanuit de agrovoedingsketen stellen we

daarom op de Werktuigendagen een nieuwe brochure voor. Geen vaag document, maar een boekje waarin we de oorzaken en jawel, ook de oplossingen van het stikstofprobleem heel toegankelijk in woord en beeld brengen. En die oplossingen zijn niet nieuw, we hebben ze keer op keer aan het beleid aangereikt.

Laat ons om te beginnen met af te stappen van een beleid dat steunt op de maximale hoeveelheid stikstof die een natuurgebied te verwerken mag krijgen (depositie). De effectieve reductie van de uitstoot (emissie) is de te volgen weg. Zo kunnen alle sectoren en ook het buitenland hun verantwoordelijkheid nemen. Daarnaast houden we best rekening met de stikstof die sowieso zal verdwijnen door de vergrijzing in de landbouwsector en met de technologische innovaties die de sector zal toepassen. Zo kunnen er haalbare inspanningen gevraagd worden van de landbouwers van morgen. En last but not least: zullen we landbouw en industrie in de vergunningverlening eindelijk gelijk behandelen? Stel de vergunningsdrempels voor beide sectoren gelijk.

Landbouw is deel van het probleem, wij zijn deel van de oplossing. Laat ons dus ook die rol opnemen. Vanaf dit weekend zal deze brochure, gesteund door de brede agrovoedingsketen, beleidsmakers bereiken en zeker en vast inspireren. Want de weg uit dit stikstofmoeras vind je alleen met gezond boerenverstand. Zullen we daar samen voor gaan? Tot in Oudenaarde! ■

voorzitter@boerenbond.be

Als jager en landbouwer de handen in elkaar slaan is er veel mogelijk

Wildschade is voor heel wat landbouwers een spijtige realiteit. Vooral boeren uit Vlaams-Brabant, de Kempen en Limburg hebben niet zelden everzwijnen te gast in hun percelen. Een goede samenwerking met plaatselijke jagers kan echter een groot verschil maken, zeker nu de maisoogst voor de deur staat.

Nele Kempeneers / Illustraties: Joris Snaet

Jagers en landbouwers hebben beiden een cruciale taak in het onderhouden en laten floreren van het platteland. Maar jammer genoeg delen ze nog iets anders: zowel over de

moderne landbouw als de hedendaagse jacht heerst er nog te vaak een onjuist beeld en zorgt onwetendheid voor misverstanden. Een reden te meer dus voor jagers en landbouwers om de

handen wat vaker in elkaar te slaan om dat mooie platteland te blijven beschermen, ten voordele van iedereen die er woont en werkt.

Check het jachtplan

Die samenwerking tussen jagers en landbouwers begint uiteraard bij het begin: zorg ervoor dat er gejaagd kan worden op je landbouwpercelen. Dat klinkt logisch, maar het is toch de moeite waard om eens na te kijken of jouw akkers wel zijn opgenomen in een jachtplan. Vogelbescherming Vlaande- ▶

ren roept bijvoorbeeld de laatste jaren eigenaars regelmatig op om hun percelen uit een jachtplan te laten tekenen. Het is dus zeker relevant om als landbouwer dit goed op te volgen en regelmatig contact te hebben met de jager op je percelen. Zo'n jachtplan geeft de percelen weer waarop de jachtrechtshouder het jachtrecht heeft en is noodzakelijk om de gewone en bijzondere bejaging (met ruime middelen en openingstijden) te kunnen toepassen. Het moet jaarlijks ingediend worden door de jachtrechtshouder (of de wildbeheereenheid, WBE) bij de Vlaamse overheid. Om te kunnen jagen met een vuurwapen is een aaneengesloten oppervlakte van meer dan 40 ha verplicht. Het jachtrecht zit in principe bij de eigenaar van de grond en kan zowel mondeling als schriftelijk verleend worden aan de jachtrechtshouder.

Geopunt vertelt je meer

Als landbouwer kan je controleren of je perceel is opgenomen in een jachtplan via www.geopunt.be. Klik hiervoor rechts onderaan op 'Lagen', klik vervolgens op de blauwe knop 'Lagen toevoegen' Selecteer 'Natuur en milieu', vervolgens 'jacht' en tot slot kom je op de laag 'Jachtterreinen'. Je kan deze kaartlaag ook vinden door 'jachtterreinen' te typen in de zoekbalk. Als je voldoende inzoomt op je perceel, krijg je een groene laag te zien. Dit betreft de jachtterreinen. Door te klikken op je perceel, kan je bovendien bekijken welke WBE het jachtplan heeft ingediend. Op www.hvv.be/vereniging/provincies/ kan je per provincie de contactgegevens van elke WBE vinden. Als je wil weten wie effectief jager is op je perceel, kan je hiervoor terecht bij de arrondisse-

mentscommissaris van de provincie. Als je vaststelt dat het perceel waarop je schade ondervindt, niet is ingekleurd in een jachtplan kan je contact opnemen met je WBE en/of de eigenaar. Deze kunnen dan samen bekijken welke mogelijkheden er zijn om alsnog te bejagen (via bestrijding kan dit nog, maar dit is minder evident) of je perceel opnieuw te laten opnemen in een jachtplan.

Maisoogst voor de deur

Als je percelen zijn opgenomen in een jachtplan, is de eerste basis gelegd voor wildbeheer. Maar voor echt goede resultaten kan je als landbouwer heel wat meer doen. Een goed contact met de lokale jagers is cruciaal, want door hem of haar op de hoogte te houden van eventuele wildschade kan er op gepaste momenten ingegrepen worden. Maar je kan het de jagers ook makkelijker maken door enkele aanpassingen te doen in het veld. Denk bijvoorbeeld aan teeltvrije stroken tussen een maisperceel en een bos, zodat jagers weglappend wild kunnen spotten. Ook het laten staan van stobalen waarop de jager zich kan opstellen kan een groot verschil maken. Nu de maisoogst voor de deur staat kan een goed contact tussen landbouwer en jager een grote rol spelen in het aanpakken van bijvoorbeeld de everzwijnenpopulatie. Door de jager enkele dagen vooraf te laten weten wanneer je zal dorsen, kan hij zich ter plaatse opstellen, bijvoorbeeld op een open strook tussen het perceel en een boskant. Meestal verlaten de dieren het veld wanneer de maaidorser aan de laatste stroken begint. Je kan bijvoorbeeld ook afspreken dat de bestuurder van de maaidorser enkele keren claxonneert wanneer hij wild heeft gespot. Om de kans op slagen te vergroten kan er zelfs met mobiele drukjachttorens gewerkt worden met meer-

dere jagers op hetzelfde perceel. Welke jachtmethode er ook gebruikt wordt, veiligheid primeert altijd. De jagers moeten dus te allen tijde rekening houden met werkzaamheden op het veld en de andere passanten die in de buurt komen.

De boer op

Die samenwerkingen tussen landbouwers en jagers zijn er gelukkig al in de praktijk. Dirk Vandervorst is akkerbouwer in Melsbroek en staat op goede voet met de jager die de jachtrechten op zijn percelen heeft. "Ik onderhoud een goed contact met de lokale jager. Zo bel ik hem op voordat we de mais gaan dorsen. Dat geeft hem de kans om tijdens het dorsen vossen te schieten. De schade die ik van de dieren ondervindt valt goed mee, maar de gezinnen in de buurt zien heel wat kippen verdwijnen. Het is dus ook in hun voordeel dat de populatie onder controle gehouden wordt." Ook melkveehouder Geert Dumortier uit Heverlee is zich goed bewust van de noodzaak van jacht om wildschade te vermijden. Zo goed zelfs, dat hij en zijn broer zelf hun jachtvergunning haalden. "Er is hier in de streek een groot tekort aan jagers, dus haalden mijn broer en ik 10 jaar geleden zelf onze jachtvergunning om wildschade te vermijden. Door tijdsgebrek is de combinatie van jagen en boeren echter niet ideaal." In Wallonië, waar Geert ook percelen heeft, zijn er wel voldoende jagers actief. "Daar laten we regelmatig een toren van stobalen staan die de jagers als trap kunnen gebruiken voor een beter overzicht op de omgeving. Of ze vragen ons om enkele stroken mais te laten staan, of een perceel in te zaaien met een wildmengsel." Meer naar Limburg toe is het vooral everzwijnenschade wat de klok slaat. Wim Kwanten is melkveehouder in Neerpelt en belt meteen de

lokale jager wanneer hij schade in zijn percelen opmerkt. "Dat kan gaan van een omgewoelde weide tot mais die platgeduwd is. Maar heel vaak zijn de jagers al sneller op de hoogte dan ik en laten ze het me weten wanneer er everzwijnen actief zijn op mijn percelen. De jager komt eerst kijken en zoekt het spoor dat de dieren volgen. Nadien stelt hij zich op om ze te kunnen schieten. Een eindje verderop worden er ook drukjachten georganiseerd." Een van de drijvende krachten achter die drukjachten is vleesveehouder Jos Meesters uit Zutendaal. "Na doorgedreven overleg met onder andere Natuurpunt, Agentschap voor Natuur en Bos en de lokale jachtvereniging hebben we alle neuzen in dezelfde richting gekregen en zijn er nu al twee drukjachten op everzwijn doorgegaan." Jos hoopt op een derde editie deze winter, maar beseft dat ook dit systeem nog voor verbetering vatbaar is. "Landbouwers en grondeigenaars moeten er zich van bewust zijn dat percelen die niet zijn opgenomen in een jachtplan een toevluchtsoord worden voor wild, wat het efficiënt wildbeheer verstoort. Maar ook jagers moeten zich nog meer bewust worden van de noden van de landbouwers en de impact die wildschade kan hebben." Inspanningen vanuit verschillende hoeken dus die het jaar door geleverd moeten worden. ■

“Door de handen in elkaar te slaan kunnen landbouwers en jagers elkaar versterken in het beheren van het platteland.”

Nick François
adviseur Natuur- en biodiversiteitsbeleid,
Studiedienst
nick.francois@boerenbond.be

Elkaar versterken

Landbouwers en jagers hebben veel gemeen. Door de handen in elkaar te slaan kunnen ze elkaar versterken in het beheren van het platteland. Het is zeker de moeite waard om Geoloket te checken om na te kijken of jouw percelen wel degelijk ingetekend zijn in een jachtplan. Heb je nog geen contact met jagers uit de buurt, laat hen dan weten dat je openstaat voor een samenwerking. Het is ook zeker de moeite waard om Geoloket te checken om te kijken of jouw percelen wel degelijk ingetekend zijn in een jachtplan. Heb je nog geen contact met jagers uit de buurt, laat hen dan weten dat je openstaat voor een samenwerking. Het is ook aan te raden om melding te doen van wildschade via www.wildinzicht.be. Deze cijfers worden gebruikt voor het al dan niet motiveren van drukjachten in een bepaald gebied. Door de handen in elkaar te slaan kunnen landbouwers en jagers elkaar versterken in het beheren van het platteland. Met wederzijds respect en wat tegemoetkomingen kan je heel wat wildschade vermijden, en daar profiteert iedereen van.

50 keer feest op Dag van de Landbouw

De 41ste editie van Dag van de Landbouw was er een om nooit te vergeten. Maar liefst 50 bedrijven openden hun deuren voor het grote publiek en zorgden daarnaast in samenwerking met de lokale verenigingen zoals Landelijke Gilden voor heel wat randanimatie. Jong en oud keken hun ogen uit, en onze redactie deed hetzelfde.

Nele Kempeneers en Lieven Vancoillie

Deze editie van Dag van de Landbouw kreeg niet voor niets het thema 'Het begint bij ons'. De Vlaamse land- en tuinbouw is immers een economisch sterke poot waarop de hele agrovoedingsketen steunt. Samen zorgt die voor maar liefst 120.000 jobs en

heel wat toegevoegde waarde. Dit jaar stond dus ook de samenwerking tussen boer en keten centraal. Om het publiek mee te nemen in die hele keten zetten ook de verwerkende bedrijven Inex, Tiense Suiker en De Kruisberg hun deuren wagenwijd open.

Het begint bij ons

De eer om de officiële opening van Dag van de Landbouw te huisvesten was dit jaar aan melkveehouders Ronnie en Annick Perneel-Schepens en hun kinderen Maarten, Jonas en Hannah in Assenede in de provincie Oost-Vlaanderen. Het was er ook dit jaar weer gezellig druk met vertegenwoordigers uit onder meer de politiek – van lokaal, Vlaams en federaal tot Europees – en uit de hele agrovoedingsketen. Lode Ceysens, voorzitter van Boerenbond en Landelijke Gilden, sprak een gewaardeerde dankjewel uit aan alle deelnemers en medewerkers van deze 41ste editie

van Dag van de Landbouw. "Ik begin met één zin: Het begint bij ons ... Onze boeren werken 24 uur per dag, 7 dagen in de week vol passie aan gezond, lekker en duurzaam voedsel. Het begint bij ons... Maar het gaat veel verder dan alleen de voedselproductie. De agrovoedingssector een van de grootste drijvers van welvaart voor Vlaanderen. Het is nodig dat we in Europa, en zeker in Vlaanderen, deze brede primaire sector waarderen en een toekomst geven. Het begint bij ons en het eindigt bij ons. Landbouwers werken dagelijks aan een duurzame productie. Onze Vlaamse melkveehouderij is bijvoorbeeld de meest duurzame in de wereld, en daar zijn we trots op. Ook het klimaat start bij ons. En ook op dat vlak zetten we verder stappen vooruit. Het is een boodschap die we vandaag, op Dag van de Landbouw, graag meegeven aan de consumenten. Landbouwers zijn drie keer per dag nodig, zorgen voor economische welvaart, en bieden oplossingen voor het klimaat."

Limburgse vla van minister Brouns

"De boeren en de hele agrovoedingssector zijn van groot, strategisch belang", zei ook Vlaams landbouwminister Jo Brouns, die aan het gastgezin een Limburgse vla overhandigde. "Onze boeren hebben wel een perspectief nodig om die hoge verwachtingen waar te blijven maken. Dat doen ze, dat kunnen ze. We moeten hard verder werken aan dat perspectief en aan het respect voor onze Vlaamse landbouw. Boeren moeten eerlijke kansen krijgen om bijvoorbeeld (klimaat)investeringen te doen. We moeten de eerder gemaakte afspraken rond het stikstofakkoord nakomen. Dat is een grote uitdaging en daar willen we voor gaan. We mogen vanuit Brussel niet alles opleggen, want land- en tuinbouwers zijn op de eerste plaats ondernemers. Maar we moeten wel zorgen voor een duurzaam kader met voldoende rechtszekerheid. Onze landbouw staat voor een transitie. Het is voor Vlaanderen en voor

onze lokale voedselproductie van cruciaal belang dat onze landbouwers alle kansen krijgen om deze transitie te doorstaan en hier sterker uitkomen. Ik geloof in de kracht van de Vlaamse land- en tuinbouw, die inderdaad tot de meest performante behoort op het gebied van ecologie, dierenwelzijn en duurzaamheid. Een dag als vandaag is dan ook enorm belangrijk om ook het brede publiek hierop te wijzen en iedereen te tonen hoe hard onze boeren werken om elke dag tot driemaal toe het voedsel op hun bord aan te leveren."

Melk en suiker

Dit jaar nemen ook verwerkende bedrijven als Inex en Tiense Suikerraffinaderij deel aan de Dag van de Landbouw. CEO Steven Dierickx van Inex: "Melkveehouders zijn de eersten om te werken aan een betere toekomst, met zorg voor klimaat en milieu. Wereldwijd staat de Vlaamse melkveehouderij op de eerste plaats als het gaat om duurzame productie. Het vergoedingskader ontbreekt echter hier in Vlaanderen. Indien er niet vlug een oplossing komt, dan zullen de gevolgen bijzonder groot zijn. Naar aanleiding van onze 125ste verjaardag nemen we met Inex met veel plezier deel aan dit initiatief om de lokale zuivelketen inzichtelijker te maken en dichterbij de consument te brengen", aldus Steven Dierickx, managing director bij Inex. Ook suikerproducent Tiense Suiker kon rekenen op een succesvolle deelname. Bijna 5000 bezoekers kwamen de fabriek bezoeken en konden zien hoe suikerbieten van bij de boer verwerkt worden tot klontjes, en hoe de afvalproducten opnieuw gewaardeerd worden in de landbouwsector. ■

Dag van de Landbouw heeft de steun van KBC, Arvesta, SBB, en de mediapartners De Zondag en Radio 2

Boerenbond-ondervoorzitter Lut D'Hondt haalt de banden aan met collega-melkveehouder Annick Schepens.

Melkverwerker Inex zette de deuren open en dat trok heel wat kijklustigen.

Voor de bezoekers van het bedrijf van de familie Cattoir-Vertongen in Oosterzele kent witloof op hydrocultuur vanaf nu geen geheimen meer.

In Snellegem, op het melk- en vleesveebedrijf van Davy en Chaëlle Spriet-Ornelis, werd Boerenbondvoorzitter Lode Ceyskens ontvangen door een delegatie van het provinciaal bestuur van Boerenbond en van Landelijke Gilden.

Algemeen secretaris van Boerenbond, Frans De Wachter, bracht een bezoek aan het melkgeitenbedrijf van Garry Sterckx.

Azaleakweker Geert De Waele uit Lochristi legt uit waarom hij de bloemetjes niet buiten zet maar liever in de serre.

Met passie gekweekt, klaargemaakt en ... opgegeten. Familie Leyskens Sint-Pieters-Leeuw

Wie thuisbleef hoefde niet veel te missen. Zo was Radio 2 aanwezig op 't Waterbos in Veltem-Beisem, waar zowel bedrijfsleiders Pieter Stessel en Jessie Bosmans als Boerenbondvoorzitter Lode Ceyskens hun verhaal deden aan de luisteraars

Op de SDB boerderij in Kampenhout kon je schattige varkens en kippen spotten. Leuk voor de jong en oud.

Paul en Stéphane de Cartier van de Kruisberghoeve in Arendonk zijn niet alleen akkerbouwers, maar ook verwerkers van hun groenten.

Onder andere premier Alexander De Croo en minister Vincent Van Peteghem brachten een bezoekje aan zuivelverwerker Inex in Bavegem.

Limburg deed zijn reputatie als fruitstreek alle eer aan, onder andere met kleinfruittelers Wim en Louis Meyers in Riemst.

De moeite om eens van dichtbij te zien, deze melk-carrousel van de familie Everaert- Zutterman in Deinze.

De medewerkers van Tiense Suiker vertelden de bijna 5000 bezoekers met veel fierheid over het proces van suikerbiet tot klontje.

LEES MEER
op onze website

Benieuwd naar meer sfeerbeelden van Dag van de Landbouw? Surf naar www.boerenbond.be/DVDL2023

Vakgroepen in beweging

Akkerbouw | Nieuwe Europese bodemonitoringswet op komst

Europees worden heel wat initiatieven genomen onder de kapstok van de Green Deal. Daaruit komt onder meer de Europese biodiversiteitsstrategie met een onderdeel dat betrekking heeft op de bodem. Op 5 juli stelde de Europese Commissie haar ontwerp-bodemmonitoringsrichtlijn voor waarover momenteel een publieke consultatie loopt. Naast inspraak van het brede publiek wordt deze nieuwe richtlijn ook besproken met het Europees Parlement en de lidstaten van de EU. Het doel is om tegen 2050 alle bodems in een goede conditie te krijgen waarbij de bescherming, duurzaam gebruik en herstel van de bodem centraal staan. Vlaanderen kent zeer diverse en complexe bodemprofielen en landgebruiken. Voor de sectorvakgroep Akkerbouw is het goed dat er aandacht gaat naar een gezonde bodem, maar vraagt men wel alert te zijn voor de verschil-

Sectorvakgroep Akkerbouw vraagt alert te zijn voor de verschillende bodemtexturen die zelfs op één perceel kunnen voorkomen.

lende bodemtexturen die zelfs op één perceel kunnen voorkomen. Naast de vele data waarover de overheid al beschikt over onze bodem is het belangrijk dat boerendata, data waar landbouwers zelf voor betalen, in boerenhanden blijven en niet zonder toestemming van de boer mogen gebruikt worden door erfbetreders of overheden. De Europese Commissie definieert ook wat een gezonde bodem zou moeten zijn, maar ook hier is er volgens onze sectorvakgroep meer maatwerk nodig. Belangrijk is dat deze nieuwe richtlijn motiverend werkt en geen focus legt op zaken die in Vlaanderen niet haalbaar zijn.

Akkerbouw | Gewasbeschermingsmiddelen correct gebruiken

Sectorvakgroep Akkerbouw bespreekt de melding in de Vlaamse media over de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in drinkwaterwinnings. Boerenbond communiceert maandelijks naar zijn leden als bepaalde normen overschreden worden. Samen met deze data, afkomstig van drinkwatermaatschappijen en de VMM, geven we ook tips mee aan de landbouwers over hoe ze verontreinigingen kunnen voorkomen. Dit is cruciaal voor de sectorvakgroep Akkerbouw omdat slechte meetresultaten (kunnen) leiden tot een nog moeilijkere erkenning van gewasbeschermingsmiddelen. Land- en tuinbouwers kunnen het gebruik van voldoende gewasbeschermingsmiddelen veiligstellen door bewust om te gaan met deze middelen. Naast het correct gebruik van driftreducerende doppen en kantdoppen, is het ook belangrijk de productspecifieke en de generieke bufferstroken te respecteren. Een gedragsverandering op het terrein vraagt mogelijk wat tijd en aanpassingsvermogen, toch is het cruciaal dat

er nog verdere stappen gezet worden naar een betere implementatie. Afhankelijk van de indeling van de waterloop bedraagt de fyto-vrije zone 3 m (langs blauwe waterlopen in de verzamelaanvraag) of 1 m (langs alle andere waterlopen en waterlichamen), voor verticale bespuitingen geldt altijd een minimale strook van 3 m.

Akkerbouw | Duidelijkheid nodig over MAP 7 voor teeltplanning 2024

Iets meer dan een half jaar geleden maakten landbouworganisaties samen met milieu- en natuurorganisaties een principeakkoord over hoe MAP 7 er moet uitzien. Gedeelde doelstellingen gaan over een verbeterde waterkwaliteit, bodemvruchtbaarheid en -kwaliteit. Ook wordt voorzien in meer circulariteit en klimaatrobustheid. Sectorvakgroep Akkerbouw vraagt wel om snel enkele nieuwe principes kenbaar te maken zodat met MAP 7 rekening kan worden gehouden bij het inzaaien van gewassen dit najaar. Hier begint het teeltseizoen 2024 en als sectorvakgroep Akkerbouw zijn we geen vragende partij om de spelregels te wijzigen tijdens een lopend teeltseizoen. We hopen dan ook dat alle betrokken partijen de komende weken alles op alles zetten om tot een degelijk MAP 7 te komen. ■

Pieter Van Oost,
adviseur Plantaardige productie

www.boerenbond.be/
sectorvakgroepen

We hopen op duidelijkheid voor het inzaaien van de gewassen dit najaar.

Marc Fesneau, Frans minister van Landbouw en Voedselsovereiniteit, gebruikte tijdens zijn rondgang op de Space alle middelen om de sector te masseren.

Europa in 't kort

Europese Commissie | "We hebben beide nodig!"

"We zijn gehoord", zegt Copa-Cogeca, de koepel van Europese landbouworganisaties en -coöperaties. Ursula von der Leyen had in tegenstelling tot vorig jaar ruim plaatsgemaakt voor de landbouw in haar *State of the Union* in het Europees Parlement. Het was haar laatste intentieverklaring voor de Europese verkiezingen van juni 2024. Dat de landbouwsector nu wel een prominente plaats kreeg, is mede te danken aan de verhoogde gevoeligheid voor landbouw binnen haar eigen Europese Volkspartij (EVP), waar ook cd&v deel van uitmaakt. Ze nam een lange aanloop en opvallende bocht om de geit en de kool te sparen: "We zijn trots op onze culturele diversiteit met een ware schat aan talen, muziek, kunst, tradities, ambachten en culinaire specialiteiten. Ook de biologische diversiteit van Europa is uniek. Zo'n 6500 soorten komen alleen in Europa voor." Zij verwees naar unieke biotopen zoals de Waddenzee, de Oostzee, Europese laagvlakten met grote veengebieden en wetlands, rijke bossen ... Ze sprak van bescherming van natuurge-

bieden en vermeed het woord 'herstel'. "Daarbij is en blijft het ook onze taak onze voedselvoorziening veilig te stellen, op een manier die in balans is met de natuur." Hierna volgde een lofzang op de Europese boeren. Ze wees op het belang van voedselautonomie, daar zorgen boeren voor. "Wat we nodig hebben is meer dialoog en minder polarisatie. Daarom willen we een strategische dialoog op gang brengen over de toekomst van de landbouw in de EU. Ik ben en blijf ervan overtuigd dat landbouw en natuurbehoud hand in hand kunnen gaan. We hebben beide nodig." Dat is dan genoteerd.

Farm to Fork | Laat apotheose het afweten?

Belangrijk was ook wat niet werd gezegd in de *State of the Union*. Von der Leyen zei niets over de verdere invulling van Farm to Fork. De laatste loodjes wegen het zwaarst. Zwaar omwille van tijdsdruk maar ook omwille van politieke en maatschappelijke weerstand. Het is al goed geweest! Zo ziet het er naar uit dat de hervorming (lees: verstrenging) van de wetgeving inzake dierenwelzijn wat wordt uitgesteld of

afgezwakt. Impactanalyses van de voorstellen wijzen op zware investeringskosten voor de sector, gevoelige daling van de Europese productie ten voordele van ingevoerde vleesproducten die niet aan Europese normen inzake dierenwelzijn moeten voldoen. En, wat was bedoeld als apotheose, de kers op de taart, met name het Kader voor Duurzame Voedselsystemen, komt er wellicht (ook) niet als wettelijk kader maar als loutere aanbeveling. Dat zou dan betekenen dat de landbouwsector als enige schakel in de voedingsketen met een resem Europese wettelijke verplichtingen achterblijft terwijl de andere schakels in de keten niet overheidsgestuurd maar marktgestuurd verder mogen verduurzamen. Aan een keten moet je niet duwen maar trekken. En dat doet de markt.

Frankrijk | Veehouderij in de rats

In de marge van de 37ste internationale veredelingsbeurs Space in het Bretoense Rennes waren de zorgen niet uit de lucht. Bretagne is de bakermat van de Franse veehouderij. Ook hier wordt het moeilijk om investeringen goedgekeurd te krijgen en opvolgers te vinden. "Wel performant maar niet competitief", zo noemen landbouweconomen de Franse veehouderij die letterlijk en figuurlijk zijn pluimen verliest. Na de rundveehouderij zijn nu ook de Franse varkens- en de pluimveehouderij deficitair geworden, de nieuwe benaming van het ministerie van Landbouw in *Ministère de l'Agriculture et de la Souveraineté Alimentaire* ten spijt. "Met een naamsverandering alleen kom je er niet", zo luidde het. Het ontbreekt ook Frankrijk aan een toekomstvisie. Frankrijk is met 22,2 kg per persoon veruit de grootste rundvleesconsument in de EU. ■

Jacques van Outryve,
senior writer

Geen limietdatum meer voor aanvraag specifieke seizoenarbeidsregeling op melkveebedrijven

TEWERKSTELLING Ben je melkveehouder en op zoek naar ondersteuning om het werk op je bedrijf rond te krijgen? Dan biedt de specifieke seizoenarbeidsregeling voor melkveebedrijven misschien wel mogelijkheden. Met deze regeling kan je een externe arbeidskracht gedurende 100 halve dagen inzetten op je bedrijf ter ondersteuning. Hiermee kan je iemand laten komen voor bijvoorbeeld een melkbeurt van 3 à 4 uur of voor hulp bij het voeren. Seizoenarbeid op landbouwbedrijven is al langer mogelijk, maar je moet de werknemers dan steeds een volledige dag inschakelen. Dit kan tot 50 dagen per jaar. Sinds 1 juli is de regeling specifiek voor melkveehouders aangepast en kan je dus ook een werknemer 100 halve dagen inzetten tot eind 2023. Het is de bedoeling dat deze regeling in 2024 wordt verlengd.

Geen limietdatum meer voor aanvraag

De specifieke regeling voor de melkveehouderij kan je vanaf nu automatisch toepassen. De procedure is op vraag van Boerenbond vereenvoudigd. Je hoeft als bedrijf niet te wachten op een goedkeuring. Je moet wel een aanvraagformulier sturen naar het Sociaal Fonds Landbouw. Je vindt dat formulier op onderstaande website. In tegenstelling tot eerdere berichten is er dus geen uiterste datum meer waarop deze melding bij het Sociaal Fonds moet aankomen. Van zodra je het formulier verstuurd hebt, kan je onmiddellijk gebruikmaken van de specifieke regeling. De aanvraag aan het Sociaal Fonds voor de Landbouw is wel nog nodig om de toepassing van de regeling in de praktijk in de loop van 2024 te kunnen

Tot eind dit jaar kan je als melkveehouder een externe arbeidskracht honderd halve dagen laten werken op je bedrijf. We hopen dat deze regeling wordt verlengd.

evalueren met de sociale partners. De regeling geldt momenteel tot eind 2023. Het is de bedoeling dat deze in 2024 wordt verlengd. Daarover zullen we in november duidelijkheid hebben.

Voornaamste voorwaarden

De specifieke seizoenarbeidsregeling voor de melkveehouderij kan je als veehouder-werkgever gedurende het hele jaar toepassen. Er kunnen meerdere tijdelijke arbeidskrachten op hetzelfde moment aan het werk zijn. Het gaat hier ook om dagcontracten zoals in de tuinbouw. Er moet elke dag, voor de aanvang van het werk, een Dimona-aangifte gebeuren. Als werkgever kan je zelf de dagen kiezen waarop iemand wordt ingezet. Je kan dus van deze soepele regeling gebruikmaken voor werkzaamheden op de hoeve, voorjaarsactiviteiten op het veld, de oogst van bijvoorbeeld granen, mais of aardappelen ... Wanneer iemand zowel 's morgens als 's avonds op dezelfde dag zou komen werken, kunnen twee Dimona-aangiften gebeuren en zijn dit dan twee

halve dagen. De cumulatie van volle en halve dagen mag nooit boven de 50 volle of 100 halve dagen komen. Tot slot kan eenzelfde arbeidskracht zowel ingezet worden in de klassieke seizoenregeling als in de specifieke regeling voor de melkveehouderij.

Wat kost het?

Een bijkomend voordeel van de seizoenarbeidsregeling is dat de sociale bijdragen niet berekend worden op het werkelijke loon maar op een forfaitair dagloon. Het minimaal wettelijk uurloon bedraagt sinds 1 juli 11,53 euro, maar de socialezekerheidsbijdrage wordt berekend op een dagbedrag van slechts 12,04 euro. Per dag dient er dus 4,29 euro aan de RSZ betaald te worden, wat veel minder is dan bij reguliere arbeid. Hierdoor bedraagt de minimale loonkost ongeveer 13 euro per uur. ■

Roel Vaes, adviseur Rundvee

www.boerenbond.be/seizoenregeling-melkvee

JPS Geluck
Een overvloed van geluk!

- HL-gewicht! **TOP HL-gewicht!**
- Gezond ras!
- Uitstekende legervastheid!
- Voetziekten resistent PCH1!

Werk tuigen dagen **Bezoek ons: STAND 140**

JPS
JORION PHILIP-SEEDS

Bescherm je dieren, omhein je domein op de correcte manieren!

INFRABEL

© LIESBET CORTHOUT

Bouwsector vraagt input van boeren

INNOVATIE Vorige week organiseerde Embuild Vlaanderen in Kamp C in Westerlo een studienamiddag over *biobased* bouwmaterialen. Die vormen een belangrijke bouwsteen in de missie om klimaatneutraal te bouwen. En daarvoor wordt ook naar de landbouwsector gekeken. Want een populair materiaal blijkt hennep te zijn, een gewas dat ook de aandacht van meer en meer Vlaamse boeren trekt. Tijdens het panelgesprek kreeg Emma Van Steenweghen van Boerenbond de vraag of boeren klaar zijn als leveranciers van grondstoffen voor de bouwsector. "De Vlaamse landbouw staat open voor het produceren van gewassen voor de bouw, mits het valt in te passen in het rotatieschema. Hoofddoel blijft de productie van gezonde voeding, maar er is zeker ook plaats voor iets daarnaast en de interesse leeft zeker. Momenteel zijn er nog wel een aantal obstakels. Zo is er een tekort aan lokale verwerkende industrie voor deze gewassen. Er moet ook nog meer duidelijkheid komen over de voordelen voor de landbouwer, vooral met betrekking tot concurrentie van goedkopere vezels uit het buitenland. En natuurlijk moet ook bij de consument het bewustzijn groeien dat er alternatieven bestaan voor de conventionele materialen. Ten slotte is het oogsten van specifiek hennep een uitdaging, omdat daarvoor speciale machines nodig zijn die de meeste landbouwers en loonwerkers (nog) niet in hun machinepark hebben." Meer over de samenwerking tussen de landbouw en de bouwsector lees je in het interview met Marc Dillen, directeur-generaal van Embuild Vlaanderen, op p. 42 van deze *Boer&Tuinder*. ■

Liesbet Corthout

Boerenbond neemt deel aan Noord Amerikaans- Europese landbouwconferentie

WERELD De Noord-Amerikaanse landbouworganisaties uit Canada, de VS en Mexico houden elke twee jaar een conferentie om de dialoog gaande te houden en dieper inzicht te creëren. Vanuit Boerenbond waren voorzitter Lode Ceyskens en adviseur Internationaal beleid Giel Boey aanwezig in Canada. Opvallend was dat de uitdagingen waar Europese boeren mee te maken hebben dezelfde zijn als die voor hun collega's aan de overkant van de oceaan. Gedurende vijf sessies, gespreid over twee dagen, komen in de tweejaarlijkse conferentie ook heel wat beleidsthema's aan bod. Sessies over globale handel, innovatie, duurzaamheid en consumenten trokken steevast 250 deelnemers naar de zalen. Voorzitter Ceyskens kon alvast op veel bijval rekenen toen hij voor de zaal duidelijk maakte dat het niet duurzaam is om beleidsmatig en artificieel consumptiekeuzes te willen sturen door

boeren van alles en nog wat op te leggen. De 25% bio-ambitie die Europa vooropstelt is daar een goed voorbeeld van, de vraag moet volgen om er een duurzaam verhaal van te maken. Het is duidelijk dat de Canadese collega's daar eveneens mee in hun maag zitten, maar ook Mexico ziet zijn regering opschuiven naar onhaalbare en onuitvoerbare beslissingen. Ook in Mexico woedt het debat over het gebruik van glyfosaat, een debat dat niet altijd op basis van wetenschap gevoerd wordt. Ook voedselzekerheid kwam in het licht van een groeiende wereldbevolking en conflicten naar boven. Daarnaast kwam ook de bezorgdheid rond Afrikaanse varkenspest en aviaire influenza ter sprake. ■

Giel Boey, adviseur Internationaal beleid, Studiedienst

i Je kan het hele verslag lezen op www.boerenbond.be/landbouwconferentie

Vanuit Boerenbond waren voorzitter Lode Ceyskens, adviseur Internationaal beleid Giel Boey en Pieter Verhelst, lid Hoofdbestuur aanwezig.

Vraag voor Chris Botterman

Hoofd Sociale Zaken Boerenbond

Kan je zelf een rijksregisternummer aanvragen voor een werknemer?

Elke natuurlijke persoon in België krijgt een uniek nummer, namelijk een identificatienummer van de sociale zekerheid (INSZ). Iedereen die in ons land werkt er of sociale rechten geniet, wordt geïdentificeerd met deze unieke identificatiecode. Wie als werknemer ingeschreven is in het Rijksregister, krijgt een INSZ-nummer. Wie niet ingeschreven is in het Rijksregister maar toch in België werkt en dus geïdentificeerd moet worden bij de sociale zekerheid, krijgt een BIS-nummer.

Belgian IDpro

Wanneer een seizoenwerknemer aankomt om in ons land te werken, moet je als werkgever met de gemeente contact opnemen om een aankomstverklaring 3Ter-seizoenwerknemer aan te vragen. Vroeger werd op dat moment ook een BIS-nummer aangevraagd. Sinds enige tijd kan je als werkgever zelf een INSZ-nummer of een BIS-nummer aanvragen. Dit kan via de BelgianIDpro-onlinemodule. Om als werkgever hiervan gebruik te maken, moet je aangemeld zijn bij de sociale zekerheid. Voor de meeste bedrijven is dit het geval omdat men reeds dagelijks een Dimona-aangifte doet of gebruikmaakt van de tool Green@work. Om toegang te krijgen tot de onlinediensten van de sociale zekerheid, kan je je aanmelden met je elektronische ID-kaart, een digitaal token of via de mobiele app Itsme. Zo wordt de gegevensuitwisseling optimaal beveiligd. Het voordeel van BelgianIDpro is dat je een INSZ-nummer ontvangt op een snelle en veilige manier. Je kan in deze onlinemodule de historiek bijhouden zodat je steeds het volledige overzicht behoudt. Wanneer je een aanvraag doet volgt er in de meeste gevallen onmiddellijk een antwoord. De aanvraag wordt dan meteen toegevoegd aan het globaal overzicht. Het kan gebeuren dat de verwerking even tijd vergt of dat er bijkomend onderzoek of informatie nodig is. In dit geval

ontvang je een e-mail. De aanvraagmodule is sneller en overzichtelijker dan het oude aanvraagformulier. Dit online-aanvraagformulier is niet meer beschikbaar. Via www.belgianidpro.be/nl/page2.html vind je een handleiding waarin de procedure stap voor stap wordt uitgelegd. ■

Hoe verloopt een aanvraag praktisch?

Bij de aanvraag van een INSZ-nummer of een BIS-nummer voor een werknemer heb je steeds een van de volgende documenten nodig: een paspoort, een identiteitskaart of een rijbewijs. De aanvraag verloopt in vier stappen: (1) Alles begint met het inscannen van de identificatiedocumenten van een werknemer. Deze documenten mogen uit meerdere pagina's bestaan en dubbelzijdig ingescand worden. (2) Vervolgens dien je de persoonsgegevens van jouw werknemer in te vullen op dezelfde wijze zoals ze voorkomen op de ingescande documenten. (3) Nadien moet je de adresgegevens van jouw werknemer invullen. Dit kan het officiële domicilie-adres zijn in het land van herkomst of een verblijfadres in België. (4) Ten slotte kan je de aanvraag versturen. Jouw e-mailadres zal gebruikt worden om je te informeren over de status van je aanvraag. Wanneer je het INSZ- of BIS-nummer ontvangt, kan je voor deze werknemer een Dimona doen en kan hij beginnen werken.

Via www.boerenbond.be/vraaghetaan beantwoordt Chris Botterman in korte filmpjes nog andere vragen omtrent sociale zaken.

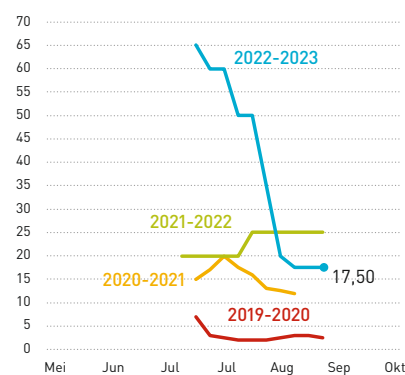
Aardappelen | Druk op de markt houdt aan

In de aanloop naar dit seizoen was er aanvankelijk een euforische stemming, maar de afgelopen weken is daar alleszins weinig van overgebleven. Een gebrek aan vraag en tegelijkertijd groeizaam weer deed de prijzen kelderen naar een verrassend laag niveau. Dat is niet alleen in België zo. Ook de aardappelsector in de ons omringende landen heeft te maken met sterk gedaalde prijzen. Northwestern European Potato Growers (NEPG) verwacht dat telers in Duitsland, Frankrijk, België en Nederland rond 23 miljoen ton vroege en frietaardappelen zullen oogsten. Ondanks de moeilijke groeiomstandigheden verwacht men dit seizoen 1,3 miljoen ton meer aardappelen dan vorig jaar. De productie ligt dan op een vergelijkbaar niveau met 2021.

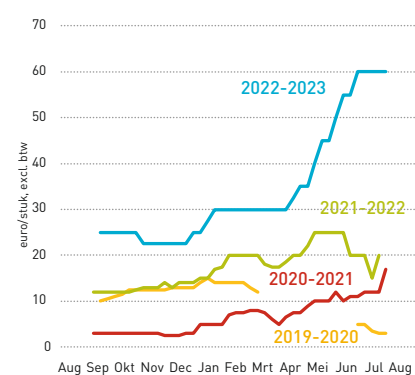
De NEPG schat het aardappelareaal voor de vier belangrijkste aardappellanden (België, Duitsland, Frankrijk en Nederland) op 518.873 ha. Dat is een toe-

name van 2,5% vergeleken met vorig seizoen. Vergeleken met het vijfjarengemiddelde is het aardappelareaal 2,1% toegenomen.

PCA - Vroege aardappelen (maximumprijs)

PCA - Fontane (maximumprijs)

Het was een uitzonderlijk groeiseizoen waarbij de aardappelen gemiddeld drie weken later zijn gepoot dan normaal. Het weer in augustus zorgde voor een flinke stijging van de opbrengsten, maar anderzijds zou phytophthora een grote impact hebben op de oogst van 2023. Naast phytophthora is er ook sprake van lagere knolaantallen en fysiologische afwijkingen (hol, misvormingen en rot). De prijs voor vroege aardappelen bedraagt 15 tot 17,5 euro/100 kg, met 15 euro als meest gehanteerde prijs. Er heerst een flauwe markt. Het aanbod is groot en het aantal transacties op de vrije markt is beperkt. De halfvroege rassen zullen zeker nog 2 à 3 weken op de markt zijn. (bron: PCA) ■

Fruit en groenten | Goede start perenseizoen, warme zonnige dagen drijven de producties op

Terwijl de Conferencepluk wordt afgerond, zien we goede prijzen voor de peren. Naast een lekkere smaak zijn de peren dit jaar ook dikker, wat resulteert in betere prijzen dan voorgaande jaren. Er is weinig verschil op

de klok tussen de maten (0,93 euro/kg voor maten 55 tot 70). Iets minder maar nog steeds zeer mooie prijzen voor de grote en kleine maten (0,91 euro/kg maat 7, 0,64 euro/kg maat 50) en voor B-kwaliteit (tot 0,69 euro/kg voor maat 65). In de appels kenden de zomerrassen zoals Delbare een goed seizoen, met prijzen rond 1 euro. De nieuwe oogst van Elstar en Belgica wordt momenteel verkocht voor 0,70-0,80 euro/kg. Op de nieuwe Jonagold is het nog wachten tot oktober. Het appelseizoen startte dus vrij goed, maar het is afwachten hoe de markt zich zal gedragen wanneer de grote volumes begin oktober op de klok komen. Door het warme weer verdubbelde in een

week tijd de hoeveelheid aardbeien. Als gevolg zakten de prijzen naar ruim 3,20 euro/kg op de klok. Ook bij frambozen, die tamelijk duur waren, nam de productie sterk toe en zakte de prijs richting 1,30 tot 1 euro/kg. De blauwebessen oogst loopt op z'n einde, met hoge prijzen (10 euro/kg). De productiedip in de vruchtgroenten zorgen voor goede prijzen voor komkommers en tomaten. Courgette is hier de uitzondering, waar de prijzen zeer slecht zijn door de hoge producties (rond 0,15 euro/stuk). Paprika's en aubergines doen het goed (tussen 1,50 en 1,80 euro/kg). Voor sla noteren we correcte prijzen (kropsla 0,50 euro/stuk tot 0,80 euro/stuk voor de zware

kroppen). Met name ijsbergsla kent hoge prijzen (1 euro/stuk) door problemen met hitte in het zuiden. Veldsla herstelt zich een beetje na een slechte periode. Door hoge producties en uitblijven van herfstweer kelderen de bloemkoolprijzen naar 0,40 euro/stuk. De pompoenen starten met lage prijzen (0,30 euro/kg Hokkaido), maar de kilo's zijn erg goed dit jaar. ■

Kalveren NUKA: stationair

Ciney - Zwartwit - Max. 8 sep 120 = €/stuk
Ciney - Witblauw - Gewoon 8 sep 180-350 = €/stuk
Ciney - Stieren - Witblauw - Dikbil 8 sep 725-925 = €/stuk

Koeien slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil 8 sep 3,70-4,10 = €/kg lev. gew.
LAR - Dikbil 12 sep 2,90-3,30 = €/kg lev. gew.

Stieren mager: stationair

Ciney - Dikbil - 320-370 kg 8 sep 1575-1750 = €/stuk

Stieren slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil 8 sep 4,00-4,30 = €/kg lev. gew.
LAR - Dikbil 12 sep 3,55-3,95 = €/kg lev. gew.

Biggen: stationair

Danis - 23 kg 11 sep 54,0 = €/stuk
Vlaamse Biggenprijs - 25 kg 11 sep 54,0 = €/stuk

Varkens geslacht: stationair

Danish Crown (DK) - Vleesvarkens 18 sep 1,702 = -0,027 €/kg gesl. gew.
Tönnies (D) - Vleesvarkens 14 sep 2,30 = €/kg gesl. gew.
Vion (NL) - 56% vlees - type A 11 sep 2,32 = €/kg gesl. gew., incl. btw en aanvoer
Belgian Pork Group - Vleesvarkens 18 sep 2,170 = €/kg gesl. gew.

Slachtpluimvee: stijgend

ABC - Braadkippen 18 sep 1,21 = +0,01 €/kg lev. gew., incl. Belplume
Deinze - Soepkippen - Extra zware 13 sep 0,49-0,51 = +0,02 €/kg lev. gew.
Deinze - Braadkippen 13 sep 1,23-1,25 = +0,01 €/kg lev. gew., incl. Belplume

Verrijktekooi-eieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g 12 sep 9,31 = +0,67 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g 12 sep 9,86 = +0,68 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Handel - Witte - L 12 sep 11,26 = +0,72 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Handel - Bruine - L 12 sep 11,81 = +0,72 €/100 stuks, excl. toel.

Scharreleieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g 12 sep 10,56 = +0,15 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g 12 sep 11,46 = +0,19 €/100 stuks, excl. toel.

Boter: stijgend

BCZ - Melkerijboter 4 sep 449,12 = +7,49 €/100 kg

Melkpoeder: stijgend

BCZ - Mageremelkpoeder 4 sep 229,33 = +1,43 €/100 kg

Vroege aardappelen: stationair

PCA - Machinegerooid 12 sep 15,00-17,50 = €/100 kg

Gerst: stationair

Synagra - Wintergerst gecertificeerd 15 sep 189,00 = €/ton

Stro: stationair

Lokeren - Tarwestro 13 sep 95,00 = €/ton

Tarwe: stijgend

Synagra - Standaardtarwe gecertificeerd 15 sep 193,50 = +0,50 €/ton

Tijdens PotatoEurope, begin september in Kain, werden al volop aardappelen geroid.

Loofdoeding in aardappel zal dit jaar voldoende aandacht vragen

Het ideale tijdstip voor het uitvoeren van een loofdoedingsbehandeling ligt theoretisch gezien rond midden september. Vorig jaar schoof dit moment door de langdurige droogte naar voren. Het gewas rijpte snel af en de sapstroom viel vroegtijdig stil. Dit jaar keerde het scenario en staan veel percelen nog volledig groen. Pas eind augustus startte de eerste afrijping. De MH-toepassing was vorig jaar minder effectief, echter stond het loof dit jaar levendig waardoor planten meer MH opnamen. Toepassingen gebeurden tot de eerste week van september. Nu volgt de loofdoeding waarbij we een juiste strategie moeten aftoetsen. Zijn één of twee behandelingen voldoende, of moeten we terugkeren voor een derde behandeling? Een verder verloop van het seizoen moet dit uitwijzen ...

Frederik Goossens, Sanac Fyto

Later seizoen met minder groeidagen

Het seizoen startte later, wat leidde tot minder groeidagen. Voor een goed seizoen komt het erop neer om voldoende groeidagen te halen, afhankelijk van het aardappelras. Algemeen is een groei tot half oktober vereist. De eerste oogst voorspellen we begin oktober, voor de meeste percelen vanaf midden oktober. Daarnaast vormden zich algemeen minder knollen per struik in vergelijking met afgelopen jaren. Beide oorzaken hebben een invloed op de totale opbrengst.

Zelfs na het volledig afsterven van het loof op een aardappelperceel in West-Vlaanderen kwamen de stengels niet los van de knollen. Dit kan nadien wondjes op de aardappelen geven, die een toegangspoort vormen voor secundaire infecties.

Onderwatergewicht blijft laag

Het onderwatergewicht bleef gemiddeld lager, waardoor er initieel meer drijvers waren. Doorwas door oplopende temperaturen in de ruggen gaf dit jaar weinig problemen en vormt niet de oorzaak van dit probleem. De zomertemperaturen waren dit jaar echter matiger. Tevens kon groen loof de temperatuur beter bufferen met een microklimaat. Dit loof verdampt meer water, wat kan leiden tot droogtestress, maar dankzij de natte zomerperiode was steeds voldoende water in de bodem aanwezig.

Dit jaar wisselden droge periodes af met hevige neerslag. Hierdoor kon het onderwatergewicht plots dalen met waardes tot 40 g/5 kg. Hierdoor kwamen we soms in de problemen met de minimale grens die de industrie hanteert. Zeker aangezien het onderwatergewicht na loofdoeding enkel verder kan dalen. Telers kiezen dit jaar daarom om het groeiseizoen zo lang als mogelijk te rekken zonder remming van het gewas. Echter wanneer we de loofdoeding te lang uitstellen kunnen de dagen te nat worden voor een efficiënte loofdoeding.

We moeten hier dus een gulden middenweg vinden.

Update over MH

Eerst en vooral moeten we nogmaals wijzen op de grote diversiteit tussen percelen. Zowel tussen Vlaamse en Waalse percelen, maar ook binnen Vlaanderen hebben Antwerpen en Limburg een voorsprong op West-Vlaanderen. De kalibergrootte van de aardappelen (grofte) lag algemeen voor op schema door het lagere aantal knollen per plant. Dit gaf de mogelijkheid om tijdig met een MH-toepassing te starten. Volgens PCA bereikte de helft van de Vlaamse percelen op 14 augustus de juiste kalibergrootte voor een MH-behandeling.

Twijfel over gebruik van MH

Door het lagere aantal knollen zijn ze grover dan anders, wat leidt tot een lager onderwatergewicht. De gevormde droge stof moet verdeeld worden over een groter volume in de knol. Daarnaast verbruikte een sterke vegetatieve groei veel energie en voedingselementen. Dit deed her en der weer vragen rijzen over het remmende effect van MH op de ontwikkeling van aardappelen. Echter verliezen telers hierbij te

Het perceel links heeft nog veel meer loof dan het aangrenzende perceel rechts. Links zullen waarschijnlijk minstens twee behandelingen nodig zijn, met een voldoende lange wachttijd.

snel enkele enorme voordelen uit het oog die de kwaliteit en bewaring van de aardappelen enorm verbeteren.

Loofdoedingstrategie

Nu volgt de loofdoeding met een ideale strategie die rasafhankelijk is. Middelen zoals Gozai en Spotlight hebben een tragere werking dan de vroeger erkende actieve stof diquat, aanwezig in Reglone. Het is daarom belangrijk om tijdig te starten, en de verplichte wachttijd tot aan de oogst op Fytoweb te respecteren. Het aardappelgewas moet voldoende tijd krijgen om af te sterven en te lossen van de knollen. Vorig jaar was dit geen probleem, maar het huidige seizoen kan meer problemen geven door vitaler loof. In Bintje was vorig jaar één toepassing voldoende om de stengels af te doden wanneer er geen bladeren aanwezig waren. Bij rassen zoals Challenger of Markies kan een wachttijd van 3 tot zelfs 4 weken nodig zijn vooraleer de stengels voldoende lossen van de knollen. Het loof en de stengels zijn het makkelijkst af te doden bij Bintje, gevolgd door Innovator. Fontane heeft naar goede gewoonte het sterkste loof, daarna volgen Challenger en Markies. Deze laatste twee hebben dan weer sterke stengels. ▶

Toepassing van Gozai op een aardappelperceel in de regio van Londerzeel in 2022.

Overzicht van de producten

Voor loofddoding met herbiciden beschikken we over de volgende actieve stoffen die tot dezelfde chemische groep behoren. Carfentrazon-ethyl (Spotlight Plus ...) en pyraflufen-ethyl (Gozai ...) hebben een contactwerking die een trager visueel effect tonen dan Reglone. Hanteer steeds een goede spuittechniek om alle plantdelen te raken. Gebruik voldoende water en

Effect van toepassing met Spotlight ten opzichte van een onbehandeld perceel bij een proef in Ophaga in 2022.

Tabel 1. Productnaam en actieve stoffen voor loofddoding

Spotlight plus	60 g/l carfentrazon-ethyl (LD)
Shark	60 g/l carfentrazon-ethyl (LD)
Affinity	60 g/l carfentrazon-ethyl (LD)
Gozai	26,5 g/l pyraflufen-ethyl
Kabuki	26,5 g/l pyraflufen-ethyl
Ramox	26,5 g/l pyraflufen-ethyl

grove druppels om het spuitoppervlak te vergroten en een lange contacttijd te bekomen. De middelen zijn fotosyntheseremmers, pas deze dus 's ochtends toe. Voor een goede werking is voldoende licht nodig en behandel daarom nooit 's avonds. Tevens niet behandelen op een nat gewas, ook niet te vroeg in de ochtend. Bij een toepassing op een nat gewas krijgen we runoff van het product, waardoor de efficiëntie sterk daalt. Behandel ook niet wanneer regen wordt voorspeld, beide middelen hebben een grotere droogtijd nodig in vergelijking met diquat.

Spotlight is een micro-emulsie (ME) formulering en kan één keer worden toegepast per seizoen aan 1 l/ha met een bufferzone van 1 meter ten

opzichte van oppervlaktewater, met een wachttijd van 14 dagen voor het oogsten zonder het uitvoeren van een mechanische loofddoding of 2 dagen voor de oogst na het uitvoeren van een mechanische loofddoding. Gozai is een EC-formulering en kan één tot twee keer worden toegepast aan 0,8 l/ha met een bufferzone van 5 m ten opzichte van oppervlaktewater. Dit product moet gemengd worden met een product op basis van geësterde koolzaadolie om een goede penetratie en zo een betere werking te bekomen. Minstens één dag na mechanische loofddoding mag je ook een product zoals **Beloukha** of **Katamisa** (pelargonzuur) aan 16 l/ha toepassen. Dit gebeurt echter minder in de praktijk wegens de hoge productdosis.

Alternatieven voor loofddoding met herbiciden

Naast chemie bestaan alternatieven zoals mechanisch loofklappen, al dan niet samen met het aftrekken van loof, branden van het loof met een hoge temperatuur of elektrisch loofdoden. Op PotatoEurope lag dit jaar alvast een proefperceel aan waar gekozen werd voor elektrische loofddoding. Loofddoding in combinatie met klappen kan het interval tot aan de oogst korter

Toepassing van elektrische loofddoding met een systeem ontwikkeld door Nucrop op een demodag in 2022.

maken. Dit biedt de mogelijkheid om loof nog beter af te doden, zeker bij een sterk vitaal gewas zoals dit jaar. Sommige telers vrezen bijvoorbeeld dat door het forse gewas drie behandelingen onvoldoende zullen zijn om hun gewas dood te krijgen.

Klap het loof op droge grond en een droog gewas. Eén tot drie dagen nadien kan je een behandeling met een loofdoder zoals Spotlight of Gozai uitvoeren. Let op, na het klappen valt het loof tussen de rijen. Pas dus toe bij droge omstandigheden om rottend plantmateriaal tussen de rijen te vermijden. Loofklappen gebeurt normaal per 4 rijen, met een werkbreedte van 3 m aan een werksnelheid van ongeveer 1 uur per ha.

Aardappelplaag en bescherming

Aardappelplaag kon de laatste generaties makkelijk overbruggen en de druk blijft hoog. Daar waar het spuitinterval te lang was, stukken niet behandeld werden, het product onvoldoende kon hechten ... dook plaag op. Dit wordt pas zichtbaar na een incubatieperiode van 2 à 3 weken na de infectie. Nu moeten we voornamelijk aandacht besteden aan de knolbescherming. Voeg daarom zeker een sporendoder toe (bijvoorbeeld Ranman Top, 160 g/l cyazofamide). De kans blijft groot dat de laatste dagen nog plaagvlekken ontwikkelen, door groene percelen en opslagplanten in andere percelen. Sporen kunnen vanuit de vlekken door neerslag via de bodem in de knollen terechtkomen. Tevens kan opname na regen via de stengel. Of tijdens de rooi.

Aardappelplaag kon de laatste generaties makkelijk overbruggen en de druk blijft hoog.

Voordelen van loofddoding

Loofddoding biedt tal van voordelen. Hieronder lichten we enkele van deze voordelen toe.

Minder reducerende suikers. De knolgroei stopt en de aardappelknollen worden velvaster. Het metabolisme en de ademhaling van knollen stopt waardoor de aanwezigheid van reducerende suikers afneemt. Deze zijn verantwoordelijk voor de bruinkleuring van aardappelen tijdens het bakken.

Vermijden van wondjes. De stengels lossen van de knollen waardoor bij het rooien minder wondjes ontstaan die een toegangspoort vormen voor infecties. De knollen zijn zo meer weerbaar tegen secundaire belagers zoals bacteriën en schimmels. Laat je soms niet misleiden door het feit dat bij afgestorven bladeren geen loofdoder nodig is. Wanneer de stengel nog groen is zoals bij Bintje kan er nog steeds een beschadiging aan de aardappelknollen gebeuren.

Onkruidbestrijding. Vorig jaar vielen er gaten tussen het loof door de

Tabel 2. Werkingsspectrum van producten op basis van actieve stoffen carfentrazon-ethyl en pyraflufen-ethyl

Zeer gevoelig	Zwarte nachtschade, doornappel
Gevoelig	Melganzenvoet, melde, perzikkruid, amarant, klein kruiskruid, hondspeterselie
Matig gevoelig	Kamille, hondspeterselie, zwaluwtong, muur
Onvoldoende	Grassen

droogte, dit jaar is dat niet het geval. In diverse percelen zijn toch nog steeds onkruiden aanwezig zoals melganzenvoet en zwarte nachtschade ondanks de complexe combinaties van herbiciden. Daarnaast zien we haagwinde, zwaluwtong, hondspeterselie en doornappel opduiken. Voor de actieve stof diquat (Reglone) was het geen probleem om deze onkruiden weg te werken. Het spectrum van de nieuwe middelen is echter smaller. De onkruiden worden niet meer in dezelfde mate bestreden. ■

Links bacterierot, rechts fusarium op aardappelen na bewaring van één maand in een loods in de regio van Kampenhout. De infectie gebeurde hier via wondjes die na de rooi op de knollen aanwezig waren.

Dossier Veiligheid in de tuinbouw

Een ongeval is snel gebeurd, maar de risico's op ongevallen zo laag mogelijk houden is heel wat meer werk. Zeker in de tuinbouw is de inzet van (tijdelijk) personeel veelvoorkomend. Uit de welzijnswetgeving komen heel wat bepalingen waar je als bedrijfsleider rekening mee moet houden. Gelukkig is er ondersteuning mogelijk waardoor arbeidsveiligheid op jouw bedrijf ook behapbare materie wordt.

“Alles begint bij het maken van een risicoanalyse”

Niemand wordt blij van een ongeval, en dat is in de land- en tuinbouw niet anders. De wetgeving rond welzijn op het werk tracht deze ongevallen tot een minimum te herleiden. De forse omvang van die wetgeving kan afschrikkend werken voor land- en tuinbouwers, maar dat mag geen excuus zijn om er niet mee aan de slag te gaan, aldus Robin De Sutter van Prevent Agri. “Simpele zaken kunnen vaak al een groot verschil maken.”

Ivan De Clercq

Binnen de land- en tuinbouw is Prevent Agri hét aanspreekpunt bij uitstek rond veiligheid in de land- en tuinbouw. Het verzamelt en verspreidt informatie, en biedt ook adviserende audits voor boeren en tuinders die het welzijn van de werknemers op de werkvloer omhoog willen tillen. Deze audits zijn gratis voor leden van Boerenbond en AVBS. Prevent Agri helpt hen om door de bomen het bos te zien.

Prevent Agri mikt in grote mate op het welzijn van werknemers op de werkvloer van de groene sectoren. Maar in de sector werken nog veel bedrijven zonder personeel. Hoe zit dat?
“Ik zou het tegendeel durven beweren; dat er voor de wetgever in de land- en tuinbouw heel weinig bedrijven zijn zonder personeel. Het criterium is dat

er arbeid onder gezag plaatsvindt. Als dat gebeurt is in principe de hele wetgeving van honderden bladzijden rond welzijn op het werk van toepassing. Ook iemand die één dag per jaar helpt bij het binnenhalen van het stro valt daar in principe onder, net als iemand die onder het statuut van duaal leren op een bedrijf werkt. Als je werkt met medewerkers moet je ook altijd aansluiten bij een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.”

Is er een goed zicht op hoeveel ongevallen er in de land- en tuinbouwsector plaatsvinden? Hoe groot is het probleem?
“We zien maar het topje van de ijsberg. Jaarlijks worden er in de sector zo'n 400 arbeidsongevallen met werknemers officieel geregistreerd. Maar daar zitten geen seizoenarbeiders, bedrijfs- ▶

leiders, studenten, familiale arbeiders, jobstudenten of stagiairs bij. We zien dus enkel het topje van de ijsberg.”

Over welke ongevallen gaat het?

“In een kwart van de gevallen gaat het over een onverwachte reactie van een machine, of de controle die verloren wordt over een voertuig of mobiel arbeidsmiddel. Denk bijvoorbeeld aan een wiel dat afbreekt. In een vijfde van de gevallen gaat het over uitglijden, struikelen of vallen. Nog eens een vijfde van de arbeidsongevallen omvat de categorie van fysieke overbelasting zoals een rug die plots blokkeert. En dan is er nog een restcategorie waaronder ongevallen met runderen, mestkelders of elektriciteit vallen. Deze halen vaak de media, maar komen daarom niet het meeste voor.”

Als we het hebben over de eerste categorie, hoe vermijd je ongevallen met machines?

“Dat begint al bij de aankoop. Kies voor veilige machines. Soms zien we nog goedkope importmachines uit China zonder CE-markering. Vaak ontbreekt dan nog eens de gebruikshandleiding in de taal van de gebruiker. Zonder CE-markering voldoen ze ook niet aan de machinerichtlijn. Vermijd deze dus. Heb je een betrouwbare machine, dan moet je ze eerst nog in dienst stellen, een veiligheidsinstructiekaart opmaken en een bevoegdheidsverklaring uitschrijven waarin je een medewerker na een passende opleiding bekwaam verklaart om met dat toestel te werken. Uiteraard moet je de machines ook correct onderhouden.”

Dat klinkt als heel wat administratieve rompslomp.

“Het is nochtans maar een deel van de hele welzijnswetgeving waarmee je in orde moet zijn vanaf je één persoon één dag onder je gezag hebt op de werkvloer. Die welzijnswet gaat heel breed: van machines over chemische

agentia, elektriciteit, klimaat, licht, het psychosociale ... Alles is bovendien even belangrijk om in orde te zijn met die wetgeving. In de praktijk zullen inspectiediensten wel meer gewicht geven aan veilige machines en veilig gebruik van chemische middelen.”

Robin De Sutter, Prevent Agri:

“Simpele zaken kunnen vaak al een groot verschil maken.”

Is het niet begrijpelijk dat sommige bedrijven zo lang mogelijk de kat uit de boom kijken?

“Dat zou een heel slecht idee zijn. Bij een ernstig ongeval komt altijd de inspectiedienst van de FOD WASO (Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) langs. Het slechtste wat je dan tegen de inspectiedienst kan zeggen, is dat je van niets wist. Wie in orde is met de welzijnswet wordt niet automatisch vrijgepleit van alle verantwoordelijkheid, maar het helpt zeker als je met documenten kan aantonen dat je met veiligheid bezig bent.”

Hoe pak je zoiets aan op een manier die nog werkbaar is voor een land- en tuinbouwer?

“Alles begint eigenlijk bij het maken van een risicoanalyse. Daar krijg je een duidelijk beeld van wat je al hebt, waar je dringend aan moet werken en wat even kan wachten. Je kan die risicoanalyse zelf doen of door een externe dienst laten uitvoeren. Wij bieden die

als Prevent Agri ook zelf gratis aan Boerenbond- en AVBS-leden aan. Op jaarbasis gaan we daarvoor langs op zo'n 100 bedrijven. Voor een deel gaat dat over bedrijven die nog moeten starten met het maken van een risicoanalyse, maar het gaat ook om bedrijven die een opvolganalyse willen en willen zien waar ze juist staan.”

Wat maakt de audit van Prevent Agri anders dan diegene die externe diensten aanbieden?

“De welzijnswet geldt voor alle sectoren, ook de risicoanalyses zijn algemeen. Wij kunnen een risicoanalyse maken die specifiek toegepast is op de groene sectoren. We hebben ook voorbeeld- en invuldocumenten op onze website staan zoals bijvoorbeeld indienststellingsverslagen van machines, zodat je daar niet zelf naar op zoek moet. Bij de audits doen we altijd een reeks mogelijke voorstellen voor verbetering, en dat zijn zeker niet allemaal dingen die veel geld hoeven te kosten.”

Voor de sierteelt en tuinaanleggers is er nu ook de OIRA-tool, wat staat voor 'online interactieve risicoanalyse'.

Daarmee kunnen deze sectoren zelf een risicoanalyse uitvoeren en feedback krijgen. Een goed hulpmiddel? “Zeker, volgend jaar wordt OIRA ook voor de andere landbouwsectoren gelanceerd. Al is er natuurlijk altijd ruimte voor interpretatie van bepaalde termen. Wanneer is iets 'voldoende en genoeg'? Bij Prevent Agri kunnen we dat aan de hand van de wetgeving toch makkelijker interpreteren dan dat een individuele land- en tuinbouwer dat kan. Komen wij langs, dan kijken we zeker ook naar wat er wel al goed gebeurt op het bedrijf en helpen we mee de prioriteiten te bepalen. Een belangrijk verschil met audits van inspectiediensten is dat we vertrouwelijk adviseren en zonder stok achter de deur. We zijn er om te helpen, niet om op de vingers te tikken.”

Jullie werken ook mee aan opleidingen rond de welzijnswet zoals Boerenbond die organiseert.

“Ja, Boerenbond werkt daarvoor samen met deskundige lesgevers uit een pool die Prevent Agri samenstelde. Land- en tuinbouwers leren er over alle aspecten van de welzijnswet en zien er ook de onderlinge verbanden en hoe alles aan dezelfde kapstok ophangt.”

Jullie lesgevers geven er ongetwijfeld ook de lessen mee die jullie trekken uit de praktijkaudits. Waar kan het nog beter in de land- en tuinbouw?

“Wat we nog af en toe bij machines tegenkomen is dat dodemansknoppen of andere veiligheids worden omzeild. Daar hoeft geen tekening bij dat dit risico's verhoogt. Zorg er ook voor dat er zo weinig mogelijk rondslingeren op de vloer. Aangezien 20-25% van de arbeidsongevallen met vallen of struikelen te maken heeft, is dat een belangrijk aandachtspunt. Probeer in de mate van het mogelijk ook te vermijden om alleen te werken als je bezig bent met dieren of mestgassen of als je op hoogte werkt. Als het dan fout loopt, is er iemand in de buurt die hulp kan bieden.”

Is het wel mogelijk om als land- en tuinbouwer helemaal in orde te zijn met de welzijnswetgeving? Inspecteurs lijken wel altijd iets te vinden.

“Inspectiediensten zullen inderdaad niet gauw het bedrijf verlaten zonder opmerkingen. Als alle groten zaken in orde zijn, zullen ze het hebben over details. Verslagen kunnen intimiderend zijn, zeker als ze gepaard gaan met hele lappen wettekst. In die gevallen kunnen wij hen helpen om hierbij te focussen op een beperkt aantal punten. Anderzijds zullen inspectiediensten bij een bedrijf waar nog niets in orde is evenmin met een lijst van honderd punten komen. Veiligheid is sowieso een verhaal dat nooit af is; zaak is om ermee bezig te zijn.” ■

© TWAN WEERMAN

Wat doen als je (seizoen-) arbeiders tewerkstelt?

Iedere werknemer in België verdient dezelfde bescherming, ongeacht of hij of zij in een groot of klein bedrijf werkt. Dat betekent dat ook bedrijven in de land- en tuinbouwsector waar (seizoen)arbeiders, stagiairs of personen met een leerovereenkomst werken, moeten voldoen aan de wetgeving 'Welzijn op het Werk'. De bedoeling is onder andere om arbeidsongevallen en noodsituaties te voorkomen op bedrijven.

Wat doe jij op het vlak van veiligheid op je bedrijf?

Om aan te tonen dat het veilig is op jouw bedrijf, moet je bij een arbeidsongeval of een controle door Toezicht Welzijn op het Werk documenten voorleggen dat je bepaalde taken en opdrachten hebt volbracht. Boerenbond heeft samen met ILVO en Idewe een beheersysteem ontworpen en gebundeld in een map binnen het ADLO-project 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw'. Als werkgever moet je onder meer kunnen aantonen dat je jouw medewerkers instructies geeft, de machines in dienst gesteld zijn, ongevallen gedocumenteerd zijn en aangegeven werden. Er komt dus heel wat bij kijken, maar starten doe je best stap voor stap in het beheersysteem. In de eerste plaats is het belangrijk om een aantal specifieke hoofdstukken in deze

map in te vullen. Deze zijn het onthaalbeleid en opleiding van je personeel, indienststellingsverslagen en veiligheidsinstructiekaarten van machines/arbeidsmiddelen en tot slot eerste hulp en de noodplanning op het bedrijf.

Praktijknamiddagen en workshops in jouw regio

In de verschillende regio's zijn er dit najaar en komend voorjaar verschillende vormingen. Tijdens de praktijknamiddagen zal je in kleine groepjes op een tuinbouwbedrijf rondgeleid worden. Een preventieadviseur van Prevent Agri geeft uitleg rond veiligheidsaspecten bij specifieke machines. Daarnaast krijg je uitleg over hoe een bedrijfsaudit door Prevent Agri in zijn werk gaat op een bedrijf. Tijdens de workshop 'Veilig werken met werknemers op mijn bedrijf' krijg je eerst een basisintroductie in de wetgeving. Daarna gaan we aan de slag met het beheersysteem. Op het einde van de vorming kan je zelf aan de slag en kan je aantonen dat je inzet op veiligheid en welzijn van werknemers. ■

Lien Tyvaert, tuinbouwconsulent

i Heb je interesse in een van deze opleidingen? Geef dan zeker een seintje aan je Boerenbondconsulent. Ben je bestuurslid? Dan kan je deze vorming inplannen met je studiekring!

“Andere blik op de veiligheid, maar zonder wijzende vinger”

“Slimme ongelukken bestaan niet”, weet ook tomaten- en aardbeiteiler Geert Neerincx uit Ingelmunster. Als teler zie je echter soms de risico’s niet meer van praktijken die al jarenlang de standaard zijn. Daarom vroeg Geert enige tijd geleden een veiligheidsaudit bij Prevent Agri aan.

Ivan De Clercq

Het bedrijf van Geert (53) en zijn vrouw Els Dendauw (51) bestaat zowel uit een aardbei- als tomatentak. In 1991 is hij gestart met de bouw van zijn eerste serre op het ouderlijk bedrijf. In 1995 stond hij samen met een tiental collega’s mee aan de wieg van Tomabel, het kwaliteitslabel voor tomaten. De zoektocht naar tomaten die maximaal inspeelden op de marktvraag bracht hem uiteindelijk bij de nicheteelt van troskerstomaten. Van de 2,2 ha troskerstomaten gaat bij Geert alles naar Delhaize, een samenwerking die ondertussen al vijftien jaar loopt. Ook het verpakken en labelen van de

tomaten gebeurt op het bedrijf zelf. De vraag naar kerstomaten verloopt gedurende het jaar vrij constant door. Dit is ook de reden waarom Geert al sinds 2010 gestart is met belichte teelt. Die belichte teelt werd door de hoge energieprijzen vorig jaar teruggeschroefd, maar Geert hoopt deze dit jaar geleidelijk weer te kunnen opbouwen naar een normaal niveau.

Het moment voor zijn

Veel kleine tomaten vragen veel handen om deze te verzorgen, oogsten en verpakken. Op het tomatenbedrijf werken zes vaste medewerkers. Dit wordt

soms met 20 seizoenarbeiders aangevuld. Het bedrijf is tot nu toe gespaard gebleven van zware ongevallen met medewerkers, en dat wil Geert uiteraard zo houden. “Slimme ongevallen bestaan niet; ze gebeuren altijd door omstandigheden of domigheden. Het is pas als er een ernstig ongeval gebeurt dat het belang duidelijk wordt van preventieve acties. Het is kwestie om dat moment voor te zijn.”

Preventief

Om het veiligheidsniveau op een hoger niveau te krikken dan dat het al was, vroeg hij in 2017 een audit aan bij Prevent Agri. “Doel was om door een andere bril naar ons bedrijf te kijken. Wij zien het bedrijf op onze manier en doen het zoals het ons logisch lijkt. Maar uit veiligheidsoverwegingen bekeken is de visie soms anders.” De audit door de mensen van Prevent Agri duurde zo’n twee uur. Ze namen foto’s van de zaken die beter konden. Ondanks deze ‘controlerende’ activiteit, voelde Geert zich toch niet echt gecontroleerd. “Prevent Agri is geen controleorgaan, maar een preventief orgaan dat ons kwam helpen. Van mij mochten ze de zaken kritisch bekijken omdat je weet dat er niet op het einde van de dag met verplichtingen wordt gezwaaid.”

Draaiende onderdelen

Vooral de draaiende onderdelen werden op het bedrijf met extra aandacht bekeken. Daarbij is bijvoorbeeld de aanwezigheid van goed gemonteerde veiligheidsschakelaars een belangrijk punt. “Als zelfstandige ben je ook de eerste techniker bij pannes. Dan is het bij vaak voorkomende eenvoudige pannes verleidelijk om veiligheidsschakelaars niet elke keer opnieuw te monteren. Prevent Agri hecht daar wel veel belang aan, en terecht.”

Vol met pictogrammen

Wat Geert positief vond aan de audit was dat ook de positieve zaken

benoemd werden. Zo maakt Geert veel gebruik van pictogrammen. “Dikke boeken met veiligheidsvoorschriften worden niet gelezen. Wij hebben van al onze werkzaamheden lange en korte versies waarbij de korte versies maar één A4’tje lang zijn. Het liefst werken we met pictogrammen. Zeker in tijden van corona hing het hier vol met pictogrammen”, vertelt Geert. Het aanpakken van de welzijnswet vraagt uiteraard een veel langere inspanning dan één (dan nog vrijblijvende) audit. “De welzijnswet is een hele boterham. Ik en vooral mijn vrouw Els hebben binnen Boerenbond heel wat veiligheids cursussen gevolgd. We hebben die boeken alleen maar dikker en dikker zien worden. Zonder ondersteuning lijkt me dat heel moeilijk om te weten waar je aan moet beginnen.”

Beschermingskappen

Geert en Els brachten in de voorbije decennia het veiligheidsniveau op een steeds hoger niveau. In een tuinbouwbedrijf onder glas vormen de schaarliftsystemen een potentieel risico omdat het over werken op hoogte gaat. Vroeger hadden deze geen zijleuningen; nu gaat het bovenaan om een echte veiligheidskooi. “Van inspectie-diensten kregen we ook de aanbeveling om alle medewerkers van veiligheidsschoenen te voorzien zodat er geen voeten onder de wielen van de schaarliftten zouden terechtkomen. In warme serres zijn die evenwel niet altijd een cadeau om te dragen. Gelukkig zijn de leveranciers hier ook mee bezig en zijn de schaarliftten nu voorzien van beschermkappen zodat de veiligheidsschoenen niet meer nodig zijn. Ook de buizen waarop de schaarliftten rijden werden verstevigd en verder beveiligd. Bij de nieuwe verpakingslijn werden de transportbanden beter beschermd en beveiligd tegen beknelling. De werkposten aan de verpakingslijn hebben een ergomat, wat extra comfort geeft. “Die ergomatten waren op zich

geen grote investering, maar kunnen wel een verschil maken voor wie wat last heeft van de rug. Ook fabrikanten denken na over veiligheid. Nieuwe machines doen het op dat vlak altijd automatisch beter dan oudere.”

Peters en meters

De welzijnswet hecht een groot belang aan de veiligheid van het personeel. “Onze vaste werknemers zijn zeker bezig met veiligheid. Bij onze seizoenarbeiders leeft dat toch wat minder”, moet Geert ook vaststellen. Waar het bedrijf vroeger vooral met Poolse seizoenarbeiders werkte, is dat de laatste jaren meer geëvolueerd naar een mengmoes van Polen, Roemenen, Marokkanen, Fransen ... In het verleden werd er altijd veel werk van gemaakt om de nieuwe mensen in groep te ontvangen en via een vertaler hen uitgebreid te vertellen over hoe het bedrijf eruit ziet en wat er van hen verwacht wordt. “Vandaag is dat door de grotere mengmoes moeilijker geworden. Elke week vertrekken er mensen en komen er nieuwe aan. Op jaarbasis gaat het om zo’n 150 mensen. Nu geven we zeker nog een individuele korte uitleg, maar werken we vooral met een peter/metersysteem. Gelukkig merken we wel een grote bereidwilligheid bij de medewerkers om de zaken – soms nog altijd met handen en voeten – uit te leggen.” Verder zijn er duidelijke regels over wie bijvoorbeeld met een heftruck mag rijden, en helpen pictogrammen nog altijd bij het verkondigen van de belangrijkste boodschappen.

Draait om betrokkenheid

Veiligheid gaat heel ver, en voor Geert valt daar ook bioveiligheid onder zoals de strijd tegen het ToBRFV-virus. Elke afdeling heeft zijn eigen materiaal, en ook het personeel wordt gevraagd om niet zomaar van de ene afdeling naar de andere te trekken. “Veiligheid gaat heel breed. En ieder jaar worden de lijsten ook langer. Dat is ook begrijpe-

lijk, al vind ik wel dat de verschillende audits naar vereenvoudiging moeten streven waar de lijsten elkaar overlappen. Mocht er ook in die lijsten wat meer vereenvoudiging komen, zou dit de betrokkenheid van de telers verder vergroten. En alles begint bij betrokkenheid van de mensen, zowel bij de werknemers als bij de telers zelf”, besluit Geert. ■

Onder andere met pictogrammen en korte infofiches in verschillende talen brengt Geert essentiële informatie over aan het personeel.

Arbeidsveiligheid online

De Boerenbondwebsite is een ideaal vertrekpunt voor wie de arbeidsveiligheid op zijn bedrijf op een structurele manier wil aanpakken. We bieden er een kort overzicht en je kan er je aanmelden voor verdere vorming.

Surf naar www.boerenbond.be/tewerkstelling en klik op ‘arbeidsveiligheid’

LEES MEER
op onze website

Focus op witloofteelt

Slimmer telen door inzicht in bedrijfs-economische cijfers

Het is altijd belangrijk dat je een goed inzicht hebt in de cijfers van je bedrijf. De prijs voor witloof is zeer gevoelig en flirt vaak met de productiekostprijs. Al wat je als teler kan besparen op de kostprijs is dus gewonnen. Een bedrijfseconomische boekhouding is een essentieel instrument om deze inzichten te krijgen. Boerenbond biedt met focus een onlineprogramma aan om op een handige manier je eigen bedrijfsgegevens te kunnen analyseren.

Christien Miroir en Stefanie Delbeke, tuinbouwconsulenten

Witloofsector kende al vele crisissen

De witloofsector kende reeds meerdere moeilijke jaren waarbij de prijsvorming schommelt rond of zelfs onder de kostprijs lag. Mede door de coronacrisis kon 2020 wat ademruimte bieden. Prijzen trokken wat aan en gaven telers wat meer perspectief. Dit was echter van korte duur want in 2021 en 2022 zakten de prijzen weer naar het niveau van 2019. Het evenwicht tussen vraag en aanbod is zeer delicaat in witloof en het kan snel omslaan van een goed naar een slecht jaar. Naast een moeilijke prijsvorming werd de witloofteler de afgelopen jaren ook nog eens geconfronteerd met een serieuze stijging in kosten. Voor personeel kwam er een loonsverhoging van bijna 11% in 2023. Zowel gewasbeschermingsmiddelen als meststoffen werden fors duurder. Daarnaast werden telers geconfronteerd met een energiecrisis, wat ook weer zwaar doorwoog in de kosten voor de witloofteler. Als teler kan je dus maar één ding doen: zorg ervoor dat je eigen bedrijf zo rendabel mogelijk is. Hiervoor moet je ook inzicht hebben op je eigen bedrijfsstructuur en de kosten van je teelten.

Technisch inzicht

Een goede bedrijfseconomische boekhouding geeft je heel wat technisch inzicht over je teelten, zowel op het vlak van opbrengsten als kosten. Heb je verschillende teelten of sectoren? De opbrengsten en kosten wijs je toe aan de juiste teelt of sector of kan je verdeelen via een verdeelsleutel. Zo weet je wat de kostprijs is van je teelt over de jaren heen en wat je opbrengst of prijs moet zijn om iets te kunnen verdienen aan je teelt. Aangezien witloof een teelt is in twee fasen bekijken we deze in focus ook apart: de witloofwortelteelt en de forcerie (grond of hydro). Zo ken je zowel het rendement van je witloofwortelen als dat van je uiteindelijke wit-

loof. Door een opdeling te maken, kan je beter vergelijken tussen bedrijven onderling. Het resultaat kan je als bedrijfsleider ondersteunen in het maken van keuzes: witloofwortelen aankopen versus zelf telen, hoeveel moet ik vragen voor mijn witloofwortelen? ... Anderzijds heb je een duidelijk beeld van de kosten en de evolutie ervan. Vaak ontstaat op bedrijven een soort bedrijfsblindheid waardoor je sommige kosten niet meer altijd ziet en meerekent. Door inzicht te hebben in de kosten, kan je als teler nagaan om bepaalde kosten te optimaliseren of opvolgen wat een aanpassing met zich meebrengt.

Zorg ervoor dat je eigen bedrijf zo rendabel mogelijk is.

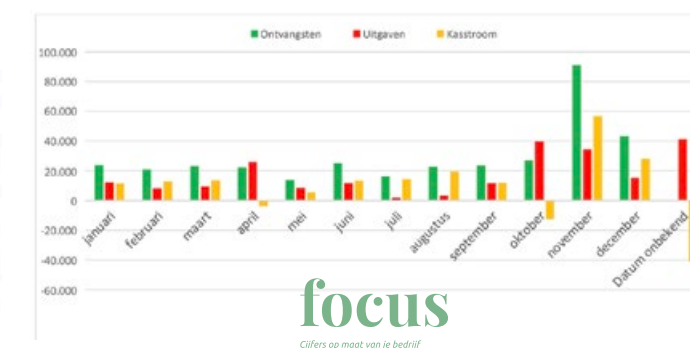
Uit eerdere analyses blijkt dat voor witloofbedrijven energie een zeer belangrijke kostenpost is. Zeker voor de bewaring van de witloofwortelen maar ook voor de forcerie kan dit

zwaar doorwegen. Een goed contract onderhandelen of de juiste keuzes maken richting energieproductie en verbruik kunnen een grote impact hebben op de rentabiliteit van de teelt. Ook personeelskosten maken een groot deel uit van de kosten voor alle types van witloofbedrijven. Een goed personeelsmanagement en rendement op arbeid zijn hier dus ook belangrijke factoren om mee bezig te zijn. De tool geeft je de mogelijkheid om je bedrijf intern te vergelijken. Je kan het ene jaar naast het andere leggen en daar conclusies uit trekken. Je krijgt in één oogopslag zicht op het effect van bepaalde beslissingen die je neemt. Daarnaast kan je jouw bedrijf ook vergelijken met gelijkaardige bedrijven. Zo weet je hoe je in de markt ligt en waar je staat ten opzichte van je concurrenten. Ook dit kan je inzichten geven op je eigen kostenstructuur en zo kan je op zoek gaan naar verbeterpunten om je rentabiliteit op te krikken.

Economisch inzicht

Je bedrijf moet niet alleen technisch maar ook economisch gezond zijn. Inzicht in je economische en financiële ►

Figuur 1. Kasstroom van een demobedrijf witloof in focus

cijfers helpt je bij het nemen van beslissingen om kleine of grote veranderingen door te voeren in je productieproces. Je bedrijf is financieel gezond als je voldoende omzet kan genereren om al je kosten te kunnen betalen op het moment dat deze zich voordoen. Je bedrijf kan financieel gezond zijn maar het moet ook economisch gezond zijn. Wanneer je bedrijf economisch gezond is, heb je met de gerealiseerde omzet ook nog ruimte om arbeid te betalen (zowel vreemde als eigen arbeid) en te investeren in je eigen of vreemd vermogen. Het is dus van belang dat je bedrijf op beide vlakken in orde is. Focus kan je ook hier inzichten over geven. Een handig instrument dat hierbij kan helpen is een kasplanning. Hiermee krijg je overzicht over je inkomsten en uitgaven per maand. Zo kan je inschatten in welke maanden je wat overschot hebt, die je dan weer nodig hebt om moeilijkere maanden te overbruggen. In focus wordt automatisch een kas-

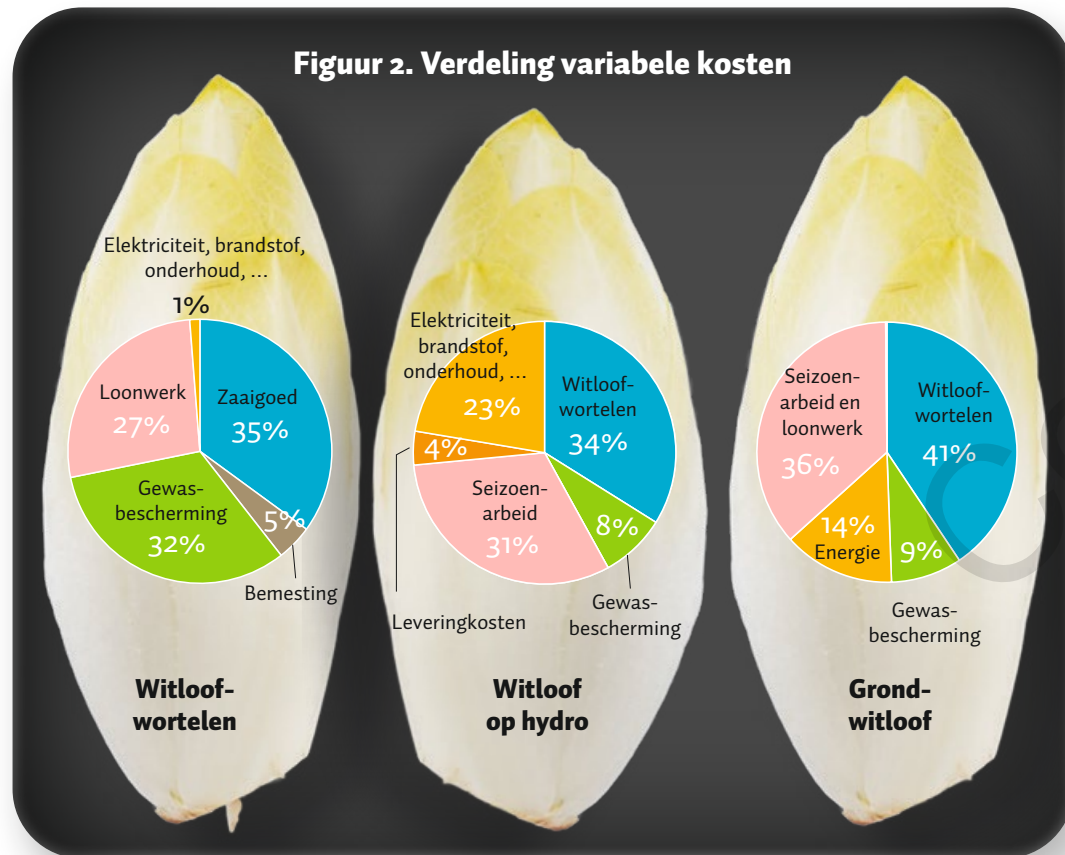
stroom opgemaakt als je een datum toekent aan de opbrengst of kost (figuur 1). Op basis hiervan kan je verder werken om een kasplanning te maken.

Voorbeeldbedrijf in focus

Op basis van beschikbare gegevens voor seizoen 2021 en 2022 werd een demo-bedrijf in focus opgemaakt. Enkele resultaten hieruit vind je in figuur 1 en 2. Variabele kosten zijn vrij eenvoudig aan een teelt toe te wijzen en specifiek voor een bepaald seizoen. De vaste kosten, zoals pacht, afschrijvingen van gebouwen, machines en materiaal en algemene bedrijfskosten, werden in dit voorbeeld niet meegenomen omdat deze sterk bedrijfsafhankelijk zijn. In dit voorbeeld werden de witloofwortelen gezaaid en geroid door een loonwerker, de grondbewerkingen en toepassen van gewasbeschermingsmiddelen door de teler zelf. De variabele kost voor het telen van witloof-

wortelen wordt voornamelijk bepaald door het zaaigoed, de gewasbescherming en het loonwerk (figuur 2 links). De verdeling van de variabele kosten voor het forceren van witloof worden voorgesteld in figuur 2 rechts. De witloofwortelen, seizoenarbeid en energie nemen voor beide teeltwijzen meer dan 80% van de variabele kosten in. Voor het inzetten van witloofwortelen, oogsten en markt klaar maken van het witloof wordt in de variabele kosten enkel rekening gehouden met seizoenarbeid. Eventuele vaste arbeid of eigen arbeid zijn nog niet in rekening gebracht. Onder energie zit voornamelijk de elektriciteitskost voor het bewaren van de witloofwortelen en de forcerie bij hydroteelt. Voor grondteelt gaat dit vooral naar mazout voor het verwarmen van de lagen. Daarnaast heb je de ook nog de brandstofkost voor bijvoorbeeld een heftruck en het transport van witloof en onderhoudskosten voor machines of materiaal. ■

Figuur 2. Verdeling variabele kosten

i Wie graag kennismakkt met het focus-programma of graag eens wat meer inzicht krijgt in de mogelijkheden voor de witloofteelt kan contact opnemen met zijn of haar tuinbouwconsulent. Ook studiekringen kunnen gebruikmaken van het nieuwe voorbeeldbedrijf in focus in hun vormingsprogramma.

Doe mee aan onze wedstrijd op de Werktuigendagen

en win een headset

Antwoord op de onderstaande vraag, waarvan je de oplossing kan vinden op stand 121 (Verkeersveiligheid) en vul ook de schiftingsvraag en de gevraagde persoonlijke gegevens in.

Vraag: Hoeveel zwaailichten moet een uitzonderlijkevoertuigencombinatie minimaal hebben?

- A: 1
- B: 2
- C: 3
- D: 4

Schiftingsvraag: Hoeveel ongevallen gebeurden er met landbouwvoertuigen in 2022?

Mijn antwoord: .....

Naam: .....

Adres: .....

E-mail: .....

Deponeer je antwoord daarna in de urne in de 'Boerenbondtent' (stand 103).

Samen op de weg

broederlijk naast elkaar

Hoffelijkheid moet van twee kanten komen. Als ik tijdens mijn trainingsronde een grote landbouwmachine tegenkom, zorg ik dat die voldoende ruimte heeft. Net zoals mijn broer goed uitkijkt om geen gevaarlijke situaties voor fietsers of wandelaars te creëren.

Jens Lampaert
Landbouwer

Yves Lampaert
Profwielrenner

Hou het veilig op de weg! Volg de tips op
www.boerenbond.be/samenopdeweg

Evenement

behartigt | vormt | innoveert | verbindt | adviseert

Welkom bij Boerenbond op de Werktuigendagen

De Boerenbondstand bevindt zich opnieuw aan de Maalderijstraat, vlak bij de kruising met de Kattedoornstraat. Er staan steeds medewerkers klaar om te antwoorden op je vragen of voor een informele babbel bij een drankje. Op onze stand komen de **5 kerntaken van Boerenbond** tot uiting: Boerenbond behartigt, verbindt, adviseert, vormt en innoveert. Ook **Landelijke Gilde** is aanwezig in onze tent. Je kan bij hen terecht voor een gezellig platelandspraatje én voor een fris platelandsproduct. Bovendien krijg je een appeltje voor de dorst aangeboden.

Energie

We zetten het project Hyperfarm in de kijker. Dat onderzoekt de mogelijkheden om akkerbouw of fruit te combineren met energieproductie door middel van fotovoltaïsche panelen. Zowel de voordelen worden bekeken (energieproductie, bescherming tegen hagel, schaduw die de bodem langer vochtig houdt ...) als de nadelen en hindernissen, bijvoorbeeld wat vergunningtechnisch mogelijk is.

Rijopleidingen AgroCampus

Je kan op de Boerenbondstand ook de lectractor met aanhangwagens bekijken, waarmee de praktijklessen voor het rijbewijs G worden gegeven. Medewerkers van AgroCampus zullen je met plezier uitleggen hoe je het rijbewijs G kan behalen, van het theorie- tot praktijkexamen. Je kan je ook ter plaatse inschrijven.

Werkers in aanneming

De mensen van Werkers willen vooral in de verf zetten dat ze dankzij hun agrarische achtergrond een betrouwbare partner zijn voor diverse aannemingswerken en sterk zijn in natuur- en groenbeheer, landschapsonderhoud en gladheidsbestrijding. De vennoten zijn ervaren land- en tuinbouwers die hun kennis en machines inzetten om aannemingsopdrachten uit te voeren. De unieke bedrijfshulpverzekering van Werkers zorgt dat je in ruil voor een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage bij arbeidsongeschiktheid kan rekenen op een vervanger die jouw belangrijkste taken overneemt, en dat tegen een verlaagd sociaal uurtarief.

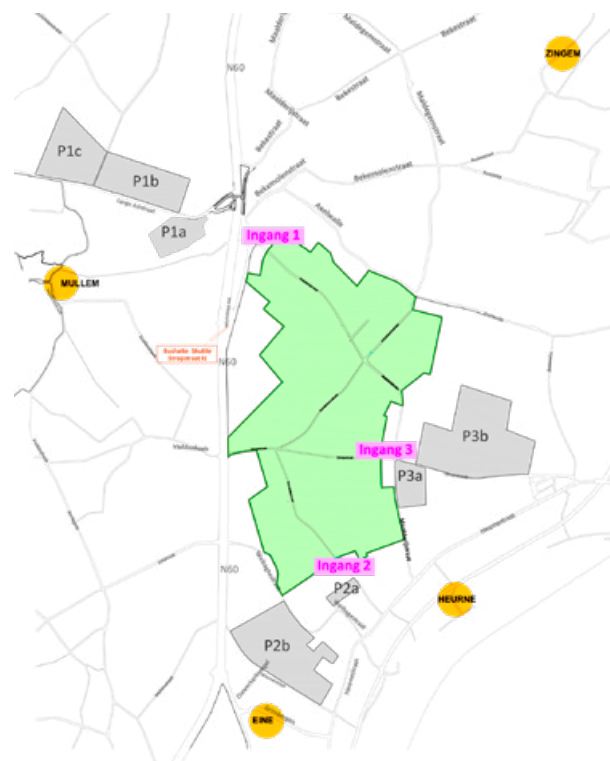
Groene Kring

Bij Groene Kring staat alles in het teken van 'Zonder jonge boeren gaat het niet'. Je kan je laten 'vereeuwiggen' in een lijst waaruit blijkt dat je de actie ondersteunt. Verder zullen medewerkers en vrijwilligers zowel op de stand als verspreid over heel de beurs stickers uitdelen met slogans die dezelfde boodschap extra in de verf zetten. Een blikvanger is de stand rond **verkeersveiligheid**, die kadert in het lopende project Verkeersveiligheid. Die is wat verderop te vinden (stand 121), aan het dreefje tussen de Maalderijstraat en de schoolhoeve. Je kan er in gesprek gaan met mensen van de verkeerspolitie. Ze willen sensibiliseren, en op die manier boetes maar toch vooral ongelukken voorkomen. Bijzondere aandachtspunten zijn uitzonderlijk vervoer, signalisatie en ladingzekering. Er valt zeker wat op te steken. Hoe moet je bijvoorbeeld palletten met prei vastzetten? ■

Zien we jou ook op de Werktuigendagen?

Dit weekend verwachten we heel wat leden te zien in Oudenaarde. De Werktuigendagen beloven weer te worden wat ze zijn: een mix van techniek, een kermis en heel veel ontmoetingen. Mogen we jullie verwachten op onze stand in de Maalderijstraat?

Bezoekersinfo

Wanneer

23 en 24 september

Openingsuren

Elke dag van 9 tot 18 uur

Waar

Axelwalle, Heurne, Oudenaarde, naast de N60

Parking

Gratis. Voor de onverharde parkings P1, P2 en P3 (zie kaartje). Vanop de verharde parkings P4 en P5 (Bruwaan/Westerring) brengt een shuttle je naar de beursingang.

Toegangsprijs en tickets

Dagticket: 17 euro
Bestel je ticket op www.werktuigendagen.be
Met verminderingskaart kost dit 9 euro.
Voordeeltarief KBC-klant: 9 euro (Bestel dan je tickets met een KBC-rekening).
KBC is hoofdsponsor.
Jonger dan 12 jaar: gratis

Meer info

www.werktuigendagen.be
www.facebook.com/werktuigendagen

De natte zomer in cijfers

Het nieuwste agrometeorologisch bericht, dat VITO vorige week uitbracht in samenwerking met CRA-W en het KMI, blikt terug op de natte zomer. Die zorgde dat de latere teelten zich konden herstellen van de extreem droge voorzomer. Maar ook de uitgestelde tarweoogst was er een gevolg van.

Patrick Dieleman, Bron: VITO

Natte zomer

De laatste tien dagen van juli werd in Ukkel een recordhoeveelheid van 91,4 mm neerslag gemeten (normaal 27,7 mm), meer dan het dubbele van de voorgaande 20 dagen (39,7 mm). Over de hele maand beschouwd was juli met 131,1 mm neerslag ook veel natter dan normaal in Ukkel (76,9 mm). Het regende er maar liefst 21 dagen (normaal 14,3 dagen), een nieuw record. Ook elders viel er zo'n 40 tot 60% meer neerslag dan normaal (figuur 1). Enkel in het noordwesten van het land en in delen van de leemstreek en de Condroz werden gemiddelde neerslaghoeveelheden genoteerd.

Met uitzondering van de warmere periode tussen 7 en 15 juli was het ook frisser dan normaal. De gemiddelde maandtemperatuur in Ukkel scoorde met 18,4 °C dan ook iets lager dan de normale waarde (18,7 °C). Ook begin augustus hield de regen aan. Tijdens de eerste 10 dagen viel er in Ukkel maar liefst 60,6 mm neerslag (normaal 22,8 mm). Over de volledige maand werd 107,9 mm neerslag geregistreerd en werd de normale waarde (86,5 mm) ruimschoots overschreden. In het noordwesten van het land schommelden de gemeten neerslaghoeveelheden in augustus wel nog rond de normaalwaarde (figuur 2). Augustus kende ook een koele start.

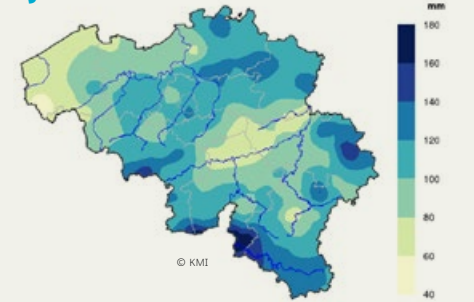
De eerste 10 dagen bedroeg de gemiddelde temperatuur in Ukkel slechts 16,0 °C (normaal 19,0 °C). Daarna volgde een warmere periode, maar vanaf 26 augustus namen de temperaturen weer een flinke duik. De gemiddelde temperatuur in augustus lag met 18,1 °C uiteindelijk zeer dicht bij de normale waarde (18,4 °C).

Vegetatie

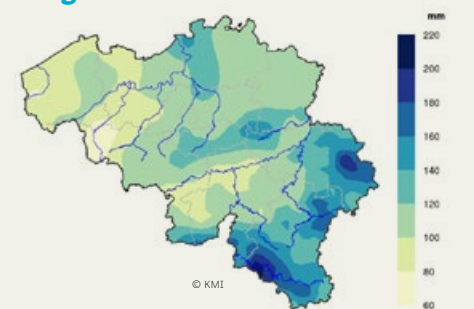
Figuur 3 toont de afwijking van de vegetatie-index, afgeleid uit Sentinel-3-satellietbeelden, ten opzichte van de normale situatie in juli en augustus. In juli scoorde de index overall fors lager dan normaal (rode zones op de kaart). Een verklaring daarvoor is vooral te vinden in de late aanleg van de zomerteelten, de moeizame opkomst en de vertraagde groei door het tekort aan neerslag in mei en juni. In augustus zag de situatie er echter helemaal anders uit (figuur 3). Op de meeste plaatsen lag de vegetatie-index hoger dan het gemiddelde (groene zones op de kaart). Door de regen kon de gewasgroei zich herpakken, waardoor de index steeg. Doorgaans begint de index in augustus al af te nemen. ■

Het volledige Agrometeorologisch bericht van 12 september kan je lezen op onze website. Neem een kijkje op www.bcgms.be voor alle vroegere berichten.

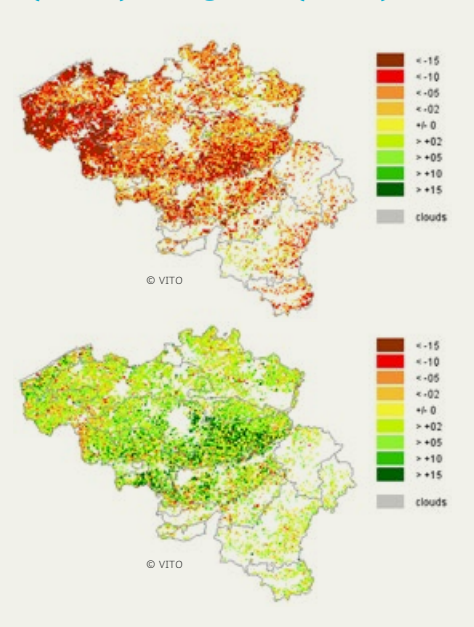
Figuur 1. Neerslaghoeveelheid juli

Figuur 2. Neerslaghoeveelheid augustus

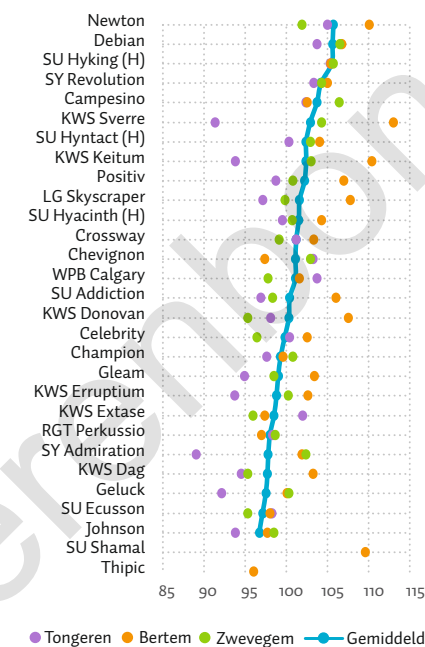

Figuur 3. Relatief verschil van vegetatie-index tov gemiddelde (1999-2017) in juli (boven) en augustus (onder).

Figuur 1. Korrelopbrengst proeven op leem- en zandleemgrond

Korrelopbrengst

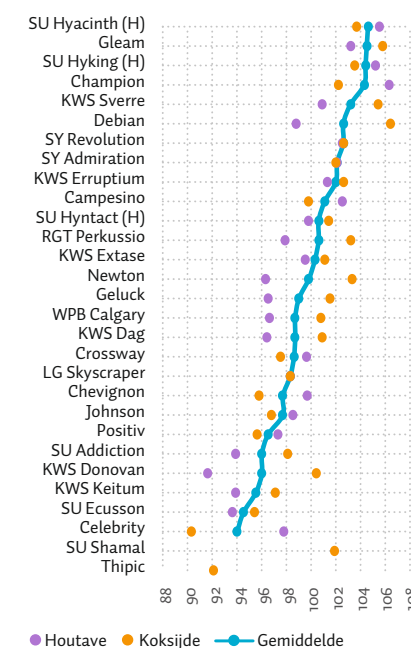
In het westen kon men langer profiteren van beter oogstweer. In Zwevegem kon men al op 18 juli oogsten, in Zuienkerke lukte dat op 26 juli. Op de andere locaties viel de oogst tussen 10 en 14 augustus. Figuur 1 en 2 geven een overzicht van de gemiddelde korrelopbrengst per ras op de verschillende proefplaatsen of respectievelijk leem- en zandleembodem en in de polders. Dit is in relatieve cijfers (procenten) ten opzichte van het gemiddelde resul-

taat van de getuigenrassen (= 100). Het gaat om rassen die vier jaar of meer in proef liggen: Campesino, Chevignon, Gleam, Johnson, KWS Extase en WPB Calgary. In het leem- en zandleemgebied varieerde de gemiddelde opbrengst tussen 10.205 kg (Bertem) en 12.752 kg (Zwevegem). Het gemiddelde over alle proefplaatsen was er 11.337 kg/ha. In de polders lag de gemiddelde opbrengst bijna 2 ton hoger (13.020 kg), waar die het jaar voordien gemiddeld 1,5 ton lager lag ▶

Overzicht van de rassen in proef en hun resistentie tegen bladziekten

Ras	Mandataris	Gevoeligheid voor bladziekten				Bruine roest
		Meel-dauw	Blad-vlekken	Gele roest	Binnenland Kustpolder	
Campesino	Aveve Zaden	3,8	5,5	3,3	3,5	7,1
Celebrity	Aveve Zaden	5,9	5,4	4,3	7,7	5,7
Champion	Rigaux S.A.	5,8	6,2	8,8	8,8	2,9
Chevignon	SCAM	4,4	5,9	8,8	9,0	6,8
Crossway	Aveve Zaden	6,9	5,6	8,8	9,0	3,9
Debian	Jorion-Philip Seeds	5,8	6,6	5,9	8,0	5,4
Geluck	Jorion-Philip Seeds	4,7	5,1	8,1	9,0	6,4
Gleam	Aveve Zaden	6,7	4,5	7,2	8,2	4,0
Johnson	Rigaux S.A.	6,8	5,3	9,0	8,7	6,8
KWS Eruptium	Jorion-Philip Seeds	6,7	5,3	8,5	9,0	6,8
KWS Dag	Jorion-Philip Seeds	6,3	4,3	6,9	7,7	5,7
KWS Donovan	Rigaux S.A.	6,7	5,7	6,8	6,5	1,1
KWS Extase	Jorion-Philip Seeds	5,2	5,6	8,6	7,8	6,0
KWS Keitum	Rigaux S.A.	6,7	5,6	6,6	7,8	4,2
KWS Sverre	Aveve Zaden	5,3	6,1	8,4	9,0	6,1
LG Skyscraper	SCAM	7,2	5,5	8,3	9,0	4,3
Newton	Jorion-Philip Seeds	7,6	5,9	8,3	9,0	4,8
Positiv	SCAM	6,3	5,5	8,9	8,7	5,0
RGT Perkussio	Aveve Zaden	5,0	5,4	6,0	8,5	6,3
SU Addiction	SCAM	6,5	5,4	7,4	7,6	3,4
SU Ecusson	Aveve Zaden	6,6	6,5	8,8	8,3	7,0
SY Admiration	Actura	4,6	4,3	8,3	8,0	5,5
SY Revolution	Syngenta Seeds	7,7	6,1	9,0	9,0	6,3
WPB Calgary	Rigaux S.A.	7,2	5,1	9,0	8,6	4,7
SU Shamal	Actura	7,0	5,1	4,0	3,0	8,5
Thipic	Actura	6,5	6,3	6,5	5,0	5,3
Hybriderassen						
SU Hyacinth	Limagrain Belgium	4,9	5,4	7,0	7,3	7,0
SU Hyking	Limagrain Belgium	6,0	5,0	7,8	6,8	7,0
SU Hyntact	Limagrain Belgium	5,2	6,5	8,7	8,5	6,3
Gemiddelde		6,1	5,5	7,5	7,8	5,5
Ziektegevoeligheid 1-9 waarbij 9 = gezond						

Figuur 2. Korrelopbrengst in de polders

De lijn geeft het gemiddelde weer van het ras over alle proefplaatsen in verhouding tot de gemiddelde opbrengst van alle getuigenrassen (=100). De bolletjes geven de opbrengst weer op elk van de proefplaatsen.

Rassenproeven wintertarwe LCG

Opbrengsten op leem beduidend minder dan op klei

Landbouwcentrum Granen (LCG) legde dit jaar op acht plaatsen rassenproeven voor wintertarwe aan. Drie proeven werden uiteindelijk niet weerhouden. In vergelijking met het topjaar 2022 lagen de gemiddelde opbrengsten op leem- en zandleemgrond dit jaar zowat 3 ton/ha lager. In de polders daarentegen was de opbrengst nooit hoger, behalve in het topjaar 2019.

Patrick Dieleman, Bron: Landbouwcentrum Granen

Die opbrengsten weerspiegelen de ervaringen in de praktijk, waar de regen vooral in het oosten flink wat kilo's deed 'verdampen'. De tabel geeft een overzicht van de rassen die deelnamen aan de proeven. Er

werd gezaaid tussen 11 en 28 oktober, behalve in Bertem waar dat pas op 2 december lukte. Het zaad onderging een standaard zaai- en zaadbehandeling. Uiteindelijk werden de proeflocaties Sint-Martens-Lennik, Melle en Poperinge

niet weerhouden. De meeste locaties hebben een leem- of zandleemgrond, op de kleibodem in Zuienkerke en Koksijde na. De ziektebestrijding werd uitgevoerd op basis van de ziektedruk in het perceel, wat overal resulteerde in een bladbehandeling (T1) en een aarbehandeling (T2). De proef in Zwevegem kreeg al kort na de opkomst een behandeling tegen bladluizen. In Koksijde gebeurde dit begin april. Begin juni was een behandeling nodig in Bertem. In Tongeren waren er twee behandelingen. Alleen Zuienkerke kon het stellen zonder insecticide. Overall gebeurde één halmverstevigingsbehandeling.

dan in de leemstreek. Het weer was dus echt wel een bepalende factor. Uiteraard moet je bij het interpreteren van de resultaten een nuancering maken tussen voedertarwerassen en variëteiten met bakkwaliteit. Voor de korrelopbrengst speelt bij de rassenkeuze niet alleen de regelmatigheid van een ras over de diverse proefplaatsen binnen eenzelfde jaar een rol, maar ook de regelmatigheid van het ras over de jaren heen. Een ras biedt meer zekerheid wanneer de resultaten over de jaren heen stabiel zijn. Door meerdere rassen te kiezen kan je aan risicospreiding doen. Bovendien moet je bij de rassenkeuze ook rekening houden met onder andere leger- en ziektegevoeligheid. Het LCG stelt ook vast dat in functie van de vroegrijpheidsklasse (vroeg tegenover late rassen) de resultaten wisselend kunnen zijn tussen de jaren. Hetzelfde wordt ook vastgesteld met vroeg tegenover late zaai. Om dit te ondervangen kies je best voor een

spreiding van de rassen in vroegrijpheid en voor het spreiden van de zaai-datum. Dit alles moet uiteraard ook bekeken worden met de mogelijkheden op perceelsniveau. Figuur 1 en 2 geven de opbrengst per proeflocatie weer relatief ten opzichte van het gemiddelde van de getuigenrassen. We hielden gezien de grote absolute verschillen tussen de beide bodemsoorten de resultaten voor (zand)leem en voor klei apart. Op de (zand)leembodems scoorden Newton, Debian, SU Hyking, SY Revolution, Campesino en SU Hyntact overal meer dan 100% in vergelijking met het gemiddelde van de getuigen. De hoogste score was voor KWS Sverre, maar dat ras scoorde in Tongeren ondermaats. Newton, Debian en SU Hyking scoorden gemiddeld meer dan 105%. Op kleigrond haalden SU Hyacinth, Gleam, SU Hyking, Champion, KWS Sverre, SY Revolution, SY Admiration en KWS Erruptium op beide proefplaatsen meer dan 100%.

Door meerdere rassen te kiezen kan je aan risicospreiding doen. Bovendien moet je bij de rassenkeuze ook rekening houden met onder andere leger- en ziektegevoeligheid.

Kwaliteitskenmerken

Het hectolitergewicht bedraagt in 2023 gemiddeld over alle rassen en proefplaatsen 77,1 kg per hl, tegenover 80,9 kg in 2022, 75,4 kg in 2021 en 79,0 kg in 2020. Uit figuur 3 kan je opmaken dat Geluck, SU Addiction, KWS Dag, SY Revolution, KWS Donovan, Crossway, SU Ecusson, Thipic en KWS Sverre de

hoogste hectolitergewichten haalden. Net als vorig jaar kenden Champion en Johnson de laagste gewichten. De lijst van het hoogste duizendkorrelgewicht (figuur 4) wordt aangevoerd door SY Revolution, gevolgd door KWS Dag, KWS Keitum en KWS Extase. De laagste duizendkorrelgewichten werden gemeten bij SU Shamal, Crossway en Positiv. Het gemiddelde was 46 g, wat 2,3 g lager is dan in 2022. Het gemiddelde vochtgehalte bij de oogst was met 13,8%, 1,3% hoger dan vorig jaar maar toch nog lager dan in 2021. Gemiddeld was het stro 86,9 cm lang, wat een kleine 2 cm langer is dan in 2022, maar toch nog 3 cm korter dan in 2021. Figuur 5 toont dat KWS Sverre afgetekend het langste stro had. RGT Perkussio had afgetekend het kortste stro, ook Gleam en Champion waren bij de kortste rassen. In 2023 kwam er vrijwel geen legering voor in de rassenproeven in de periode midden juli. Na de regenperiode van eind juli tot begin augustus waren enkele variëteiten gelegerd. Dit was eerder te wijten aan de weersomstandigheden, dan een ras-eigenschap. De rassen konden niet

adequaat beoordeeld worden voor hun legergevoeligheid.

Blad- en aarziekten

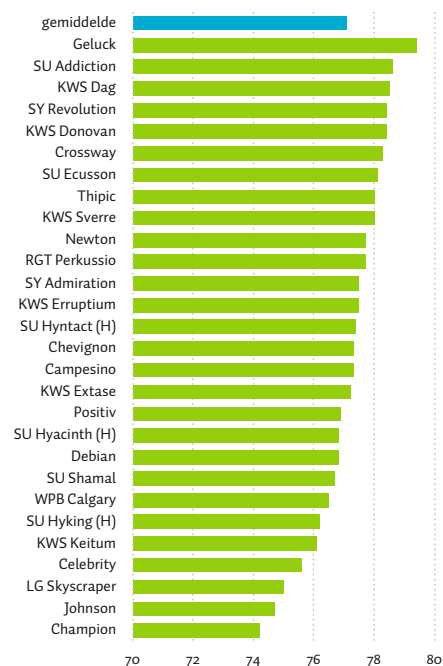
Dit jaar is het gelukt om de gevoeligheid voor meeldauw, bladvlekkenziekte, gele en bruine roest te beoordelen. Hou er rekening mee dat de gevoeligheid van de rassen over de jaren kan wijzigen ten gevolge van verandering van de fysio's. Daarom bekijk je best de meerjarige resultaten. SY Revolution en Newton waren het minst gevoelig voor meeldauw. Campesino was het gevoeligst, en verder ook Chevignon, SY Admiration en Geluck. Debian, SU Ecusson en SU Hyntact waren het minst gevoelig voor bladziekten, SY Admiration, KWS Dag en Gleam waren het gevoeligst. Bij gele roest werd de kustregio apart beoordeeld. In het binnenland waren Johnson, SY Revolution, WPB Calgary en Positiv het minst gevoelig. De gevoeligste rassen waren Campesino, SU Shamal en Celebrity. Aan de kust toonden Chevignon, Crossway, KWS Erruptium, Geluck, KWS Sverre, LG Skyscraper, Newton en SY Revolution

zich het minst gevoelig. De gevoeligste rassen waren SU Shamal en Campesino. Die laatste twee toonden zich dan weer het minst gevoelig voor bruine roest, terwijl KWS Donovan, Champion, SU Addiction en Crossway het gevoeligst waren. ■

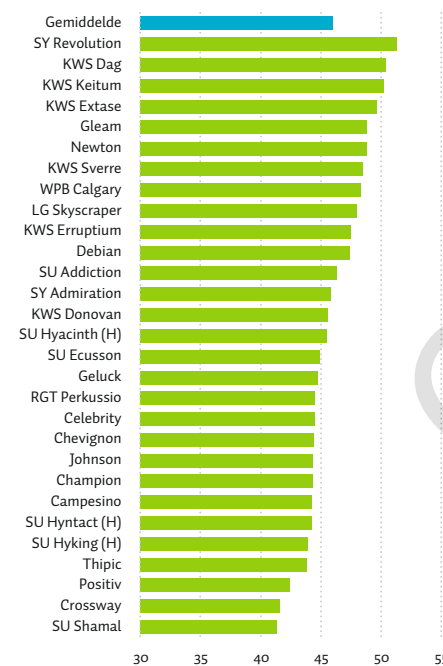
Aan dit artikel werkten mee: Bram Vervisch en Jonas Claeys (Inagro, afdeling Akkerbouw); Jean-Luc Lamont en Mathias Abts (Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Team voorlichting akkerbouw); Veerle Derycke en Geert Haesaert (Universiteit Gent, vakgroep Toegepaste Bio-wetenschappen); Damien Xhonneux en Dorien Vanderveken (PIBO Campus Tongeren); Wim Fobelets (Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant) en Patrick Vermeulen (Vrij Technisch Instituut VTI Poperinge).

De redactie van Boer&Tuinder zorgde zelf voor iets meer interpretatie van de resultaten. Wie informatie wil over specifieke cijfers op een van de proefplaatsen of over prestaties in vorige jaren kan terecht op de website van het LCG.

Figuur 3. Hectolitergewicht

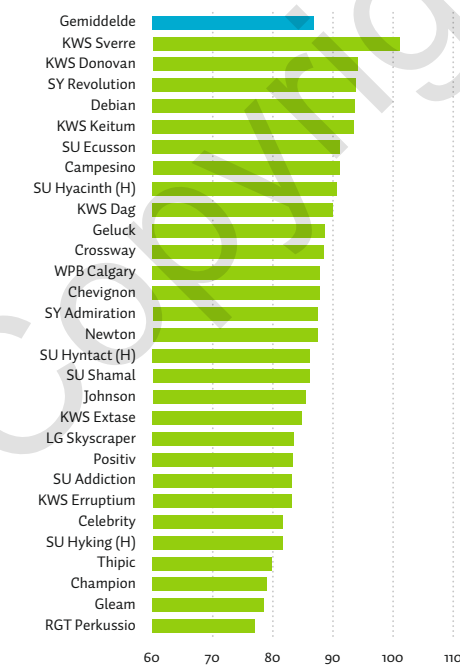

Figuur 4. Duizendkorrelgewicht

H = hybride / T = dwergziektetolerant

Figuur 5. Strolengte

De teelt van eiwithoudende gewassen

Voor de toekomst van onze landbouw is het belangrijk om minder afhankelijk te worden van de import van eiwithoudende gewassen en dus zelf in te staan voor de productie.

Download de nieuwe brochure over de teelt van eiwithoudende gewassen op onze website.

Meer info:
www.zaaizaadinfo.be

VLAM.be

Marc Dillen (Embuild Vlaanderen), Lode Ceysens (Boerenbond), Frederik Verstraete (c-biotech) en Koen Anciaux (De Vlaamse Waterweg nv) willen zich samen inzetten voor de ontwikkeling van de hennepcultuur in Vlaanderen.

Hennep als gewas voor de toekomst? Bouwsector is enthousiast

Bouwmateriaal met kleine ecologische voetafdruk

Hennep is een gewas dat het goed doet bij warmer weer en dat relatief weinig werkt vraagt. Niet onlogisch dus dat meer en meer landbouwers hiermee willen experimenteren. Maar waar kan je dan met het geogste gewas naartoe? Bouwbedrijven zijn alvast vragende partij, want in de bouw wint hennep aan populariteit.

Liesbet Corthout

Marc Dillen is directeur-generaal van Embuild Vlaanderen, dat zo'n 10.000 uitvoerende bouwbedrijven in Vlaanderen vertegenwoordigt. "Net zoals voor de landbouw, wordt ook voor de bouw de rol van milieu en klimaat almaar belangrijker. Die moeten wij combineren met bouwtechnische duurzaamheid.

Milieu-eigenschappen en bouwtechnische eigenschappen zijn beide belangrijk. Het is essentieel dat een bouwmetaal lang meegaat en ook technisch duurzaam is. We hebben er geen problemen mee om *biobased* materialen, zoals hennep, te gebruiken, maar we bekijken altijd hoe we een degelijk bouwtechnisch resultaat kunnen bekomen."

Fossielvrij

"Het is zo dat de bouw tot een vijftiental jaar geleden best wel een conservatieve sector was. Maar de uitdagingen die nu op ons afkomen, scheppen ook opportuniteiten. Tegen 2025 moet elk nieuw gebouw in Vlaanderen fossielvrij zijn. En daar hebben wij als bouwbedrijven geen enkel probleem mee. Wij werken met technieken als geothermie, warmtenetten, warmtepompen, pv-panelen ... en wij slagen daarin. Het conservatisme in onze sector is verdwenen omdat de mogelijkheden die de veranderingen in de maatschappij bieden, groter zijn dan de nadelen. Als uitvoerend bouwbedrijf maakt het helemaal niet zo veel uit met welk

materiaal je werkt. Of het nu de klassieke baksteen en beton is, of iets nieuws en alternatiefs. Wij kiezen onze materialen in functie van de maatschappij en de klant. Zo werken wij in de Vlaamse bouw al lang met bijvoorbeeld gerecycleerd sloopmateriaal. Hierin staan wij verder dan de meeste andere Europese landen. En nu komen we in een nieuwe fase: die van de *bio-based* materialen. Hout gebruiken we al erg lang, maar nu komen er ook andere materialen bij, net omdat de klanten en de maatschappij dat vragen. Zolang die materialen de juiste bouwtechnische eigenschappen hebben, lukt dit."

Materiaalkeuze in de bouw

"Momenteel is elk gebouw dat hier nieuw wordt opgetrokken minstens bijna energieneutraal (BEN) en binnenkort ook volledig fossielvrij. Waar kunnen we dan nog winst boeken? Bij de keuze van de materialen waarmee we bouwen." Enter: hennep. Of in de praktijk: kalkhennep, een mengsel van hennepvezels of -korrels en kalk, gebruikt als materiaal voor bouw en isolatie. "Het werkt isolerend, kan luchtvochtigheid reguleren en leidt tot een aangenaam binnenklimaat. Het is weliswaar een duurder oplossing in aanschaf, maar wordt interessanter als materiaal wanneer je kijkt naar de volledige levenscyclus van het gebouw. In het Mechels onroerendgoeddepot bijvoorbeeld is gekozen voor een box-in-a-box van kalkhennep. Hier wordt een archief bewaard met onder andere kunstwerken en fragiele documenten. De kalkhennep maakt dat het binnenklimaat goed is, zonder dat een warmtebron nodig is. Het gaat te ver om dit materiaal in de toekomst in alle mogelijke bouwwerken te gaan gebruiken, maar waar hoge eisen worden gesteld aan het binnenklimaat, evolueren we hier zeker naartoe." "Het is een beetje aftasten hoeveel toepassingen we voorgeschreven krijgen, maar in elk geval werken wij verder aan

het promoten van kalkhennep. We moeten nog uitzoeken wat precies allemaal mogelijk is, maar het is wel zo dat elk alternatief voor een klassiek bouwmetaal met een hogere CO₂-uitstoot is meegenomen. De klant vraagt dat. Als die hennep dan ook nog eens lokaal is geteeld, is dat een bijkomende meerwaarde. De bouwheer kan dan prat gaan op het feit dat zijn project een bijzonder lage ecologische voetafdruk heeft. Er zijn promotoren die enkel nog projecten willen ontwikkelen die heel duurzaam zijn en zich zo expliciet profileren. Overigens is hennep voor ons niet enkel interessant als bouwmetaal. Het saneren van terreinen is ook een taak van de bouwsector en daarin is de interesse in hennep ook groot."

Vraag aan de landbouwers

"Wij kijken meer en meer naar de *life-cycle cost* van een project. Wat in het begin duurder is, kan over de volledige levenscyclus wél interessant zijn en dus concurrentieel worden met een klassiek product. Hennep kan lokaal geproduceerd worden en heeft een lage voetafdruk. Nu is onze vraag vooral: hoeveel kunnen de boeren produceren? Ik ben ervan overtuigd dat *biobased* materialen enkel nog in belang zullen toenemen in onze sector. Inschatten hoe sterk die toename is, is nu moeilijk want veel hangt af van de producenten. Ik voel nu nog een aarzeling bij bouwbedrijven om er vol op in te zetten, omdat we geen zicht hebben op de productiecapaciteit. Daarom ligt de vraag naar de landbouwers open." "Bij ons wordt momenteel vooral geëxperimenteerd met hennep. Vorig jaar ging het om iets meer dan 40 ha. Voor dit jaar is de verwachting dat we de kaap van de 100 ha gaan rondren", weet Kristof Severijns van Boerenbond. "Binnen de projecten die opgezet worden rond deze teelt gaat er hennep naar textiel, bouwtoepassingen waaronder composieten en isolatie." ■

Kristof Severijns

consulent Verdienmodellen en klimaat
kristof.severijns@boerenbond.be

Sterkere hennepketen

Landbouwers kijken aandachtig mee naar de evoluties in de hennepcultuur. Ze zijn steeds op zoek naar opportuniteiten door onder andere diversificatie in de gewassen die ze telen. Het GLB stuurt hen ook richting meer teeltafwisseling. Dit is vooral op zandgronden een uitdaging. Hennep heeft slechts een beperkte bemesting nodig, verbetert de bodem en put hem niet uit. Bovendien zijn er geen gewasbeschermingsmiddelen nodig. Al deze voordelen zorgen voor een stijgende interesse bij de landbouwers, wat we ook zien in de meldingen voor teeltintentie die bij de overheid geregistreerd worden. Sinds 2023 is er een stijging van meer dan 100%. Dit is mede te danken aan een sterkere interesse en vraag van de afnemers. Intussen zijn de oogstmachines ook beter aangepast en beschikbaar. Boerenbond werkt mee aan het versterken van de hennepketen in projecten zoals Hennep+ en CropExplore for Farmers. Waar hennep+ zich focust op technische toepassingen die voornamelijk in de bouw gebruikt worden, focust CropExplore for Farmers zich op voeding en textiel. Beide projecten zoeken toepassingen om de hele plant te kunnen valoriseren.

"Wij vragen aan de boeren: hoeveel hennep kunnen jullie ons leveren?"

Nutriwest

Peter Luyssen, Christophe Vanraes, Pieter Hauspie en Stefan Senesael zijn varkenshouders. Zij werkten eerder al samen voor de mestverwerking in Biowest (2015) en hebben nu samen een veevoedercoöperatie opgericht: Nutriwest.

- Opstart: 2021
- Ligging: Veurne (West-Vlaanderen)
- Team: Drie vaste medewerkers staan in voor de dagelijkse leiding van Nutriwest en de operationele taken binnen het bedrijf.
- Sector: veevoerders
- Varkenshouderij: Alle vier de coöperanten hebben een gesloten varkensbedrijf met 300 à 500 zeugen waarvan zij de dagelijkse leiding in handen hebben. Binnen Nutriwest zijn ze vooral bezig met de aansturing, en de aankoop van grondstoffen.

Vier West-Vlaamse varkenshouders in een voedercoöperatie

“Door samen te werken, sta je sterker”

Als varkenshouder volledig zelf instaan voor het maken van je eigen voeders is niet vanzelfsprekend. Tenzij je een samenwerking aangaat. Vier West-Vlaamse varkensboeren hebben met Nutriwest een vennootschap opgericht die precies dat doet. En ze zijn hun eigen beste reclame: “We eten uit dezelfde pot. Wat wij aan onze varkens voederen, voederen onze klanten aan hun varkens. Dat is zeker een meerwaarde.”

Peter Luyssen, Christophe Vanraes, Pieter Hauspie en Stefan Senesael waren bij de start van dit project al geen onbekenden voor mekaar. “We kenden mekaar al toen we – samen met een vijfde partner – in 2015 onze eigen mestverwerking opstartten. Het samenwerken verliep goed en van daaruit groeide het idee om samen verder te ondernemen.”

Scenario's doorrekenen

Maar met zo'n veevoederbedrijf begin je niet van de ene op de andere dag. “We hebben in eerste instantie veel gepraat en ook veel inlichtingen ingewonnen, bijvoorbeeld op juridisch vlak, qua structuur, vennootschapsvorming ... Je moet goede afspraken maken en daarvoor hebben we onze tijd genomen om uiteinde-

lijk een CV (coöperatie) op te richten. We zijn in een heel woelige periode van start gegaan, net toen de grondstofprijzen enorm de hoogte in gingen. Toen zijn we elkaar wel tegengekomen en hebben mekaar zo nog beter leren kennen. Grondstoffen aankopen is altijd een moeilijk gegeven, en in 2021 was de markt bijzonder grillig, een situatie die zich nu overigens nog altijd niet helemaal heeft rechtgetrokken. Maar we mogen toch wel zeggen dat de neuzen in dezelfde richting staan. En dat is essentieel voor een goede samenwerking.”

Samenwerking steunen

Voor de opstart van zo'n veevoederbedrijf is natuurlijk geld nodig. Een aantal van de coöperanten kende Rudi Dewitte al en zo was de stap om aan te kloppen bij KBC voor de financiering niet al te groot. “Bij ons als bank start alles bij het feit dat we samenwerking willen ondersteunen”, vertelt Rudi. “Wij als bank beseffen dat, wanneer je mensen samen zet, je de voordelen kunt uitvergroten en nadelen deels kan wegwerken. Dat is sterk. Maar natuurlijk moet een bank ook het risico afwegen. Het geeft ons vertrouwen wanneer we vaststellen dat er bewaamde mensen aan tafel zitten. Dan kan je ook iets meer risico nemen.” En dat was nodig, want Nutriwest voer van bij de start in woelige wateren. “We

“Als je mensen samen zet, kan je de voordelen uitvergroten en de nadelen deels wegwerken.” Rudi Dewitte, expert Agro bij KBC die de boeren begeleidde bij de opstart van Nutriwest

“Ons eigen bedrijf mag er niet onder lijden. De varkens zijn nog altijd onze core business.”

zijn opgestart in oktober 2021. De coronacrisis was nog niet helemaal achter de rug en wat later was daar de Oekraïne-crisis al. Het kapitaal dat we op voorhand hadden ingecalculereerd voor onze grondstoffen ging plots maal twee, en dan kwam de crisis van de varkenshouderij er nog bovenop. Toen hebben we opnieuw bij Rudi aangeklopt. KBC heeft voor ons ook als klankbord gefungeerd, want uiteindelijk zijn we in het onbekende gesprongen. Varkens houden kunnen we. Varkensvoerders produceren is een heel andere business.”

De markt op

“In eerste instantie was het plan om voor ons vier te gaan produceren, maar bij het opmaken van het businessplan, bleek dat het volume daarvoor niet groot genoeg was. We wilden het bij vier coöperanten houden, omdat het tussen ons vier wel goed werkt, maar hebben dan besloten om de markt op te gaan met kwaliteitsveevoerders.” “Om die verhoogde volumes te kunnen leveren, moesten we naar een productie op industriële schaal, en dat was een zoektocht. Willen we ons bedrijf op een landbouwbedrijf vestigen, of op een andere locatie? Vanwege de hoogte van het gebouw, bleek agrarisch gebied moeilijk en zo zijn we uiteindelijk op een industrieterrein in Veurne terechtgekomen. Een goede locatie. De volumes die we nu hebben, maken het ook mogelijk om medewerkers aan te nemen. Dat is goed, want op het einde van de dag mag ons eigen bedrijf thuis er niet onder lijden. De varkens zijn nog altijd onze core business.”

“Gelukkig kunnen we rekenen op heel goed personeel. De goede werking van Nutriwest is mede te danken aan onze enorm gemotiveerde medewerkers. Zij zorgen ervoor dat we deels ontlast worden en ons kunnen focussen op ons eigen bedrijf. Mieke doet vooral de administratie en ontvangst van grondstoffen. Aaron maakt de voeders en transporteert het voer naar de bedrijven. Sinds 1 september versterkt ook Corneel onze ploeg.”

In de spiegel kijken

“Vroeger namen we de telefoon wanneer we voeders nodig hadden, en die werden gebracht. Nu moeten we het van A tot Z opvolgen: de grondstoffen moeten klaar zitten; het voeder moet worden gemaakt, gecontroleerd, geleverd en gefactureerd. Er komt heel wat bij kijken. Het grote voordeel is dat we nu perfect weten wat we voederen en waarom. Er wordt ook niet geherformuleerd omwille van interessante grondstofprijzen. De prijs is uiteraard van belang, maar kwaliteit weegt teelttechnisch op het bedrijf veel zwaarder door. Wanneer je op dat vlak betere resultaten behaalt, volgt het economische aspect automatisch. Door zuivere grondstoffen van goede kwaliteit te gebruiken, verbeteren de resultaten op het bedrijf, en op de geestelijke gezondheid van de landbouwer ook! We streven uiteraard naar verbetering, maar ervaren het zelf ook heel duidelijk: hoe stabielere de gezondheidsstatus, hoe beter de resultaten.” “Momenteel is 50% van de voeders die we produceren voor eigen verbruik en 50% voor derden. In de toekomst mag er nog volume bij komen, maar het moet zeker niet uit zijn voegen barsten. Het belangrijkste is en blijft dat het product goed is. Hopelijk kan dat ook in de toekomst blijven duren. Over enkele decennia zitten wij misschien niet meer in deze stoel, maar wel onze kinderen. Dat zou mooi zijn.” ■

Benieuwd wat KBC kan betekenen voor jouw land- of tuinbouwbedrijf? Alle informatie van onze experts vind je op www.kbc.be/agro

Vijf bedrijven maken kans op BioVLAM 2023

De BioVLAM is een initiatief van de bio-sector in samenwerking met VLAM en richt zich naar al wie biogecertificeerd is in Vlaanderen. Met stuk voor stuk knappe, innovatieve projecten kapen vijf bedrijven een nominatie voor de BioVLAM 2023 weg. De jury beoordeelt de projecten op basis van passie, innovatie en duurzaamheid. Wat zijn de inzet en het engagement van de persoon en/of het team voor de Vlaamse biosector? Levert dit vernieuwende product of concept een uitzonderlijke bijdrage aan de Vlaamse biosector? In welke mate is de innovatie gefocust op duurzaamheid? Dit zijn de vijf genomineerden.

Bioboer Mark Van Hove. Pionier voor biologische gember en kurkuma. Omdat gember en kurkuma in de lift zitten maar bijna volledig geïmporteerd worden, besloot Van Hove om deze teelten op te starten. Hij teelt deze planten met succes in een koude kas (tunnel). Omdat gember en kurkuma wortelproducten zijn, is hij nog op zoek naar een valorisatie van het hoog groei-

ende blad van de planten en naar betere bewaarmethoden.

Hierford. Duurzaam biologisch rundvlees. Boerderij Hierford, die Herford-runderen 'van hier' houdt – wil dé referentie worden op het vlak van duurzaamheid. De bio-boerderij zet sterk in op kringloplandbouw en wil zich zo veel mogelijk in de natuur integreren. De ambitie is om minder maar beter en duurzaam vlees te produceren met het oog op een toekomstgerichte veeteelt.

Hof't Klokhuis. Volpit, biofruitsappen in blik. Hof't Klokhuis teelt diverse soorten biologisch fruit. Het biobedrijf ging op zoek naar een duurzame oplossing voor het verpakken van haar sappen en koos voor blik. Blik is veel lichter dan glas waardoor de transportkosten lager zijn. De bewaaruur is langer in blik en de smaak van het sap is beter. De blikjes met licht sprankelend puur biofruitsap, zonder toevoeging van water, siropen of additieven, zijn ecologisch en gezond.

Maatwerkbedrijf De Kromme Boom. Bio-oesterzwamkweek met zonlicht. Het is vrij uniek dat een maatwerkbedrijf (waar men mensen een opleiding en arbeid op maat aanbiedt) inzet op biologische teelten. De duurzame biologische oesterzwamkweek van De Kromme Boom produceert oesterzwammen met hoge vitamine D2-waarden dankzij direct zonlicht. De teelt is ook duurzaam door onder meer zonnepanelen, een eigen waterzuivering en luchtrecuperatie.

Omage - First snow. Duurzame, plantaardige afgerijpte kaas. Omage maakt met First snow een duurzaam alternatief voor klassieke kaas met enkel plantaardige grondstoffen. Een afgerijpte plantaardige kaas maken is geen sinecure. In plaats van melk gebruikt het biobedrijf biologische cashewnoten die gefermenteerd en gerijpt worden. ■

Bron: www.vlam.be

Bioconsumptie terug in stijgende lijn

Uit de analyse van de GfK-cijfers blijkt dat in de laatste twaalf maanden de totale biobestedingen in België met 13% sterker stegen dan de totale voedings- en huishoudbestedingen waardoor het bio-aandeel groeide van 3,4% naar 3,5%. Bij versproducten steeg het aandeel zelfs van 4,9% naar 5,4%. De

groei van het bio-aandeel situeert zich enkel in Vlaanderen en in versproducten. In absolute cijfers overtreft de Vlaamse biomarkt voor het eerst sinds enkele jaren de Waalse biomarkt. Per capita besteedt de Waal wel beduidend meer aan bioproducten dan de Vlaming maar de kloof wordt kleiner. Van alle bioproducten hebben eieren het hoogste aandeel (17%), maar dit aandeel daalde terug naar het niveau van drie jaar geleden. De klassieke supermarkt blijft het grootste biokanaal met 45% marktaandeel gevolgd door het gespecialiseerde kanaal (waaronder ook Bio-Planet) met een aandeel van 30%. Hard discount blijft steken op 7% marktaandeel. ■

Bron: VLAM – GfK Belgium

Vernieuwd convenant robuuste aardappelen

Tijdens de openingsdag van de internationale aardappelbeurs PotatoEurope ondertekende Boerenbond – net zoals een reeks aan ketenpartners – het 'convenant robuuste biologische aardappelen 2023-2026', waarmee ze het gebruik van robuuste aardappellrassen willen laten toenemen. Voor de biologische aardappelketen is de doelstelling 100% tegen 2026. Maar ook in de gangbare teelt zien we dat deze rassen aan populariteit winnen. Een robuust ras is een ras met de volgende kenmerken: een hoge tolerantie (zie resistentie) tegen de aardappelziekte in het loof als belangrijkste criterium (eventueel ook tegen knolziekte), een min of meer hoge tolerantie tegen abi-

otische stress (voornamelijk droogte en hitte) en een lagere of efficiëntere stikstofbehoefte. Momenteel staan er 35 rassen op de lijst. ■

Sanders agendatips
 consultant Bio-omschakeling
sander.van.haver@boerenbond.be

Workshop introductie in agro-ecologie

2 oktober, 9-13 uur, Ellipsgebouw Brussel
 Wat is agro-ecologie en hoe kan het in Vlaanderen toegepast worden? We gaan op zoek naar goede voorbeelden. We zoeken actief naar hoe elke organisatie vanuit zijn eigen context mee kan werken aan oplossingen voor knelpunten.

www.ccbt.be

Cursus bodembioogie – praktijk (deel 2)

9 oktober, 13-15 uur, Merchtem
 We bezoeken met adviseur Marcel De Jong een akker en leren er hoe we een bodem- en BeCrop-analyse correct moeten interpreteren: zowel op het vlak van aanwezige mineralen als de bodembioogie. Op basis daarvan overlopen we de mogelijke maatregelen die je kan nemen om een beter evenwicht te krijgen in je bodem, zowel chemisch, fysisch als biologisch.

www.boerenbond.be/opleidingen of sander.van.haver@biozoektoer.be

Het project 'Bio zoekt Boer' is een samenwerking tussen Boerenbond, ABS, BioForum en wordt financieel gesteund door de Vlaamse overheid.

Maatregelen tegen droogte en waterschaarste in fruitteelt

Met uitzondering van 2021 waren de voorbije vijf zomers (2018-2022) droog tot zeer droog. Hoe kan je het fruitgewas in droogteperiodes van voldoende water voorzien? In het kader van diverse projecten onderzoeken we maatregelen rond efficiënt watergebruik, alternatieve waterbronnen en waterinfiltratie. Rond onderstaande droogtegerelateerde maatregelen gebeurde er al heel wat onderzoek op pcfruit. Verder onderzoek loopt in samenwerking met meerdere partners.

Victoria Nelissen, pcfruit

Water besparen kan op diverse manieren. In samenwerking met de Bodemkundige Dienst van België (BDB) startte pcfruit de irrigatie-advies Pwaro in de perenteelt. Een andere optie om water te besparen is variabele irrigatie op basis van bodemvochtsensoren. Door rekening te houden met de lokale en actuele bodemvochtstatus kan je de irrigatie op die manieren beter afstemmen op de behoefte van de plant. Zo wordt niet te weinig, maar ook niet te veel water gegeven en stijgt de hulpbronefficiëntie aanzienlijk. Meer info vind je op de website van pcfruit (zoek op 'Pwaro').

“Mix van maatregelen kan helpen om je boomgaard door droogteperiodes te loodsen.”

Via onderstaande link over het project 'Intelligenter fruit telen' vind je diverse rapporten en technische fiches terug over variabele precisiefruitteelttechnieken, waaronder een over slimme irrigatie. Slimme irrigatie bij peren en kersen wordt ook verder onderzocht in het kader van het Blue Deal-project 'Vlaanderen WaterProof'. Specifiek voor blauwe bessen werd een waterbalansmodel ontwikkeld en getest in het kader van het Interreg V-project Smart Growers (www.smartgrowers.eu). Nachtvorstberekening is ook een optie om water te besparen. Dankzij het gebruik van pulserende microsprinklers als bovenkroonberekening kan je het waterverbruik met twee derde terugdringen. Ook hierover vind je meer info op de pcfruit-website (via de zoekterm 'vorstbescherming').

Waterinfiltratie en bodemzorg

Op hellende fruitpercelen kunnen hevige buien leiden tot neerslag die afstroomt (runoff). Maar de hoeveel-

heid runoff zal afhankelijk zijn van diverse factoren: de hellingsgraad van het perceel, de hoeveelheid neerslag, de neerslagintensiteit, de periode in het seizoen (al of geen bladeren aan de bomen), het beheer van de zwart- en grasstrook, compactie in de rijsporen ... In het kader van het Blue Deal-project 'Vlaanderen WaterProof' evalueren we de hoeveelheid runoff en maatregelen voor meer waterinfiltratie/minder runoff op een hellend Conference-perceel. Op dit perceel werden onderaan twee grasstroken roosters ingegraven in maart 2022, waarin het afspoelende regenwater verzameld en gravitair afgevoerd wordt naar lager opgestelde opvangbakken. Een weerstation naast de opvangbakken meet onder meer de neerslag en een drukhoogtesensor meet het waterpeil in elke bak, zodat de hoeveelheid runoff

Greppeltjes aangebracht in de zwartstrook.

In de afgelopen vijf jaar (2018-2022) waren er vier waarin fruitteelters in de lente en/of zomer werden getroffen door droogteperiodes van meerdere weken tot maanden. Dat had telkens een negatief effect op de opbrengst en vruchtbaarheid van het fruit. Bovendien dreigt het gevaar dat de fruitbomen in hun fysiologie blijvend negatief worden beïnvloed door het jaarlijks optreden van lange droogteperiodes. Maatregelen om de bomen beter deze stressperiodes te helpen doorkomen zijn dus nodig.

en het runoffpercentage kunnen worden berekend. In mei 2023 werden greppels aangebracht in de zwartstrook langs een van de twee grasstroken; een maatregel om te zorgen voor meer waterinfiltratie in de zwartstrook. Dat had effect: zo lag bijvoorbeeld de hoeveelheid runoff op 25 augustus bij twee hevige buien (24 en 26 mm) in de strook met de greppels zo'n 60% lager dan in de strook zonder greppels. Door het water op de zwartstrook beter te laten infiltreren, is er ook meer water voor de boom beschikbaar.

Ook bij een hellend perceel vollegrondsaardbeien hebben we in het kader van dit project een proef opgezet om na te gaan of er door de aanleg van drempels in de plukpaden meer neerslag kan infiltreren en er minder water afstroomt. Begin oktober 2021 voorzag we op een hellend aardbeienperceel junidragers drie plukpaden van drempels, over een lengte van 25 meter. De afstand tussen de drempels bedroeg 1,4 meter. Er werden ook drie controlerijen zonder drempels geselecteerd. Onderaan de rijen werden opvangbakken aangelegd. De runoff wordt via trechters in deze bakken opgevangen. Gemiddeld was er minder runoff in de stroken mét dan in die zonder drempels. Op vlakke percelen kan je peilgestuurde drainage (PGD) toepassen (zie

Hellend Conferenceperceel met onderaan twee grasstroken een rooster voor opvang van runoff.

Aanleg van drempels bij vollegrondsaardbeien in oktober 2021.

artikel in *Boer&Tuinder* nr. 34). Het voordeel tegenover de klassieke drainage is dat je het waterpeil hoog kunt houden, waardoor irrigatie minder snel nodig is. In Haspengouw en het Hageland waren er voor de fruitteelt nog geen demonstraties rond PGD gepland. Het project 'Vlaanderen WaterProof' pakt dit nu aan en test deze maatregel in de praktijk in de fruitstreek. Een hoog organischestofgehalte zal zorgen voor een beter waterbergend vermogen van de bodem. Hierdoor zal die minder snel last hebben van droge periodes. Het gebruik van stalmest of andere mulchmaterialen kan hier bijvoorbeeld al een positieve bijdrage in hebben.

Alternatieve waterbronnen

Percelen die enkel afhankelijk zijn van oppervlakte- of putwater lopen risico bij oppomp- en captatieverboden. Evalueer of er alternatieve bronnen zijn die je kan aanspreken, zoals regenwateropvang, gezuiverd proceswater van de industrie, water van regenkapten bij kleinfruit, trekpoelen ... Meer info via onderstaande weblink. In het kader van bovenstaand project evalueren we verder ook de opvang van regenwater van regenkapten bij kersen via ondiepe drainarmen in het midden van de

grasstrook, en het potentieel van regenwater van gescheiden riolering.

Besluit

Een mix van maatregelen – waarbij je zowel inzet op efficiënt watergebruik, waterinfiltratie als alternatieve waterbronnen – lijkt het meest aangewezen om boomgaarden te helpen droogteperiodes zonder veel schade door te komen. ■

www.pcfuit.be/nl/intelligenter-fruit-telen, www.pcfuit.be/nl/onderzoek/onderzoeksdomeinen/water/droogte

Waterwinstevent

Op donderdag 16 november van 13 tot 17 uur vindt bij pcfuit in Sint-Truiden het event 'Waterwinst voor de fruitteelt' plaats, in het kader van het WaterProof-project. Je kan er deelnemen aan inspirerende sessies en praktische workshops. Ontdek zo met welke acties jij winst uit water kan halen. Meer info en gratis inschrijving via onderstaande website.

www.waterwinst.be/fruit

Agenda

Deze vormingen zijn exclusief voor onze leden. De meest actuele informatie vind je op www.boerenbond.be/vorming

Alle provincies

Fytobijscholing: Alternatieve gewasbescherming in openbaar groen

Spreker: Francisco Lozano-Rubio

- 🕒 21 september, 20 uur
- 📄 Onlinevorming
- 💰 15 euro
- 📍 Inschrijven via www.boerenbond.be/fyto Boerenbond

Fytobijscholing: Mechanische onkruidbestrijding

Spreker: Kris Spiesschaert

- 🕒 26 september, 20 uur
- 📄 Onlinevorming
- 💰 15 euro
- 📍 Inschrijven via www.boerenbond.be/fyto Boerenbond

Fytobijscholing: Persoonlijke bescherming

Spreker: Dirk Baets

- 🕒 28 september, 20 uur
- 📄 Onlinevorming
- 💰 15 euro
- 📍 Inschrijven via www.boerenbond.be/fyto Boerenbond

Antwerpen

Eerste hulp bij vergiftiging

Spreker: Veerle Maertens

- 🕒 27 september, 19.30 uur
- 📄 't Markenhof, Minderhout
- 📍 Inschrijven via agrahoogstratenlille@gmail.com Ferm voor agrarvrouwen regio Hoogstraten-Lille

Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen

Spreker: Kris Spiesschaert

- 🕒 28 september, 19.30 uur
- 📄 Boerenbond, Geel
- 💰 5 euro
- 📍 Info en inschrijven via 0471 77 64 57 of kurt.

janssens@boerenbond.be
Provinciale vakgroep Pluim- en Kleinvee Antwerpen-Brabant

Vlaams-Brabant

Natuurbeheerplan Molenbeekvallei en Steen

Spreker: Mieke Huyck

- 🕒 26 september, 20 uur
- 📄 Park van Relst, Kampenhout Regioraad Dijleland

Oost-Vlaanderen

Veilig op het internet - cybercriminaliteit

Spreker: Evy Vandewalle

- 🕒 26 september, 20 uur
- 📄 Hof ter Motte, Poesele
- 📍 Inschrijven via 0477 25 77 71 of fermagravrouwen.aalterdeinze@gmail.com Ferm voor agrarvrouwen regio Aalter-Deinze

Fyto licentie

Activiteiten met een blauwe titel komen in aanmerking als bijscholing voor je fytolicentie.

Boerenbond vormt met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap en de Europese Unie

Schrijf je nog in voor de starterscursussen

VORMING De afgelopen weken startten op diverse locaties in Vlaanderen onze starterscursus voor iedereen die zin heeft in een toekomst in de land- en tuinbouw. Samen met onze partners doen we ons uiterste best om jullie daarin zo goed mogelijk te begeleiden. Starters staan met ons starterstraject het sterkst aan de meet:

1. Onze lesgevers weten waarover ze spreken. Het zijn medewerkers van Boerenbond en van partners als SBB, KBC, Acerta, proefcentra ... Specialisten in hun vak.
2. Onze stages zijn geen vrijblijvend tijdverdrijf; we maken van een verplichting een leerrijke periode. Stagiairs worden begeleid door medewerkers van Groene Kring en Boerenbond. Technische adviseurs geven inzicht in de bedrijfseconomische cijfers.

Voor de aanvraag van VLIF-vestigingssteun, bepaalde types van VLIF-investeringssteun en de GLB-top-uppremie voor jonge boeren, zal je een attest vakbekwaamheid moeten voorleggen. Dat

attest vakbekwaamheid krijg je als je slaagt voor de cursus type A + type B + stage + installatieproeven. In bepaalde situaties zijn vrijstellingen mogelijk.

Praktische info

Je kan kiezen voor een hybridecursus (dag/avond en online/fysiek) of dagcursus. De hybridecursussen zijn al gestart, maar inschrijven voor de dagcursussen is nog steeds mogelijk. De lessen in de dagcursus vinden fysiek plaats, tijdens de schoolvakanties. Je krijgt telkens één week les in de herfst-, krokus- en paasvakantie. Deze dagcursus is combineerbaar met de type B-cursussen die in het voorjaar starten. Zo kan je je volledige traject nog afronden tegen de zomer van 2024. Ontdek snel onze locaties via onderstaande weblink. Meer info via 0494 71 22 07 of eveline.driesen@boerenbond.be. ■

Eveline Driesen, consultant Training en Opleiding

www.boerenbond.be/dossiers/starten-land-tuinbouw

Jos Daems
algemeen proost Boerenbond &
Landelijke Gilden

Uit de Bijbel

“Met het Rijk der hemelen is het als met een landeigenaar die vroeg in de morgen uitging om arbeiders te huren voor zijn wijngaard. Hij werd het met de arbeiders eens voor een denarie per dag en stuurde ze naar zijn wijngaard. Rond het derde zesde en negende en elfde uur ging hij nog eens uit en deed hetzelfde. Bij het vallen van de avond sprak de eigenaar van de wijngaard tot zijn rentmeester: ‘Roep de arbeiders en betaal hun uit, te beginnen met de laatsten en zo tot de eersten.’ Toen de arbeiders van het elfde uur kwamen, kregen zij elk een denarie; toen nu ook de eersten kwamen, meenden dezen dat zij meer zouden krijgen, maar ook zij kregen ieder de overeengekomen denarie. Ze namen hem wel aan, maar begonnen tegen de landeigenaar te morren en zeiden: ‘Dezen hier, die het laatst gekomen zijn, hebben maar één uur gewerkt en gij stelt ze gelijk met ons die de last van de dag en de brandende hitte hebben gedragen.’ Maar hij antwoordde een van hen: ‘Vriend, ik doe u toch geen onrecht? Zijt gij niet met mij overeengekomen voor een denarie? Neem wat u toekomt en ga heen. Ik wil aan degene die het laatst gekomen is evenveel geven als aan u. Mag ik soms met het mijne niet doen wat ik verkies of zijt ge kwaad, omdat ik goed ben?’

(Mattheüs 20, 1-2.8-16)

Arbeiders in de wijngaard

Je ziet het zo voor je. Een landeigenaar nodigt arbeiders uit om in zijn wijngaard te gaan werken, en hij gaat op verschillende tijdstippen gedurende de dag op zoek naar arbeidskrachten. Hij belooft hen een billijk loon. Degenen die de hele dag hebben gewerkt, de hitte hebben getrotseerd, klagen wanneer ze zien dat zij ‘maar’ evenveel krijgen als degenen die slechts één uur hebben gewerkt. Met de hittegolf van de eerste week van september kan je je er wel iets bij voorstellen dat er geklaagd wordt. Toch hebben ze allen gekregen wat bij hun arbeidsovereenkomst was afgesproken en hadden ze dus geen van al te klagen ... Onrechtvaardig zou je het wel kunnen noemen. Ook vandaag loopt er een en ander mis. Energiekosten, prijzen van zaai- en plantgoed, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen ... staan niet in verhouding tot de prijzen. De rechtsonzekerheid en het gebrek aan perspectief maken dat jonge mensen de beslissing om het ouderlijk bedrijf over te nemen en verder te zetten alsmaar langer uitstellen en op de lange baan schuiven. Als land- en tuinbouwer moet je vandaag flexibel zijn en bestand tegen de veeleisendheid en onvoorspelbaarheid van zoveel factoren waar je dagelijks mee te maken hebt. Het weer, ziekten aan planten en dieren, wet- en regelgeving vragen een hoog aanpassingsvermogen, maar sommigen begrijpen ook vandaag

nog niet dat je van een appelboom geen peren kan plukken, dat koeien geen eieren leggen en varkens geen melk geven. Omschakeling vraagt tijd en grote investeringen en een visie voor de lange termijn, eerder dan een politiek die alleen rekening houdt met de waan van de dag. Jezus vertelt deze parabel uiteraard niet zomaar. Hij reageerde tegen de ongelijke behandeling van mensen, tegen jaloezie, tegen de uitsluiting en het voorbij lopen en aan de kant schuiven van mensen die niet mee konden. Zijn droom van een wereld en een samenleving waarin er plaats is voor iedereen ongeacht huidskleur, afkomst en geartheid heeft Hem zijn leven gekost. Diezelfde droom leeft vandaag nog steeds in de harten van zoveel mensen die zich elke dag inzetten om het beste van zichzelf met anderen te delen. Laten we ons daarom blijven inzetten om ongeacht ‘de hitte van de dag’ niet op te geven, en te blijven getuigen, eerder dan te overtuigen, van wat we welke dag met passie en heel veel inzet doen. En tot slot nog dit: Jezus probeerde met deze parabel mensen, en dus ook ons, te laten zien dat alleen als mensen mekaar het licht in de ogen gunnen de wereld opnieuw veel menselijker, warmer en beter zou worden. Dit vraagt de inzet van elk en ieder van ons ... Niet eenvoudig, wel de moeite waard! ■

Innovatie op demomarkt in Westerlo

WATER Op een stralende namiddag begin september vond de demomarkt in het kader van Wimpboeren plaats in Westerlo. Dit was dé gelegenheid om bij te leren over diverse klimaatrobuuste innovaties en met eigen ogen te zien wat deze technieken kunnen betekenen voor jouw bedrijfsvoering. Van het beheer van bufferstroken en de aanleg van stuwtjes in grachten tot een doordachte teeltrotatie met bijvoorbeeld sorghum en doorzaai van (kruidenrijk) grasland, onder de begeleiding van Boeren Natuur Vlaanderen en Hooibeekhoeve.

Bufferstroken beheer

Het beheer van bufferstroken langs waterlopen vereist een doordachte aanpak. De bufferstroken in beheer van landbouwers worden best gemaaid met afvoer van het maaisel. Boeren Natuur Vlaanderen biedt een passende vergoeding aan landbouwers om langs de Wimp en haar zijlopen bufferzones aan te leggen en te onderhouden met

aangepast beheer. “Met behulp van de maai-laadwagens willen we een kwalitatief beheer van bufferzones ondersteunen”, aldus Luc Goyens van Werkers in Aanneming. Als je als landbouwer geïnteresseerd bent in het aanleggen van zo'n bufferstrook op maat, het gebruik van de machine of het laten maaien van bufferstroken, dan kan je je aanmelden via leen.vervoort@boerenatuur.be.

Stuwtjes

Het belang van een goed waterbeheer wordt steeds duidelijk-

ker. Het plaatsen van regelbare stuwtjes in de vele perceelsgrachten is een eenvoudige maatregel om water lokaal vast te houden en te laten infiltreren. “Ideaal gezien worden de stuwtjes gesloten na bodembewerkingen in het voor- en najaar, zodat water ook in de winter kan worden gespaard voor droge periodes tijdens het groeiseizoen”, verduidelijkt Wim Buytaert van WB Projects.

Doe jij mee?

Boeren Natuur Vlaanderen en Hooibeekhoeve helpen land-

en tuinbouwers bij het nemen van maatregelen die zorgen voor een efficiënt en duurzaam watergebruik in de landbouw en voor meer waterinfiltratie op landbouwpercelen. Heb jij gronden in het projectgebied (Heist-op-den-Berg, Herenthout, Herentals, Geel, Olen, Westerlo) en ben je geïnteresseerd in financiële steun en begeleiding? Neem nog dit najaar contact met ons op en dan bespreken we wat wij voor jouw bedrijf kunnen betekenen! ■

Leen Vervoort, regiocoördinator
Boeren Natuur Vlaanderen

www.boerenatuur.be/wimpboeren

Wimpboeren is een project van Boeren Natuur Vlaanderen, Hooibeekhoeve, Boerenbond en de steden en gemeenten Geel, Heist-op-den-Berg, Herentals, Herenthout, Olen en Westerlo met steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland.

Tijdens de demomarkt werd ook deze doorzaaimachine voor onder andere kruidenrijk grasland gedemonstreerd door Gert Van den Eynde (Agropak).

Beleidsplan Ruimte Malle in publieke raadpleging

RUIMTELIJKE ORDENING De gemeente Malle is recent gestart met de opmaak van een beleidsplan Ruimte. Dit beleidsplan zal bij goedkeuring het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan vervangen en legt daarmee de ruimtelijke visie van de gemeente vast. Momenteel liggen de conceptnota en de procesnota van het

beleidsplan ruimte in publieke raadpleging, net als de kennisgevingsnota inzake milieu-effectenrapportage. Dit is een eerste stap in de procedure naar een uiteindelijk definitief beleidsplan. De documenten kan je digitaal inkijken via de website van de gemeente. Ze liggen ook ter inzage in het gemeentehuis van Malle.

Op onderstaande website lees je ook hoe je kan reageren. Het openbaar onderzoek loopt nog tot en met 30 oktober. ■

Lore Van Looveren, regioconsulent
lore.van.looveren@boerenbond.be

www.malle.be/beleidsplan-ruimte

Teeltbeperkingen op gronden van Brussels Airport?

LUCHTHAVEN Tijdens de zomer kregen verschillende gebruikers van de gronden in eigendom van Brussels Airport Company (BAC) een aangetekend schrijven om hen te wijzen op de beperkingen die er zijn op het gebruik van deze gronden.

Birdstrikes

De aanleiding van dit schrijven is dat er sinds 2019 een toename wordt vastgesteld van de populatie vogels, waaronder duiven, meeuwen en kraaien in de omgeving van de luchthaven. Deze vogels vormen een potentieel gevaar voor het luchtverkeer. Als operator van de luchthaven heeft BAC de verantwoordelijkheid om dit risico tot een minimum te beperken. Vandaar dat zij de gebruikers van hun gronden (ongeveer 50 ha) oproepen om de voorwaarden van het huurcontract na te leven. Deze voorwaarden gaan echter erg ver en zijn voor veel landbouwbedrijven niet haalbaar. Het gaat dan onder meer om:

- een teeltverbod van granen, mais, koolzaad, klaver, luzerne ...;
- een verbod op bemesting met stalmest;
- een verbod op braakliggende terreinen.

Overleg

Een delegatie van de bedrijfsvereniging Kortenberg en Kampenhout-Steenokkerzeel ging daarom in overleg met BAC om de problematiek verder te bespreken. Er werd afgesproken dat maximaal zal worden ingezet op preventie en sensibilisering, vooraleer strengere maatregelen op te leggen. Zo zal er initiatief worden genomen om de bejaging buiten de luchthaventerreinen op te drijven. Zowel de luchthaven als de landbouwers in het gebied hebben er immers baat bij dat de populatie vogels onder controle blijft. Ook zullen landbouwers opgeroepen worden om bij zaai- en oogstwerkzaamheden de luchthaven vooraf in te lichten. Tot slot zal er twee keer per jaar een overleg plaatsvinden om de maatregelen en de evolutie van de populatie te bespreken. ■

Els Corbeels, provinciaal secretaris
els.corbeels@boerenbond.be

Gedeputeerde Tom Dehaene, schep van Landbouw Edith Grauwels, Sebastiaan De Backer en burgemeester Kris Leaerts bij de uitreiking van de Korte Keten Kop in Kampenhout.

SDB Boerderij is nieuwe Korte Keten Kop

KORTE KETEN Varkensbedrijf SDB Boerderij uit Kampenhout wint de Korte Keten Kop-verkiezing in de provincie Vlaams-Brabant. In totaal stemden bijna 3000 personen op één van de zes laureaten. Naast SDB Boerderij waren fruitbedrijf Morren uit Kortenaak, Tivoli Boutique uit Erps-Kwerps, Zelfoogstboerderij Perkuus uit Sint-Pieters-Leeuw, Hof Ter Vrijlegem uit Asse en Fruit en Groenten Torenhof uit Merchtem bij de genomineerden.

Smakelijk, duurzaam en betrouwbaar

“Voor het vijfde jaar op rij zochten we naar het uithangbord van de korte keten in onze provincie”, zegt Tom Dehaene, gedeputeerde voor Landbouw. “Wie de meeste stemmen binnenhaalt, wint de verkiezing. Sebastiaan ‘Seppe’ De Backer van SDB Boerderij is de gelukkige winnaar. Hij werkte 17 jaar als tuin-

aannemer maar onderhuids sluismerde het verlangen om een boerenstiel uit te oefenen. “Toen ik enkele jaren geleden in de Ardennen met een quad aan het rijden was, zag ik bij een boer varkens buiten lopen”, zegt hij. “Ik dacht: zo kan het dus ook en ik stak mijn licht op. Ondertussen heb ik een tiental zeugen. Die zorgen voor gemiddeld 120 à 130 biggetjes. Op termijn wil ik naar 200 varkens evolueren en ook slachten op de boerderij.” SDB Boerderij zet maximaal 20 dieren per ha en om de drie maanden verhuizen ze. Zo krijgt het weiland de kans om te herstellen en kunnen de dieren er naar hartenlust wroeten en ploeteren. Door de vele beweging is de verhouding tussen vlees en vet perfect. Al het vlees wordt verkocht in de hoefwinkel. ■

Els Corbeels, provinciaal secretaris
els.corbeels@boerenbond.be

Inspiratienamiddag duurzaam watergebruik bij FrieslandCampina

WATER Als afsluiter van het driejarig project ‘Limburgs water, elke druppel telt’ wordt er op vrijdag 6 oktober om 13 uur een inspiratiedag georganiseerd omtrent duurzaam watergebruik bij FrieslandCampina in Lummen (Grote Baan 34).

Programma

Na een welkomswoord door gedeputeerde Inge Moors en plant director Ricardo van Wijk worden de belangrijkste bevindingen toegelicht omtrent het driejarig project. Nadien belicht François Huyghe, adviseur bij onze Studiedienst, de keteneffecten van droogte. Marieke Verbeke van Trevi (milieutechnologie en -advies) zal een toelichting geven over het grondwater in Limburg en de wateruitdagingen bij FrieslandCampina. Dit laatste is een gepaste aanzet voor de daaropvolgende rondleiding op de site, die je een kijk geeft achter de schermen omtrent het hier gevoerde waterbeleid.

Project ‘Limburgs water, elke druppel telt’

Deze namiddag vormt ook het slotevent van het driejarig project ‘Limburgs water, elke druppel telt’, een samenwerking tussen de provincie Limburg en Boerenbond. Binnen het project wordt beoogd om

Limburgse land- en tuinbouwbedrijven bij te staan in het duurzaam omgaan met water op hun bedrijf en in hun omgeving. In deze opdracht worden landbouwers ondersteund om na te denken over waterberging, waterbehoefte en het watergebruik op hun bedrijf en bijbehorende landbouwgronden en om bij te sturen. Ook is er aandacht voor de rol die de individuele landbouwer en de landbouwsector als geheel, kan opnemen in het kader van het (provinciaal) waterbeheer.

Maak gebruik van een gratis waterscan

De scan wil bedrijven een objectief beeld geven van hun watergebruik en stelt op die basis investeringen voor. De waterscan bestaat uit: een bedrijfsbezoek, ruimte voor vragen, bezorgdheden en eigen ideeën, een rapport en verdere opvolging van het bedrijf (indien gewenst). Voor meer info en om te schrijven, stuur Gemma een mailtje. ■

Gemma Willems, consultant Water en klimaat
gemma.willems@boerenbond.be

i www.boerenbond.be/opleidingen/inspiratiedag-duurzaam-watergebruik-friesland-campina

Sandra Werix
dienstbetoonconsulent
sandra.werix@boerenbond.be

Sandra's tip van de week

Schadevergoeding droogte 2022 vóór 30 september aanvragen

DROOGTE Had je droogteschade in 2022? Had je eveneens een brede weersverzekering? Wens je nog een schadevergoeding van het Rampenfonds aan te vragen? Aarzel dan niet en doe dit nog de komende dagen. Aanvragen kunnen nog tot 30 september, op papier of via het loket van het Rampenfonds. Hulp nodig? Wens je info of hulp bij het opmaken of nakijken van je dossier, dan kan je een afspraak maken via sandra.werix@boerenbond.be of op 011 30 37 10. Telefonische ondersteuning is altijd mogelijk via advies@boerenbond.be of 016 28 61 61. ■

i Meer info via www.boerenbond.be/droogte2022 en www.vlaanderen.be/schadevergoeding-vlaams-rampenfonds-aanvragen/droogte-van-2022

Publieke consultatie start- en procesnota GRUP Leievallei Wielsbeke-Deinze

PUBLIEKE RAADPLEGING Het dossier rivierherstel Leie heeft als doel de inrichting van 500 ha watergebonden natuur. Dit moet gebeuren in vijftien deelgebieden, verspreid over de Leie. In de deelgebieden rond Kortrijk liep er reeds een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'Leievallei en open ruimte omgeving Kortrijk'. Het GRUP 'Leievallei Wielsbeke-Deinze' zal de bestemmingen vastleggen in de resterende tien deelgebieden. De start- en procesnota, die momenteel in publieke raadpleging zitten, is een eerste stap in de procedure van het GRUP. Het plangebied omvat delen van het grondgebied van de gemeenten Wielsbeke, Waregem, Dentergem, Zulte en Deinze. De doelstellingen van het GRUP zijn onder meer het behouden en versterken van de natuurwaarden voor het herstel en de ontwikkeling van watergebonden terrestrische natuur en het vrijwaren van ruimtelijk-functioneel samenhangende gebieden voor grondgebonden land- en tuinbouw.

Infomarkten en infovergadering leden

Het openbaar loopt tot en met 10 november. Reageren kan via <https://grups.omgevingvlaanderen.be/r/leievallei-wielsbeke-deinze>. Departement Omgeving organiseert ook drie infomarkten: op 25 september in Waregem, op 27 september in Deinze en op 2 oktober in Zulte. Deze zijn doorlopend toegankelijk van 17.30 tot 19.30 uur. Inschrijven is noodzakelijk en kan via bovenstaande website. Boerenbond organiseert een infovergadering voor leden op donderdag 19 oktober om 20 uur in ons provinciaal kantoor aan de Kortrijksesteenweg 1144J in Sint-Denijs-Westrem. Vanuit de structuren zullen we ook een reactie indienen op deze publieke raadpleging. ■

Laura Speeckaert en Ann-Sophie Decroos, regioconsulenten

Samen een nieuw werkjaar starten

BEWEGING Op 7 september kwamen bestuursleden van bedrijfsverenigingen en studiekringen samen om ideeën op te doen voor het komende werkjaar.

Lokaal syndicaal

Een opdracht van een bedrijfsvereniging is de syndicale werking in de gemeente. Belangrijk hierbij is om voldoende de voelsprietten te gebruiken om nakende plannen op tijd te detecteren. Die kunnen dan met het bestuur en de regioconsulent besproken worden. Belangrijk bij het slagen van de belangenbehartiging is dat je als bestuur een sterk netwerk opbouwt en dat ook onderhoudt. Dat gebeurt best al voor er syndicale problemen ontstaan.

Vorming

Koen Vanheukelom en Laura Speeckaert brachten een overzicht van wat we te bieden hebben op het vlak van vorming. De steraanbiedingen zijn kant-en-klare thema's met bijbehorende sprekers die de bedrijfsvereniging of studiekring kunnen boeken. Naast deze steraanbiedingen stellen we ook voor dat de gilden jaarlijks één fyto-opleiding aanbieden. Naast het aanbod

van de afdelingen zal er ook regionale vorming worden aangeboden vanuit de provinciale ploeg.

Communicatie

Frederik Meulewaeter, de nieuwe directeur Communicatie bij Boerenbond, gaf de resultaten mee van de ledenbevraging. Daaruit blijkt dat bijna 80% van de leden redelijk tot zeer tevreden is over de werking van Boerenbond. Belangenbehartiging en advisering zijn de belangrijkste redenen om lid te worden. Maar ook de lokale werking en vorming worden sterk gewaardeerd. De communicatiedienst kent de komende jaren heel grote uitdagingen. We leven immers in een sterk veranderd medialandschap, waar steeds sneller op de bal moet gespeeld worden. Daarom zal er in de toekomst nog meer ingezet worden op digitale communicatie, zowel naar het brede publiek als naar de leden toe. Dus een duidelijke en afgewogen keuze over welk nieuws we wanneer brengen, zal belangrijk zijn. Na deze inhoudelijke bijdragen was er nog tijd voor de nodige uitwisseling en ontmoeting. ■

Maarten Stuer, provinciaal secretaris
maarten.stuer@boerenbond.be

Complex project tussen Vleteren en Noorderring in Ieper van start

RUIMTELIJKE ORDENING Net voor het zomerreces besliste de Vlaamse regering over de start van een complex project 'Optimalisatie van de verbinding Ieper-Veurne tussen Vleteren en Noorderring N38'. Met deze beslissing wil de Vlaamse regering opnieuw onderzoeken hoe het traject tussen de Kruisboomstraat in Vleteren en de ring in Ieper kan verlopen. Déjà vu?

Complex project?

Een complex project wordt opgestart als het een project betreft van een groot maatschappelijk en ruimtelijk strategisch belang, dat om een geïntegreerd vergunningen- en ruimtelijkplanproces vraagt. Met deze startbeslissing wordt nog geen richting aangegeven van hoe dit complex project zich verder moet vertalen. Maar het houdt wel in dat er opnieuw een engagement wordt opgenomen om te kijken hoe men een betere en vlottere verbinding kan realiseren tussen de Kruisboomstraat en de ring.

Van vele mogelijkheden naar één

Na deze startbeslissing wordt er onderzocht welke waaier aan mogelijkheden er bestaan in een alternatievenonderzoeksnota. Op basis van dit onderzoek naar de alternatieven zal een voorkeur van oplossing gekozen worden en verder vorm krijgen. Om hiertoe te komen, zal men ook nog een raadpleging en openbaar onderzoek organiseren. Vervolgens zal dit ene project in uitvoering komen met als doel de gekozen oplossing te realiseren. We volgen elke stap in dit dossier nauwgezet op met onze bestuursleden. We begrijpen dat hiermee de discussie opnieuw wordt opengebrouwen, wat tot onrust bij de betrokkenen leidt. ■

Ann-Sophie Decroos, regioconsulent
ann-sophie.decroos@boerenbond.be

Nieuwe regioconsulent voor Kortrijk en Brugge

BOERENBONDPERSONEEL Op 1 september startte Justin Vermeire als regioconsulent in West-Vlaanderen. Hij volgt er de dossiers op in de regio's Kortrijk en Brugge. Justin is 24 jaar, afkomstig van Kortemark en woont momenteel in Gent. Hij behaalde onlangs zijn masterdiploma bio-ingenieurswetenschappen - landbouwkunde aan de Universiteit van Gent. Tijdens zijn studies specialiseerde hij zich vooral in de materie van gewasbescherming, maar ook andere landbouwvakken kwamen in zijn opleiding aan bod. Tijdens zijn studies was Justin actief in de studentenkring van zijn faculteit. Hij is trouwens ook goed vertrouwd met zijn op te volgen regio's door zijn ervaring als scheidsrechter in de West-Vlaamse provinciale voetbalreeksen.

Je kan Justin bereiken via 051 26 03 48 of justin.vermeire@boerenbond.be. We heten Justin welkom en wensen hem veel succes! ■

Justin Vermeire

Miek Merveillie, secretariaatsmedewerker kantoor Roeselare
westvlaanderen@boerenbond.be

Herziening ruilverkaveling Izenberge fase 1

OPEN RUIJTE Eind juni kondigde Vlaams minister van Omgeving Demir aan dat de geplande ruilverkaveling Izenberge fase 1 niet doorgaat. De minister trekt namelijk de meerwaarde van dit tijdrovende proces in een regio met dringende klimaatuitdagingen in twijfel. In de plaats zal de VLM nu samenwerken met lokale overheden en partners om waterzekerheid te garanderen en overstromingen te voorkomen. Dit initiatief omvat onder andere de transitie naar een klimaatbestendig landschap met aandacht voor droogteresistente gewassen, erosiebeheersing en natuurbehoud. De herinrichting van de N8 Ieper-Veurne wordt voortgezet en er worden toekomstgerichte peilafspraken onderzocht om de polder klaar te maken voor de klimaatverandering. ■

Michiel Van Robaeyns, regioconsulent
michiel.van.robaeyns@boerenbond.be

Wandel- en trekruiters van LRV verzamelden in Weelde-Ravels

“De TREK in Weelde-Ravels was een topeditie”

De TREK is een tweejaarlijkse bijeenkomst van ruiters en menners die wordt georganiseerd door LRV Recreatie, de recreatieve afdeling van de Landelijke Rijverenigingen (LRV). Van vrijdag 18 tot zondag 20 augustus vond die plaats bij de ‘Double Rainbow Sisters’, een paardenfokkerij met zuiver Egyptische Arabieren en Haflingers in Ravels. Daar verzamelden zo’n 120-tal trekruiters en hun paarden.

Kris Van Steen, LRV

Op het programma van dit unieke LRV-evenement stonden onder meer enkele wandelingen te paard of met de koets in de streek rond de uitvalsbasis, maar ook een gezellig samenzijn met bevriende paardenliefhebbers uit alle streken van

het land én uit het buitenland. Guy Baelden (53), voorzitter van LRV Recreatie, is een van de grote ‘trekkers’ van dit evenement. Hij was drie dagen in de weer om het de deelnemers zo goed mogelijk naar hun zin te maken. Ook in de maanden voor het evene-

ment ging heel veel van zijn tijd naar de voorbereidingen. “Ik woon zelf in Halle-Zoersel; de Kempen als regio voor ruitertoerisme ken ik dus vrij goed”, vertelt Guy, die lid is van de Antwerpse Trekruiters (ATR). “De TREK van 2013 in Merksplas was de eerste waaraan ik deelnam. Dankzij de vriendenkring van mijn vriendin leerde ik de trektochten kennen. We organiseren de TREK afwisselend met de LEWB (*Ligue Equestre Wallonie Bruxelles*, de Franstalige vleugel van de Koninklijke Belgische Ruitersportfederatie), waardoor het evenement het ene jaar in Vlaanderen en het jaar daarop in Wallonië wordt georganiseerd.

Gelijkgezinden

Zo’n TREK organiseren is niet evident. “Ik ben zelfstandig schrijver, een fulltime job, maar kan mijn tijdsbesteding nog een beetje zelf bepalen”, zegt Guy. “Ik ben voorzitter op vrijwillige basis en doe dat dus onbezoldigd. Gelukkig klikt het goed met Carl Vanherck, ondervoorzitter van LRV Recreatie, die mijn ideale rechterhand is. En het is fijn samenwerken met de medewerkers van LRV in Oud-Heverlee. Ze nemen een heel groot stuk van

de administratie op zich. Mijn kinderen Thibo (21) en Fleur (18) nemen ook deel aan de TREK. Thibo leerde het evenement kennen op de editie van 2017 in Oud-Heverlee, waardoor hij begon met paardrijden. Dit is al de vierde TREK die hij mee organiseert. Zelf heb ik tijdens het evenement geen tijd of energie om zelf in het zadel plaats te nemen. Het zou ook niet als ontspanning aanvoelen, en dat hoort het toch wel te zijn. Want plezier maken en genieten van de paarden en

de omgeving is een van de sleutels van het succes. Deelnemers kunnen andere gelijkgezinden ontmoeten en de locaties delen waar het leuk is om te rijden. Dat scheidt een band”, zegt Guy. “De insteek daarbij is de wil om paden open te houden voor onze ruiters. Helaas wordt dat in ons dichtbevolkte Vlaanderen steeds moeilijker ...”

“Genieten van de paarden en omgeving is een van de sleutels van het succes.”

Heerlijk genieten van de paarden en de natuur.

Guy Baelden (links op de foto) is samen met zijn echtgenote Sabin en zijn zoon Thibo een van de grote ‘trekkers’ van het evenement.

Topeditie

Weelde-Ravels bevindt zich dicht tegen de Nederlandse grens. In Nederland bestaat een uitgebreid ruiterroutenetwerk en daar hebben de TREK-ruiters gretig gebruik van gemaakt. “Het was een topeditie”, aldus Guy. “Marijke, een van de gastvrouwen op het domein, kent het concept van de TREK. Ze heeft zelf ook al een aantal keren deelgenomen en ze dacht heel goed mee met ons. Het weer was fantastisch. De deelnemers hebben geweldig genoten van de hele mooie routes in de grensstreek. En ook de catering was top. We hebben alleen maar complimenten gekregen. In laatste instantie konden we ook beschikken over een net gehooide weide, waardoor het voor paarden en deelnemers nog aangenamer werd om te overnachten. De paarden die deelnemen aan de TREK kunnen uitrusten en grazen op kleine ‘weides’, die door prikpaaltjes worden gemaakt. De ruiters en amazones slapen in een tent vlak bij hun paarden. Ook dat zorgt voor een speciale beleving. Het is heel fijn dat we zo’n toffe reacties krijgen. Daar doen we het voor en uiteraard voor het ruitertoerisme in Vlaanderen”, knipoogt Guy. ■

Commerciële berichten

Runderen

Veiling Braun Swiss
28/9 te ProRind - Unterthingau
Mario Cüpper - 0476457347
Nordine - 0499309404

856

Veiling Fleckvieh
28/9 te Rinderzuchtverband
Franken - Ansbach
Mario Cüpper - 0476457347
Nordine - 0499309404

881

Serres

Olsthoorn greenhouse projects
serre-afbraak, serrebouw
en onderhoud.
Tel. 0032 495 186 352
www.olsthoorn.eu,
info@olsthoorn.eu

893

Kiek van de Kamp B.V.
Serreafbraak en onderhoud
In en verkoop glas en tweedehands
serrematerialen. Merelbeke.
Kiek: +31 6 11 32 17 33
www.kiekvandekamp.be
info@kiekvandekamp.nl

897

Voertuigen

DRINGEND GEZOCHT:
- oude vrachtwagens, tractoren,
grondverzetmachines,
electro groepen,
bestel- en personenwagens,
4x4, bussen enz.
Tel. 0475731859 ook WE

933

0,8 ton MINIGRAVER (nieuw) met
13,5 PK Briggs & Stratton XR motor,
incl. 3 graafbakken, zwenkgieken,
verschillende opties. 4800 euro ex. BTW.
Tel: 0476376635

937

Rollend materiaal

Gezocht:
verreiker - kniklader
minikraan, merk geen belang,
mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

894

Gezocht:
Tractor klein - groot -
smalspoor, merk gn belang,
mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

895

Personeel gevraagd

Fulltime medewerker
fruitbedrijf
Regio Borgloon
Tel: 0475606779

930

Stieren

Te koop:
Zwartbonte fokstieren
met goede afstamming.
Neem contact op
met Jan Covens
0478330184

934

Verschillende

Heeft u LANDBOUWFOLIE
waar u van af wilt?
JERITOP bvba te Aalter
biedt de gepaste
recyclage oplossing!
Contacteer ons:
09 222 00 36
info@jeritop.be

890

Wat te doen met
gebruikte BLOEMPOTTEN
en PLANTENTRAYS?
JERITOP bvba te Aalter
biedt u de gepaste
recyclage oplossing!
Contacteer ons:
09 222 00 36
info@jeritop.be

891

TE KOOP - Blauwe bessen overkapping
van 1,5ha W.o. palen, planken, bogen,
netten, folie. - **Volautomatische Sub-
straat unit** met ontijzering en silo. +
druppelslangen. - **Diverse soorten blau-
we bessen planten.** Tel 0495 87 53 79

924

Te koop mais op stam 10ha in de
Kempen GSM 0476245588

938

Quotas

Nerd te koop
en te koop gevraagd:
Tel. 0475-555834

839

NER-D te koop/gevraagd.
Contacteer 't Boerenhuys
vrijblijvend via
050/70 80 80 of
info@boerenhuys.be

899

HOMBURG
belgium

Meer info?
www.homburg-belgium.com
Telnr. 0472 942 821

JPS JORION PHILIP-SEEDS

Bezoek ons tijdens de Werktuigdagen op 23 & 24/09.
Kom langs & boks mee! **STAND 140**

Boks mee & WIN:

- 150 kg Newton
- 100 kg Newton
- 50 kg Newton

SNOECK

Agro • Hippo • Industrie • Staalconstructies
Agro • Hippo • Bâtiments Industriels • Constructions Métalliques

Hooiemersstraat 10 • 8710 Wielsbeke
www.snoeckgebrs.be

MASCHIO GASPARDO

Alles begint bij
Maschio Gaspardo Benelux

Contacteer ons voor meer info!
Maschio Gaspardo Benelux bvba
Bergstraat 36 b - 3945 Ham tel: 011/45 07 20
www.maschio-gaspardo-benelux.com info@maschio-benelux.com

Kwaliteit rendeert!

"Gevraagd: chauffeur CE (vervoer van varkens)"

DEWYSE
VARKENS & DEENSE FOKZEUGEN

DEKRIJPE DEENSE ZEUGEN
BIGGEN- EN VARKENSHANDEL
BVBA Dewyse & Co.

Molenweg 6 • 8650 Klerken
0495-24 88 99 (Hugo)
0495-24 88 11 (Jo)
jo@varkensdewyse.be
www.varkensdewyse.be

VERVANGERS
MET KENNIS VAN
ZAKEN

Slechts één telefoontje
en we komen eraan.

Ontdek ons aanbod op
WERKERS.BE

Eigen stroom
opwekken
op het erf
met een kleine
windmolen

www.eazwind.be

ZOEKERTJE PLAATSEN?
mail naar info@mediaservice.be
of bel 016 28 63 33

Guldbroeker AGRI

WINDZEILEN
POORTEN
STALGORDIJNEN

AVM STALINRICHTING
Louis Aernouts
info@avmstalinrichting.be
0477-55 69 51

ALS HET OM BEWAREN GAAT ...
Complete opslag en bewaring van agrarische producten,
zowel conventionele als biologische teelt

UIEN
WORTELEN
WITLOOFWORTELEN
PLANTAARDAPPELEN

* Los ontvangen en afleveren d.m.v. aangepaste machines om de kwaliteit van uw product zo goed mogelijk te waarborgen

*Kistenbewaring in aangepaste koelcellen:

- continue temperatuurcontrole en -registratie
- bevochtiging voor wortelen en witloofwortelen
- O2 - CO2 regeling
- condensdrogen van uien en plantaardappelen in kisten op roostervloer

*Sorteren van witloofwortelen:

- reiniging met sterren en axiaalrollen
- sortering in de door u gewenste maat
- ontsmetting: - verneveling tijdens sorteren
- dompelen van volle kisten
- afvullen van kisten m.b.v. triltafels

* Eveneens mogelijkheid voor het huren van niet gekoelde opslagruimte

... SLECHTS ÉÉN ADRES

FRIGO FERNELMONT BELGIË

Rue du Grand-Champ 9 - 5380 Fernelmont
Tel. 081 / 830 550
info@frigofernelmont.be - www.frigofernelmont.be

Agronomische
KNOW-HOW
bij uitstek

BEDNAR

	FENIX	SWIFTER	SWIFTERDISC	VERSATILL
FENIX Tandeneg				
SWIFTER Zaaibedbereider				
SWIFTERDISC Schijveneg				
VERSATILL Tandeneg				
Een goed bewerkte grond is het begin van een succesvolle oogst!				
Werkbreedte	3 tot 8 m	3 tot 18 m	3 tot 18,4 m	4 tot 7,5 m
Werkdiepte	5 tot 35 cm	2 tot 12 cm	2 tot 16 cm	2 tot 15 cm
Trekkkracht	150 tot 500 pk	90 tot 600 pk	85 tot 620 pk	100 tot 350 pk

DistriTECH
JOSKIN

Neem contact met ons op voor meer informatie!
www.distribtech.be

Adverteer in dit vakblad met kwaliteitslabel en bereik uw juiste doelgroep.

PROF B to B press
Quality label

- reclame en redactie
- vaste verschijningsdata
- correcte, marktconforme tarieven
- jaarlijkse CIM-controle

Met de waarborg van uitgeverfederaties UPP en VUKPP • info: info@upp.be of info@vukpp.be

VERVANGERS MET KENNIS VAN ZAKEN

Slechts één telefoontje en we komen eraan.

Ontdek ons aanbod

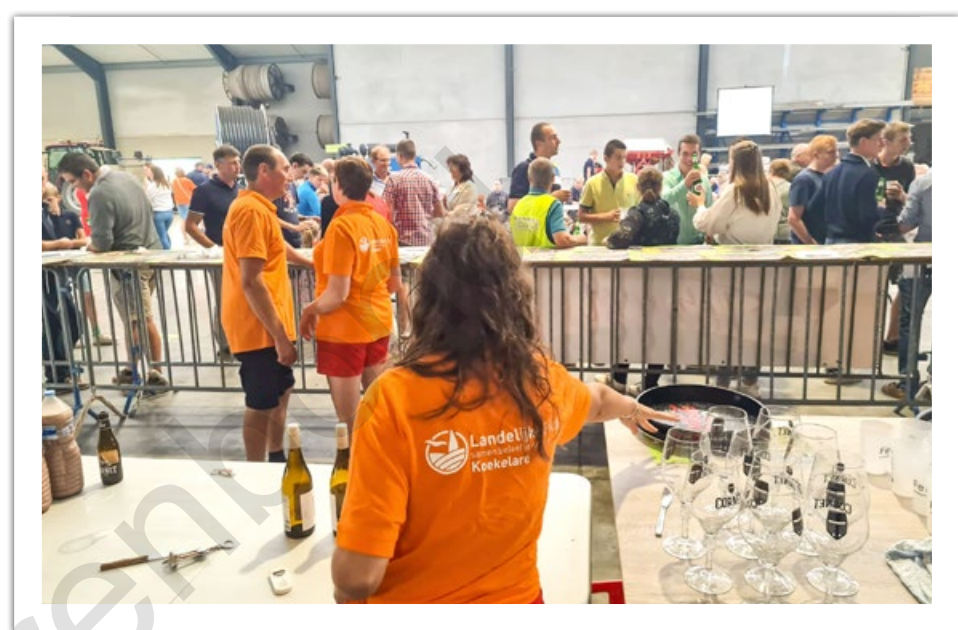
WWW.WERKERS.BE

Kom ons bezoeken!
23-24 september 2023 | Stand 413

Werktuigen dagen
Land- en tuinbouw in beweging

www.joskin.com

JOSKIN

“Samen werken smeedt stevigere banden dan een avond op café.”

Te korte dagen

Hoe korter de dagen worden, hoe drukker ze zijn. Dat is het gevoel dat ik altijd krijg wanneer de zomer plaatsmaakt voor de herfst. De bedrijvigheid thuis op de boerderij neemt toe en ook het aantal evenementen in de sector kent een piek. Van de uien- en druivenoogst tot de organisatie van de Dag van de Landbouw en de Werktuigendagen, het is niet te onderschatten. Eigenlijk geldt overal hetzelfde principe: vele handen maken licht(er) werk. En dan mag je je twee pollekes kussen als je kan rekenen op een straffe groep vrienden, familie, collega's of buurtbewoners die de handen uit de mouwen willen steken. Samen werken smeedt stevigere banden dan een avond op café. Al hoeft het ene het andere natuurlijk niet uit te sluiten. ■

Nele Kempeneers
Hoofdredacteur Boer&Tuinder
nele.kempeneers@boerenbond.be

Vul je zoekertje online in

www.mediaservice.be/zoekertjes

Mediaservice

gericht adverteren

Boer&Tuinder

Weekblad voor leden van Boerenbond

ISSN 0772-7054

REDACTIE
Frederik Meulewaeter (directeur)
Nele Kempeneers (hoofdredacteur), Patrick Dieleman (adjunct-hoofdredacteur), Jo Gennez (redactiecoördinator), Liesbet Corthout, Ivan De Clercq, Jan Van Bavel en Lieven Vancoillie (journalist), Agnes Robeyns (redactiesecretariaat).

VORMGEVING
Kris Thielemans en Frank Taillieu (grafisch redacteur)
Basiel Dehasselair, Hans Haegemans en Kim Lemin (vormgeving).

REDACTIEADRES
Diestsevest 40, 3000 Leuven, boer&tuinder@boerenbond.be
T. 016 28 63 01

RECLAMEREGIE MEDIASERVICE
Philippe Persoons, Kathleen Peeters (verkoop), Eleni Baert (administratie), Lies Loens (productie).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Frans De Wachter, gedelegeerd bestuurder Boerenbond vzw
Diestsevest 40, 3000 Leuven

DRUKKERIJ
Graphius Group, Oostakker

De oplage van Boer&Tuinder wordt gecontroleerd door CIM. Gemiddelde oplage per nummer 14.785 ex. Winnaar BTOB-Award 2019. Lid van WE MEDIA.

Voor het overnemen van artikelen uit Boer&Tuinder is steeds schriftelijke toestemming van de redactie nodig. Bronvermelding is altijd verplicht.

Boer&Tuinder niet ontvangen?
Bel 016 28 60 00 of mail naar ria.torbeyns@boerenbond.be

Wil je adverteren in Boer&Tuinder?
Neem contact op met Mediaservice 016 28 63 33 of info@mediaservice.be www.mediaservice.be

Zoek je andere info?
Recente marktberichten, de contactgegevens van je consulent, het startuur van een voordracht ... raadpleeg onze website: www.boerenbond.be

 Volg ons op Facebook, www.facebook.com/boerenbond

 Volg ons op Twitter, [@boerenbond](https://twitter.com/boerenbond)

Familie Perneel deed mee aan Dag van de Landbouw

“Koeien melken is niet zo gemakkelijk”

De officiële opening van Dag van de Landbouw vond dit jaar plaats in Assenede, op het melkveebedrijf van de familie Perneel. Dit familiale bedrijf maakt van de gelegenheid gebruik om te tonen hoe het er echt aan toe gaat op een melkveebedrijf. “De misvatting die ik uit de wereld wil krijgen, is dat koeien melken gemakkelijk is”, zegt zoon Jonas Perneel. “We zijn bezig met elke koe, we kennen al onze dieren. Er zit heel veel meer achter dan wat mensen vaak denken.”

Liesbet Corthout

© JONAS PERNEEL

© IRIS THELEMAN

In Assenede, op de grens tussen Polders en Houtland, baat de familie Perneel een gespecialiseerd melkveebedrijf uit. In de zomer grazen de 120 melkkoeien op weilanden rondom het bedrijf. Hierdoor kan de melk als ‘weidemelk’ geleverd worden aan zuivelverwerker Inex. Op het overige gedeelte van de 40 ha bedrijfsoppervlakte teelt de familie voedergewassen voor de dieren: mais, gras, luzerne en tarwe. Kinderen Maarten, Jonas en Hannah zetten zich achter een wetenschappelijk gestuurde fokkerij. De focus hierbij wordt gelegd op een combinatie van hoge vet- en eiwitgehalten in de melk, goede melkproductie en een hoge levensduur bij de dieren. Jonas is 25 en de tweede zoon van Ronnie. Momenteel helpt hij, net zoals zijn broer en zus, in zijn vrije tijd mee in het melkveebedrijf, en daarnaast werkt hij als fokkerijspecialist. Die kennis neemt hij dus ook mee naar het eigen bedrijf. “Gehaltes zijn belangrijk. Momenteel produceren wij 4,7 vet en 3,7 eiwit. Elke koe is anders, dus we proberen zo individueel mogelijk te werken. De omgeving is het allerbelangrijkste voor onze koeien om in topconditie te zijn en deze melk te kunnen leveren. De melkveestal draagt daartoe bij met extra aandacht voor koecomfort. Voeders vormen een tweede belangrijke factor. Ruwvoeders produceren we zo veel mogelijk zelf. En natuurlijk de koe zelf, die de ‘motor’ is voor de melkproductie.”

Naar de optimale koe

En dan komen we bij genetica, het stokpaardje van Jonas. “We proberen te starten met een zo goed mogelijke koe van in het begin. En dan gebruiken wij stieren van over de hele wereld en zoeken de beste stier voor iedere koe uit, op dierniveau dus. Op die manier fokken we een kalf met een zo hoog mogelijk melkproductiepotentieel, maar ook een zo goed mogelijk exterieur, zodat het later geen problemen zal krijgen. Wanneer het kalf dan geboren wordt, doen we nog een

DNA-test om met zekerheid te weten welke richting we met dat specifieke kalf het beste uitgaan. En dan wordt er vanaf de eerstvolgende inseminatie bijgestuurd op de punten die we nog kunnen verbeteren. Op die manier eindigen we altijd met de meest optimale koe.”

“Dat is een heel wetenschappelijke benadering, en daarmee proberen we zo sterk mogelijk vooruit te gaan. We streven nu naar een vooruitgang zo’n 10 kg vet en eiwit per vier maanden, en momenteel lukt dat nog.”

Minder dieren is niet leefbaar

In 2014 bouwde de familie Perneel een nieuwe melkveestal. De oude melkveestal werd omgebouwd tot een vernieuwde stal voor de jonge dieren, uiteraard met de nodige aandacht voor het comfort van het melk- en jongvee. Maar ook arbeidsefficiëntie en arbeidsveiligheid voor de boer waren belangrijk in het (ver)bouwverhaal. De investering moest ook de toekomst veiligstellen, maar daarover heeft de familie nu toch vooral heel veel vragen. “We willen allemaal heel graag, dat is het belangrijkste. Mijn broer en ik zouden het melkveebedrijf graag verderzetten. Maar momenteel is het op vlak van wetgeving al moeilijk om zelfs maar te starten. Als we een nieuwe vergunning zouden moeten aanvragen, zou ons aantal koeien gedeeld door tien moeten. En dan hebben we geen leefbaar bedrijf meer over. Zelfs bij hervergunning moet het aantal dieren naar beneden. Ons financieel model is afgestemd op het huidige aantal, dus dan zou het niet meer rendabel zijn. Ik ben er nu 25, mijn broer 26. We zouden toch niet al te lang meer willen wachten om mee in het bedrijf te stappen. Maar het is nog afwachten wat er mogelijk zal zijn.”

Publiekstrekker

Het melkveebedrijf van de familie Perneel ligt vlak bij een populair fietspad. Voorbijrijdende fietsers kunnen een blik werpen op de melkkoeien in de stal of de

omliggende weilanden. Wanneer de koeien het fietspad oversteken om naar de wei of opnieuw naar de stal te gaan, lokt dat vaak wel wat kijklustigen. Vooral in de coronaperiode nam de interesse sterk toe. Voor de familie is het – net zoals Dag van de Landbouw – een manier om hun bedrijf zichtbaar te maken voor het brede publiek. “Het is een beetje extra werk”, vertelt Ronnie, “want we vegen het fietspad altijd schoon nadat de koeien zijn overgestoken, zodat we geen hinder veroorzaken. Maar de mensen appreciëren dat heel erg.”

Dag van de Landbouw

Dat boeren zeven dagen op zeven werken, is ook tijdens Dag van de Landbouw niet anders, dus begon de familie Perneel zondag om 20 na vijf in de namiddag te melken. “We hadden’s ochtends ook om 5.20 uur gemolken, en zo konden de aanwezigen ook zien hoe zoiets gebeurt.” 2000 bezoekers telden ze in Assenede, en die waren onverdeeld enthousiast. “We hebben heel goede reacties gekregen. We hoorden vooral dat de mensen niet wisten dat er zo veel achter de landbouw zat. Bijvoorbeeld de opvolging van onze koeien of de melkcontrole, dat zijn zaken die blijkbaar bij het grote publiek niet zo gekend zijn.”

“We zijn de Landelijke Gilde heel dankbaar omdat ze alle catering op zich hebben genomen. De aanwezigheid van Vlaams minister van Landbouw Jo Brouns en vicepremier Vincent Van Peteghem was ook zeer geslaagd. Vooral die laatste was zichtbaar onder de indruk van wat er achter de schermen van een melkveebedrijf gebeurt.” ■

www.dagvandelandbouw.be

“We gaan vooruit dankzij de wetenschappelijke benadering van onze fokkerij.”

Transitie

Transitie is een structurele verandering die het resultaat van op elkaar inwerkende zaken beïnvloedt.

Dat heb ik opgezocht hoor! Boeren zijn ook altijd in evolutie. Ik loop nu al bijna 74 jaar rond op ons bolleke en heb dus al heel wat veranderingen meegemaakt. Mijn grootouders deden alle werk met de paarden – dat zou vandaag wellicht niet meer mogen omwille van ‘dierenmishandeling’. Mijn ouders zijn getrouwd in december 1947 en hebben toen het bedrijf overgenomen. De eerste transitie die mijn vader doorvoerde was grondontleding. Ik heb nog enkele analyses in mijn bezit van januari 1948. Mijn ouders waren leergierig en ze waren ervan overtuigd dat onder andere grondontleding een vooruitgang betekende voor hun bedrijf. In 1951 volgde de eerste tractor, 28 pk, zonder hydraulische hefinstallatie maar het zware werk zoals pikbinden en ploegen gebeurde (diervriendelijk) door de tractor.

DDT werd al tijdens de oorlog gebruikt als luizenmiddel. Bordeaux pap als fungicide en een of ander organisch chloororderivaat als bodeminsecticide waren in 1950 ook al in gebruik. Vanaf de jaren 50 tot in de jaren 70 werden organische chloororderivaten veelvuldig ingezet in de sector. Ik herinner me dat we tijdens onze lagerschooltijd op woensdag- of zaterdagmiddag met de schop aldrin moesten mengen met meststoffen ter bestrijding van de ritnaalden in tabak. Die beesten waren duidelijk ongevoelig voor nicotine. In de bietenteelt werd ook heptachloor gespoten tegen de bodeminsecten.

Enkele jaren later, na twee ronden bieten en één keer tabak, waren de bespuitingen overbodig aangezien er helemaal geen insecten maar ook geen regenwormen meer in de bodem zaten. 50 jaar later zit onze bodem terug vol leven, getuige de massa's meeuwen die de trekker volgen tijdens grondbewerkingen. Toen ik in 1980 zelf begon te spuiten waren er in de aardappelen ieder jaar twee behandelingen nodig tegen bladluizen. En in de granen was iedere aar van de tarwe bevolkt met tientallen bladluizen, maar geen nood, een halve liter E605 en het probleem was opgelost. In die tijd was er helemaal geen maatschappelijke kritiek op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De voeding werd altijd maar goedkoper en de welvaart steeg en met het uitgespaarde geld konden de burgers op 'klimaat opwarmende' reis. Iedereen was gelukkig en tevreden. Maar de landbouwonderzoekers voelden wel dat het zo niet zou blijven duren en zochten naar systemische insecticiden. Pirimor was zo een van die eerste nieuwe insecticiden die de natuurlijke vijanden van de bladluizen in leven liet. Na enkele jaren was het natuurlijk evenwicht – onzelielieheersbeestjes, zweef- en gaasvliegen – zodanig hersteld dat er nauwelijks nog bladluisbespuitingen nodig waren in aardappelen en granen. De laatste jaren zijn er wel opnieuw bladluisbehandelingen nodig, voornamelijk tegen het dwergvergelingsvirus in de granen (klimaatopwarming?) en de coloradokever die na 60 jaar terug is van weggeweest. Ondanks de enorme vooruitgang die we boeken komt er steeds meer kritiek op de klassieke landbouw. Ik kijk al lang uit naar de dag dat er een paar van die groene specialisten een landbouwbedrijf overnemen en uitbaten volgens hun kennis en overtuiging. Als ze succes hebben zullen alle landbouwers massaal volgen. Men mag de boeren geen transitie opdringen, de evolutie gaat al snel genoeg! Het is vandaag 1 september, enkele kleinkinderen zijn terug naar school en het water valt met bakken uit de lucht. De laatste 24 uur al 45 liter per vierkante meter. Ik zit al de hele voormiddag met Creedence Clearwater Revival in mijn hoofd: 'Long as I remember, the rain been coming down'. En dat is geen transitie maar een echte traditie! ■

© SHUTTERSTOCK.COM

Vraag advies aan onze experts

Als lid van Boerenbond (reeks 1 en 2) kan je **advies** vragen over een zeer breed gamma van onderwerpen. Vragen over de pachtwetgeving, ruimtelijke ordening, bouwen milieuvergunningen, sociaal statuut ... Je kan ze stellen aan onze experts tijdens hun **zitdagen**. Langskomen kan enkel **op afspraak!** Het eerstelijnsadvies van Boerenbond is het **eerste half uur gratis**. Voor eventuele nazorg (dossier samenstellen, formulieren invullen ...) of permanente dossieropvolging wordt een vergoeding gevraagd. Voor gespecialiseerde aangelegenheden wordt doorverwezen naar een expert van SBB.

Antwerpen

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Brecht 26 sep	dinsdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	SBB, Vaartstraat 79
Sint-Katelijne-Waver 27 sep	woensdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	SBB, Mechelsesteenweg 109 A
Geel 28 sep	donderdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	Boerenbond, Maal 1

Vlaams-Brabant

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Pepingen 25 sep	maandag (10.00-14.00)	0473 88 21 05	Dravershof, Ninoofsesteenweg 94
Leuven 26 sep	dinsdag (9.00-12.00)	0473 88 21 05	Boerenbond, Diestsevest 40
Londerzeel 27 sep	2e en 4e woensdag (9.00-13.00)	0473 88 21 05	Gildenhuis, Gildenstraat 19
Neerlinter -	1e en 3e donderdag (9.30-12.00)	0473 88 21 05	KBC Verzekeringen, Kasteelstraat 8
Bekkevoort 28 sep	2e en 4e donderdag (9.30-12.00)	0473 88 21 05	SBB, Staatsbaan 106

Limburg

datum	na afspraak	telefoon	adres
Genk na afspraak	na afspraak	011 30 37 10	Boerenbond, Jaarbeurslaan 29, 2de verdiep
Sint-Truiden 26 sep	dinsdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Tiensesteenweg 178, blok A (boven Decathlon)
Bree -	woensdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Peerderbaan 21
Tongeren 28 sep	donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Aniciuspark 16

Oost-Vlaanderen

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Aalst 26 sep	dinsdag (9.30-13.00)	09 243 88 28	SBB, Korte Keppestraat 7 bus 11
Oudenaarde 27 sep	woensdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	SBB, Wortegemstraat 22
Zottegem 28 sep	donderdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	K40, Kloosterstraat 40
Maldegem -	1e en 3e maandag (13.30-16.00)	0474 49 75 58	SBB, Koning Leopoldlaan 81G
Lochristi 26 sep	dinsdag (9.00-12.00) (behalve de 1ste dinsdag)	0474 49 75 58	SBB, Rivierstraat 62
Sint-Denijs-Westrem -	1e en 3e dinsdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	Boerenbond, Kortrijksesteenweg 1144 J
Beveren 26 sep	2e en 4e dinsdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	SBB, Gentseweg 188

West-Vlaanderen

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Diksmuide 25 sep	maandag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	SBB, Kaaskerkestraat 100
Veurne 27 sep	woensdag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	Dienstencentrum De Zonnebloem, Zuidstraat 67
Roeselare 26 sep	dinsdag (9.00-16.00)	051 26 03 80	Boerenbond, Diksmuidsesteenweg 406
Loppem 28 sep	donderdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	SBB, Autobaan 2A
Gistel 28 sep	2e en 4e donderdag (9.00-11.30)	0474 49 75 58	Cultureel Centrum, Hoogstraat 1
Ieper -	dinsdag (9.30-13.00)	09 243 88 28	SBB, Diksmuidseweg 95
Zwevegem -	woensdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	SBB, Harelbeekstraat 169
Tielt -	donderdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	SBB, Sint-Janstraat 185

Heb jij een vraag over je bedrijf? Bel dan onze advieslijn 016 28 61 61.

Mailen kan ook naar advies@boerenbond.be.

eerste halfuur is gratis

**BOEREN
BOND**
adviseert

Het weer kan je niet kiezen... De beste genetica wel!

De ideale combinatie voor een duurzaam rendement

- ✓ Uitmuntende gezondheid
- ✓ Uitstekende korrelopbrengst
- ✓ Flexibel zaaivenster
- ✓ Geschikt voor elke voorvrucht

KWS SVERRE:

de complete tarwe bij uitstek

SU ECUSSON:

productief én gezond van blad tot aar

CELEBRITY:

op weg naar roem!

Land- en tuinbouw in beweging

Bezoek ons op **Werktuigendagen**
23 & 24 september
Stand 502 | Oudenaarde

